

INVALID SEM. KAKO JE MENI PRILAGOJENO ŽIVLJENJE ?

(Raziskovalna naloga s področja sociologije)

(Slika na naslovnici: Parkirno mesto, namenjeno invalidom (pridobljeno 31. 3. 2021))

Raziskovalec: Anej Novak

Mentorica: Maja Grbec Švajncer

Logatec, 2021

ZAHVALE

Raziskovalno nalogo sem izdelal v Osnovni šoli 8 talcev Logatec. Moja mentorica je prof. Maja Grbec Švajncer, ki poučuje zgodovino. Iskreno se ji zahvaljujem za njen trud in motivacijo.

Zahvaljujem se prof. Ireni Lipovec za lektoriranje besedila v raziskovalni nalogi in vprašalnikov.

Zahvaljujem se tudi prof. Andreji Erker za lektoriranje angleškega povzetka (abstracta).

Zahvalil bi se prof. Martinu Pišlarju, učitelju fizike, ki mi je pomagal pri izdelavi vprašalnika in izdelavi grafov.

Društvu invalidov Logatec se zahvaljujem za vso pomoč, posebna zahvala je namenjena gospe Olgi Mihevc.

Iskreno se za sodelovanje zahvaljujem tudi učencem in učiteljem OŠ 8 talcev Logatec, Ani Rogel, županu Logatca Bertu Menardu, ravnateljici OŠ 8 talcev Logatec Karmen Cunder ter Občinskemu redarstvu Logatec, brez katerih ne bi mogel izdelati eksperimentalnega dela raziskovalne naloge.

Rad bi se zahvalil tudi svoji mami za motivacijo in podporo, ki mi jo je nudila v času pisanja raziskovane naloge.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK

1. UVOD.....	9
1.1 CILJI NALOGE.....	9
1.2 METODE DE LA.....	10
1.3 HIPOTEZE.....	10
2. TEORETIČNI DEL.....	11
2.1. KAJ JE INVALIDNOST.....	11
2.1.1. DEFINICIJA BESEDE INVALID.....	11
2.1.2. DEFINICIJA BESEDE INVALIDNOST.....	12
2.2. MEDNARODNI DAN INVALIDOV.....	12
2.3. DISKRIMINACIJA.....	13
2.4. VRSTE INVALIDNOSTI.....	13
2.4.1. MLAJŠI INVALID.....	13
2.4.2. VOJNI INVALID.....	14
2.5. KATEGORIJE IN INVALIDNOST.....	14
2.5.1. UGOTAVLJANJE INVALIDNOST.....	15
2.5.2. TELESNA OKVARA.....	15
2.6. ZAPOSLOVANJE.....	17
2.7. INVALIDSKA POKOJNINA.....	19
2.8. PRAVICE INVALIDNE OSEBE.....	20
2.9. INVALIDSKE ORGANIZACIJE.....	23
2.10. PARKIRNA MESTA ZA INVALIDE.....	26
3. EKSPERIMENTALNI DEL.....	31
3.1. REZULTATI IN UGOTOVITVE VPRAŠALNIKA.....	31
3.1.1. VPRAŠALNIK - 4. RAZRED.....	32
3.1.1. VPRAŠALNIK - 6. IN 7. RAZRED.....	40
3.1.3. VPRAŠALNIK - 9. RAZRED.....	48
3.1.4. VPRAŠALNIK – UČITELJI.....	56
3.2. INTREVJUJI.....	66
3.2.1. INTERVJU Z ANO ROGEL.....	66
3.2.2. INTERVJU Z INŠPEKCIJO IN REDARSTVOM LOGATEC.....	67
3.2.3. INTERVJU Z ŽUPANOM LOGATCA BERTOM MENARDOM.....	68
3.2.4. INTERVJU Z RAVNATELJICO OŠ 8 TALCEV LOGATEC KARMEN CUNDER.....	69
4. UGOTOVITEV IN RAZPRAVA.....	70
5. ZAKLJUČEK.....	83
6. SEZNAM VIROV.....	84
7. ZAKONI.....	85
8. SEZNAM SLIKOVNIH VIROV.....	87
9. PRILOGE.....	88
9.1. ANKETNI VPRAŠALNIK 4. RAZRED.....	88

9.2. ANKETNI VPRAŠALNIK 6. IN 7. RAZRED.....	92
9.3. ANKETNI VPRAŠALNIK 9. RAZRED.....	96
9.4. ANKETNI VPRAŠALNIK UČITELJI.....	100

KAZALO SLIK

Slika 1: O mednarodnem dnevu invalidov	12
Slika 2: Tortni diagram avtomobilov, parkiranih na parkirnem mestu za osebe s parkirno karto.....	28
Slika 3: Tortni diagram spola voznikov kršiteljev oz. oseb, ki so parkirale na parkirnem mestu, namenjenem osebam s parkirno karto za parkiranje	28
Slika 4: Stolpčni diagram oseb z invalidsko kartico in brez nje.....	29
Slika 5: Sprednji del parkirne karte	29
Slika 6: Zadnji del parkirne karte.....	29
Slika 7: Tipičen znak na parkirnem mestu, namenjenem invalidni osebi	29

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število anketirancev v primerjavi s številom vpisanih učencev.....	31
Graf 2: Učenci 4. razreda po spolu.....	32
Graf 3: Razumevanje besede invalid pri učencih 4. razreda.....	33
Graf 4: So učenci 4. razreda spoznali invalidno osebo?	34
Graf 5: Koliko invalidnih oseb je spoznal učenec/-ka 4. razreda?	34
Graf 6: Je učenec 4. razreda pomagal invalidni osebi?	35
Graf 7: Mnenje učencev 4. razreda o invalidnosti v Logatcu.....	35
Graf 8: Mnenje učencev 4. razreda o obravnavi invalidnih oseb.....	36
Graf 9: Mnenje četrtošolcev o zaposlovanju in obravnavi invalidne oseb.....	36
Graf 10: Mnenje četrtošolcev o prizadetosti invalidnih oseb zaradi krize koronavirusa.....	37
Graf 11: Mnenje četrtošolcev o obravnavi invalidnih oseb.....	37
Graf 12: Mnenja učencev 4. razreda o prilagojenosti šole invalidnim osebam.....	38
Graf 13: Mnenje učencev 4. razreda o nudenju pomoči učitelja.....	39
Graf 14: Mnenje učencev 4. razreda o dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za osebe na invalidskem vozičku.....	39
Graf 15: Učenci 6. in 7. razreda po spolu.....	40
Graf 16: Učenci 6. ali 7. razreda.....	40
Graf 17: Razumevanje besede invalid pri učencih 6. in 7. razreda.....	41
Graf 18: So učenci 6. in 7. razreda spoznali invalidno osebo?	42
Graf 19: Koliko invalidnih oseb je spoznal učenec/-ka 6. in 7. razreda?	42
Graf 20: Je učenec 6. ali 7. razreda pomagal invalidni osebi?	43
Graf 21: Mnenja učencev 6. in 7. razreda o invalidnosti v Logatcu.....	43
Graf 22: Mnenje učencev 6. in 7. razreda o obravnavi invalidne osebe.....	44
Graf 23: Mnenje učencev 6. in 7. razreda o zaposlovanju in obravnavi invalidne osebe.....	44
Graf 24: Mnenje učencev 6. in 7. razreda o prizadetosti invalidnih oseb zaradi krize koronavirusa.....	45
Graf 25: Mnenje učencev 6. in 7. razreda glede obravnave sošolca invalida.....	46
Graf 26: Mnenja učencev 6. in 7. razreda o prilagojenosti šole invalidni osebi.....	46
Graf 27 Mnenje učencev 6. in 7. razreda o nudenju pomoči učitelja.....	47

Graf 28: Mnenje učencev 6. in 7. razreda o dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za osebe na invalidskem vozičku.....	47
Graf 29: Učenci 9. razreda.....	48
Graf 30: Razumevanje besede invalid pri učencih 9. razreda.....	49
Graf 31: So učenci 9. razreda spoznali invalidno osebo?	50
Graf 32: Koliko invalidnih oseb je spoznal učenec/-ka 9. razreda?	50
Graf 33: Je učenec 9. razreda pomagal invalidni osebi?	51
Graf 34: Mnenja učencev 9. razreda o invalidnosti v mestu Logatec.....	51
Graf 35: Mnenje učencev 9. razreda o obravnavi invalidnih oseb.....	52
Graf 36: Mnenje učencev 9. razreda o zaposlovanju in obravnavi invalidnih oseb.....	52
Graf 37: Mnenje učencev 9. razreda o prizadetosti invalidnih oseb zaradi krize koronavirusa	53
Graf 38: Mnenje učencev 9. razreda o obravnavi sošolca invalida.....	53
Graf 39: Mnenja učencev 9. razreda o prilagojenosti šole invalidni osebi.....	54
Graf 40 : Mnenje učencev 9. razreda o nudenju pomoči učiteljev.....	55
Graf 41: Mnenje učencev 9. razreda o dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za osebe na invalidskem vozičku.....	55
Graf 42: Učitelji po spolu.....	56
Graf 43: Razlaganje besede invalid pri učiteljih.....	56
Graf 44: Ste učili oz. učite invalidno osebo.....	57
Graf 45: Koliko invalidnih oseb ste učili?	58
Graf 46: Drugačen odnos učenca do osebe, ki je drugačna.....	58
Graf 47: Ima OŠ 8 talcev Logatec parkirno mesto namenjeno invalidom?	60
Graf 48: Ste kdaj opazili avto na parkirišču za invalide čeprav nima dovoljenja za parkiranje na tistem mestu?	60
Graf 49: Je učitelj kdaj pomagal invalidni osebi?	61
Graf 50: Mnenje učiteljev o obravnavi invalidne osebe.....	61
Graf 51: Mnenje učiteljev o zaposlovanju in obravnavi invalidnih oseb.....	62
Graf 52: Mnenje učiteljev o prizadetosti invalidne osebe v krizi koronavirusa.....	63
Graf 53: Odnos učiteljev do sodelavca invalida.....	63

Graf 54: Mnenje učiteljev o prilagojenosti šole invalidni osebi.....	64
Graf 55: Mnenje o učiteljev o izboljšani dostopnosti šole za invalidne osebe na invalidskem vozičku.....	65
Graf 56: Mnenje učiteljev o dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za osebe na invalidskem vozičku.....	65
Graf 57: Število sodelujočih v anketah.....	70
Graf 58: Kako anketiranci razumejo besedo invalid.....	71
Graf 59: So anketiranci že spoznali invalidno osebo.....	72
Graf 60: Koliko invalidnih oseb so anketiranci spoznali.....	73
Graf 61: Nudenje pomoči invalidnim osebam.....	73
Graf 62: Prilagojen dostop za invalidne osebe.....	74
Graf 63: Odnos do invalidnih oseb.....	75
Graf 64: Zaposlovanje invalidnih oseb.....	75
Graf 65: Koronavirus in invalidne osebe.....	76
Graf 66: Odnos do sošolca invalida.....	77
Graf 67: Mnenja o dostopnosti šole za invalidne osebe.....	78
Graf 68: Pomoč učiteljev osebam s posebnimi potrebami.....	79
Graf 69: Dostopnost drugega nadstropja šole.....	80

SEZNAM PRILOG

9.1. ANKETNI VPRAŠALNIK 4. RAZRED

9.2. ANKETNI VPRAŠALNIK 6. IN 7. RAZRED

9.3. ANKETNI VPRAŠALNIK 9. RAZRED

9.4. ANKETNI VPRAŠALNIK UČITELJI

POVZETEK

Raziskovalna naloga govori o invalidnosti, o tem, kako je za invalidne osebe poskrbljeno na Osnovni šoli 8 talcev Logatec in tudi v kraju Logatcu. Smo v času koronavirusa in tudi ta virus lahko zelo vpliva na življenje invalidnih oseb. Je koronavirus dodatno prizadel invalidne osebe? Proučeval bom, kakšno mnenje imajo učenci in ostali anketirani o invalidnosti oziroma o invalidnih osebah.

V raziskovalni nalogi sem pridobil odgovore osnovnošolcev in učiteljev. Zanimalo me je, kaj vedo o invalidnosti, kakšno je njihovo mnenje o invalidnih osebah ter kako je naša osnovna šola dostopna invalidnim osebam. Odgovore, ki sem jih pridobil, sem posredoval tudi ravnateljici Osnovne šole 8 talcev Logatec in seveda me je zanimalo tudi njeno mnenje. Povezal sem se tudi z Društvom invalidov Logatec. Z odgovori, ki sem jih pridobil, sem se obrnil tudi na župana oziroma podžupana občine Logatec ter na Občinsko redarstvo Logatec.

V raziskovalni nalogi sem želel odgovoriti na naslednja vprašanja:

Kakšno mnenje imajo osnovnošolci in učitelji o invalidnih osebah?

Kakšen je odnos učencev do sošolca, ki ima status invalidnosti oziroma je drugačen?

Kako se invalidne osebe vključujejo v šolski program ter v življenje v mestu Logatec?

Kakšen odnos imajo učitelji do invalidnih oseb?

Kako je s parkirnimi mesti za invalide v Logatcu?

Kako si anketirane osebe razlagajo besedo invalid oziroma invalidnost?

V raziskovalnem delu sem s pomočjo ankete ugotovil, kakšno mnenje imajo o invalidnih osebah učenci v četrtem, šestem, sedmem in devetem razredu. Na ta način sem pridobil mnenje o tematiki od mlajših in starejših učencev. S pridobljenimi odgovori v anketi sem zbral tudi mnenja učiteljev, članov Društva invalidov Logatec, ravnateljice osnovne šole, podžupana in občinskega redarstva.

Za temo raziskovalne naloge sem se odločil, ker o invalidnosti še ni veliko napisanega. Invalid ni le oseba, ki je na invalidskem vozičku, je telesno oziroma gibalno ovirana oseba ter potrebuje pomoč druge osebe, temveč je mnogo več od tega. Moj cilj je predstaviti ljudem širok spekter pojma invalidnosti, torej to, da to niso samo osebe na invalidskem vozičku. Predvsem pa želim, da invalidne osebe ne bi bile žrtve diskriminacije. Prav je, da smo vsi enako obravnavani, saj smo vsi ljudje.

Ključne besede: invalid, invalidnost, diskriminacija, odnos, dostopnost.

ABSTRACT

The research project talks about disability, about how disabled people are taken care of at the Elementary school 8 hostages Logatec and also in Logatec. We are in the pandemic time of coronavirus and it can also affect the lives of people with disabilities. Has coronavirus further affected people with disabilities? I will study the opinion of students and other respondents about disability or disabled people.

In the research project, I obtained answers from primary school students and teachers because I was interested in what they know about disability, what their opinion is about people with disabilities and how our primary school is accessible to people with disabilities. I also forwarded the answers I received to the principal of the Elementary School 8 talcev Logatec and of course I was also interested in her opinion. I also contacted the Association of the Disabled in Logatec. With the answers I obtained, I also turned to the mayor and deputy mayor of the municipality of Logatec and to the Municipal Police of Logatec.

In the research paper I wanted to answer the following questions:

What is the opinion of primary school students and teachers with disabilities?

What is the attitude of students towards a classmate who has the status of disability or is different?

How do people with disabilities get involved in the school programme and in life in the town of Logatec?

What is the attitude of teachers towards people with disabilities?

What about parking spaces for the disabled in Logatec?

How do the respondents interpret the word disabled or disability?

In the research work, with the help of a survey with I found out what opinion about disabled people have students in the fourth, sixth, seventh and ninth grade. In this way, I gained an opinion on the topic from the younger and older students. With the answers obtained in the survey, I also collected the opinions of teachers, members of the Association of the Disabled in Logatec, the principal of the primary school, the deputy mayor and the municipal police.

I chose the topic of the research paper because not much has been written about disability yet. A disabled person is not only a person in a wheelchair, is physically or physically handicapped and needs the help of another person, but is much more than that. My goal is to introduce people to a wide range of concepts of disability - that they are not just people in wheelchairs. Above all, I want people with disabilities not to be discriminated against. It is right that we are all treated the same, because we are all human.

Keywords: disabled person, disablement, discrimination, attitude, accessibility.

1. UVOD

Beseda invalid ima mnogo različnih pomenov. Invalid je lahko oseba, ki je na invalidskem vozičku, lahko pa je oseba, ki ne vidi, ne sliši, je duševno oz. mentalno prizadeta itd.

Invalidi predstavljajo največjo manjšinsko skupino na svetu. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije naj bi na svetu živela več kot milijarda ljudi z različno obliko invalidnosti ali drugo obliko gibalne oviranosti. Število se povečuje, predvsem zaradi staranja prebivalstva in pogostejšega obolevanja za kroničnimi boleznimi. Med prebivalci Evropske unije je invalid vsak šesti, gibalno oviranih naj bi bilo kar 40 odstotkov. V Sloveniji ocenjujejo, da je med 160 in 170 tisoč invalidov, poleg teh še okoli 230.000 bolnikov z dolgotrajnimi boleznimi (Glasilo Paraplegik, št. 151/december 2017).

Invalidi so osebe, katerim se je svet začel prilagajati šele pred nekaj desetletji, v preteklosti so jih zaničevali in ponekod tudi pobijali. Skozi čas se je odnos spremenil.

Zanimala so me tudi mnenja in znanja osnovnošolcev in učiteljev. Rezultati so absurdni, pa vendar tudi pričakovani.

Diskriminacija je pogosta spremljevalka vsakega invalida. Abilizem je sistem diskriminacije in predsodkov do ljudi s posebnimi potrebami, ki jih imajo do njih posamezniki brez invalidnosti. Abilizem žrtvam dodeljuje oznake glede na njihovo invalidnost in jih podcenjuje v primerjavi s ostalimi posamezniki. Diskriminacija, s katero se srečujejo osebe z duševno motnjo, se natančneje imenuje mentalizem. Tudi s tem se lahko srečuje invalidna oseba.

Veliko oseb se ne zaveda, da so diskriminatorne do invalidne osebe. Diskriminacija je vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničenje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti.

1.1. CILJI NALOGE

Cilji naloge so pridobiti informacije o invalidnosti na Osnovni šoli 8 talcev Logatec, in sicer kako si šolarji in učitelji razlagajo besedo invalid, kako invalide obravnavajo in kakšna je dostopnost prostorov osebam na invalidskem vozičku na OŠ 8 talcev Logatec. Hkrati sem v raziskovalno nalogo želel vključiti intervjuje z Ano Rogel (invalidno osebo), županom Logatca Bertom Menardom (glede dostopnosti za osebe na invalidskem vozičku v Logatcu), Občinskim redarstvom Logatec (parkirna mesta za invalidne osebe s parkirno karto) ter z ravnateljico šole Karmen Cunder (možnosti dostopa osebe na invalidskem vozičku na šoli).

Povezal sem se z lokalnim društvom invalidov - Društvom invalidov Logatec. Zanimalo me je delovanje njihovega društva ter njihovo mnenje o dostopnosti krajev osebam na invalidskem vozičku ter o zasedenosti parkirnih mest, namenjenim invalidom.

1.2. METODE DELA

Raziskovalna naloga je razdeljena v dva dela, in sicer v teoretični del in v raziskovalni del. Za teoretični del sem pridobil informacije iz različnih spletnih virov, knjig oz. glasil ter od Društva invalidov Logatec. Zanimal me je širok spekter definicij invalidnosti, zakoni, ki so povezani z invalidnostjo, invalidske pokojnine ter različne invalidske organizacije.

Raziskovalni del vsebuje analizo odgovorov na vprašalnike, ki so jih reševali učenci četrtega, šestega, sedmega in devetega razreda ter učitelji. Vsebuje tudi intervjuje z Ano Rogel, županom Logatca Bertom Menardom, Občinskim redarstvom Logatec ter ravnateljico Osnovne šole 8 talcev Logatec.

1.3. HIPOTEZE

1. HIPOTEZA: Večina učencev bo menila, da je invalidna oseba tista, ki je na invalidskem vozičku oz. je gibalno ovirana.
2. HIPOTEZA: Pričakujem, da bodo učitelji vedeli, kaj vse zajema pojem invalidna oseba.
3. HIPOZEZA: Pričakujem, da bo sedaj, ko je šola prenovljena, večina anketiranih učencev menila, da je prenovljena šola bolj prijazna do invalidnih oseb.
4. HIPOTEZA: Pričakujem, da bodo odgovori na moja vprašanja in intervju z Ano Rogel, pokazali, da so invalidne osebe v osnovni šoli tarča žaljivk in da učenci nanje pogosto kažejo s prstom.
5. HIPOTEZA Menim, da bodo anketiranci - odrasle osebe - mnenja, da se na parkirna mesta za invalide ne parkira in bodo v Društvu invalidov Logatec potrdili, da ljudje na njim namenjenih parkiriščih ne parkirajo.
6. HIPOTEZA: Ravnateljica in župan občine Logatec sta seznanjena s problemom in iščeta rešitev glede tega, da učenec na vozičku ne more dostopati v drugo nadstropje Osnovne šole 8 talcev.

1. TEORETIČNI DEL

Invalidi so se in se bodo rojevali in diskriminacija se dogaja ves čas skozi zgodovino. Razlogi so lahko podobni ali zelo različni.

Poznamo dve vrsti diskriminacije glede invalidnosti. Če je invalidna oseba telesno oz. gibalno ovirana in jo »normalna oseba« diskriminira, to imenujemo abilizem. Če je oseba mentalno oz. duševno prizadeta in jo »normalna oseba« diskriminira, to imenujemo mentalizem.

2.1. KAJ JE INVALIDNOST

2.1.1. DEFINICIJA BESEDE INVALID

- Po definiciji SSKJ je invalid, kdor je zaradi prirojene telesne napake, posledic bolezni, poškodbe nesposoben ali le delno sposoben za delo (spletni vir: SSKJ).
- Invalidi so ljudje z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi ljudje polno in učinkovito sodelovali v družbi (<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/4916>).
- Deklaracija o pravicah invalidov (Organizacija združenih narodov) poudarja, da je invalid vsaka oseba, »ki zaradi prirojene ali pridobljene pomanjkljivosti v svojih telesnih ali duševnih sposobnostih ni sposobna sama, delno ali v celoti, zadovoljevati potreb normalnega individualnega in/ali družbenega življenja« (Deklaracija o pravicah invalidov (Organizacija Združenih narodov)).
- Po definiciji Americans with Disabilities Act je »invalid oseba s fizično ali psihično motnjo, ki znatno omeji eno ali več življenjskih dejavnosti«. Kot glavne življenjske dejavnosti zakon navaja sposobnost skrbeti zase, opravljati ročna dela, hoditi, videti, slišati, govoriti, dihati, se učiti in delati (Americans with Disabilities Act (ADA)).
- Invalid je posameznik, ki zaradi prirojenih ali pridobljenih okvar in oviranosti, ki jo pogojuje oziroma ustvarja fizično in družbeno okolje, ne more sam delno ali v celoti zadovoljevati potreb osebnega, družinskega in družbenega življenja v okolju, v katerem živi, v skladu z mednarodno klasifikacijo (Zakon o invalidskih organizacijah (ZInvO), stran 12900).
- Invalid oziroma invalidska oseba je oseba, ki pridobi status invalida po navedenem zakonu ali po drugih predpisih, in oseba, pri kateri so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni in ima zato bistveno manjše možnosti, da se zaposli ali ohrani zaposlitev ali v zaposlitvi napreduje (Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-NPB7)).

2.1.2. DEFINICIJE BESEDE INVALIDNOST

- »Invalidnost je lastnost, stanje invalidnega človeka.« (SSKJ)
- V Poročilu o človekovih pravicah je o invalidnosti zapisano, da se šteje za invalida »vsaka oseba«, ki ima upoštevajoč starost ter socialno okolje, v katerem živi, zaradi trajne ali dolgotrajne funkcionalne telesne ali duševne okvare resne težave pri svojem vključevanju v družino, družbo, izobraževanje in poklic oziroma pri uveljavljanju svojih človekovih pravic
- »Invalidnost pomeni razkorak med posameznikovimi zmožnostmi ter vlogami, ki jih mora izvajati na področjih, ki so bistvena za doseganje samostojnosti in polno sodelovanje v družbenem življenju.« (Norveško ministrstvo za zdravstvo in socialne zadeve)
- »Invalidnost ni omejena samo na fizično in mentalno nesposobnost posameznika, ampak pomeni zdravstvene probleme, čustvene probleme, probleme v partnerskih odnosih, revščino in nizko stopnjo izobrazbe, kajti le-ti problemi preprečujejo ljudem, da dosežejo svoj najboljši potencial in tako prispevajo k razvoju družbe.« (WEFD (World Education Foundation for the Disabled))
- »Invalidnost je podana, če se zaradi sprememb v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije in so ugotovljene skladno s tem zakonom, zavarovancu zmanjša zmožnost za zagotovitev oziroma ohranitev delovnega mesta oziroma za poklicno napredovanje.« (60. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju RS16 (ZPIZ-1))
- Kot »zmanjšana zmožnost/invalidnost« poimenujejo večdimenzionalni pojav, ki je posledica odnosa med osebami in njihovim fizičnim in družbenim okoljem. (MKF (Mednarodna klasifikacija funkcioniranja, zmanjšane zmožnosti in zdravja))

2.2. MEDNARODNI DAN INVALIDOV

Prvič smo ga praznovali leta 1992. Datum je določila Organizacija združenih narodov. V organizaciji je mnogo držav s celega sveta. Ta organizacija se bori za mir po svetu.

International
Day of
**Persons with
Disabilities**
3 DECEMBER

Slika 1: O mednarodnem dnevu invalidov (Dostopno na: <https://etri.si/novice/3-12-mednarodni-dan-invalidov/>, pridobljeno 30. 3. 2021)

Takrat so datum določili zaradi:

- obveščanja ljudi o invalidnosti,
- spodbujanja izboljšanja položaja invalidov v družbi.

Zaradi pandemije koronavirusa je, kot opažam, še več neenakosti med ljudmi. Po pandemiji menim, da moramo poskrbeti, da bodo ljudje še bolje upoštevali pravice invalidov in da bodo invalidi vključeni v družbo.

2.3. DISKRIMINACIJA

Prav tako, kakor je diskriminacija pri temnopoltih ljudeh, je tudi pri invalidnih osebah. '

diskriminacija -e ž (á) *dajanje, priznavanje manjših pravic ali ugodnosti komu v primeri z drugimi, zapostavljanje*

(Dostopno na: https://fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/3537002/T4MVC_System_Web_Mvc_ActionResult, pridobljeno 3. 4. 2021)

Diskriminacija zaradi invalidnosti oz. abilizem je vsako razlikovanje, izključevanje ali omejevanje zaradi invalidnosti, ki ima za namen ali posledico zmanjšanje ali izničenje priznavanja, uživanja ali uveljavljanja, enako kot za neinvalidne, vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin na političnem, ekonomskem, socialnem, kulturnem, civilnem ali drugem področju. (Wikipedia)

2.4. VRSTE INVALIDNOSTI

Slovenska zakonodaja loči naslednje skupine invalidov:

- vojne invalide,
- delovne invalide,
- invalide po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov,
- invalide po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb in
- otroke s posebnimi potrebami.

2.4.1. MLAJŠI INVALID IN POKOJNINA

Zavarovanec, pri katerem je nastala I. kategorija invalidnosti pred dopolnjenim 21. letom starosti, pridobi pravico do invalidske pokojnine, če je bil ob nastanku invalidnosti vključen v obvezno zavarovanje ali če je dopolnil najmanj tri mesece zavarovalne dobe (Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 56/92 – odl. US, 43/93 – odl. US, 67/93 – odl. US, 5/94, 7/96, 29/97 – odl. US, 54/98 in 106/99 – ZPIZ-1).

Zavarovanec, pri katerem je nastala I. kategorija invalidnosti po dopoljenem 21. letu starosti, vendar pred dopoljenim 30. letom starosti, pridobi pravico do invalidske pokojnine pod pogojem, da je pred nastankom invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj eno četrtno delovnih let (Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 56/92 – odl. US, 43/93 – odl. US, 67/93 – odl. US, 5/94, 7/96, 29/97 – odl. US, 54/98 in 106/99 – ZPIZ-1)).

2.4.2. VOJNI INVALID

Vojni invalid je oseba, ki je v okoliščinah po tem zakonu, kot neposredno posledico teh okoliščin brez svoje krivde dobila najmanj 20 % okvaro zdravja zaradi poškodbe ali bolezni ali poslabšanja bolezni, ki jo je imela že prej, ali za katero sicer ni mogoče zanesljivo ugotoviti, da so jo povzročile te okoliščine, vendar je mogoče sklepati, da so vojne razmere znatno vplivale, da se je pojavila (Vir: Zakon o vojnih invalidih (Uradni list RS, št. 63/95, 2/97 – odl. US, 19/97, 21/97 – popr., 75/97, 11/06 – odl. US, 61/06 – ZDru-1, 114/06 – ZUTPG, 40/12 – ZUJF, 19/14, 21/18 – ZNOrg in 174/20 – ZIPRS2122)).

Vojaški vojni invalid je oseba iz prvega odstavka, ki je dobila okvaro zdravja pri opravljanju vojaških ali drugih dolžnosti za cilje obrambe ali varnosti Republike Slovenije, ter oseba, ki je dobila okvaro zdravja v enakih okoliščinah v bojih za obrambo slovenske severne meje (1918 in 1919), kot udeleženec narodnoosvobodilne vojne Slovenije (1941–1945) ali ob vojaški agresiji na Republiko Slovenijo (1991).

Pravice vojnega invalida so invalidnina, dodatek za posebno invalidnost, dodatek za pomoč in postrežbo, povračilo prispevkov za socialno zavarovanje, zdravstveno varstvo, rehabilitacija (poklicna rehabilitacija, oskrbnina, sofinanciranje prilagoditve prostorov in tehnične opreme ter delovnega mesta, funkcionalne oblike pomoči), invalidski dodatek, popust pri vožnji ter povračilo potnih stroškov.

PODVRSTE VOJAŠKE INVALIDNOSTI SO:

- vojaški vojni invalid,
- vojaški mirnodobni invalid
- civilni invalid vojne.

2.5. KATEGORIJE IN INVALIDNOST

Če nastane invalidnost, invalidska komisija glede na preostalo delovno zmožnost osebo razvrsti v eno od treh kategorij:

- v I. kategorijo:

- če ni več zmožna opravljati organiziranega pridobitnega dela ali
- če ni zmožna opravljati svojega poklica niti nima več preostale delovne zmožnosti;

- v II. kategorijo:

- če je delovna zmožnost za opravljanje poklica zmanjšana za petdeset odstotkov ali več;

- v III. kategorijo:

- če ni več zmožna za delo s polnim delovnim časom, lahko pa opravlja določeno delo s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma
- če je delovna zmožnost za opravljanje poklica zmanjšana za manj kot petdeset odstotkov ali
- če še lahko dela v svojem poklicu s polnim delovnim časom, vendar pa ni zmožna za delo na delovnem mestu, na katerem dela.

2.5.1. UGOTAVLJANJE INVALIDNOSTI

Postopek se začne na:

- zahtevo osebe oziroma na zahtevo njenega zakonitega zastopnika,
- predlog osebnega zdravnika ali imenovanega zdravnika,
- predlog izvajalca medicine dela v soglasju z osebnim zdravnikom.

Razvrstitev v posamezne stopnje telesne okvare se opravi na podlagi medicinskih meril, upoštevaje odstotke in opise le tistih telesnih okvar (v nadaljevanju TO), ki so navedene v Seznamu TO. TO so razvrščene v 8 stopenj (ZPIZ – Zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje Slovenije).

Pri ugotavljanju invalidnosti si pomagamo s Samoupravnim sporazumom o seznamu telesnih okvar, kjer ob določeni okvari pripada določena stopnja invalidnosti.

Po končanem zdravljenju, ko je končana tudi rehabilitacija in so znani rezultati vseh postopkov, osebni zdravnik ali zdravniška komisija, ki podaljšuje bolniški stalež, predlaga oceno preostale delazmožnosti pred invalidsko komisijo. V tem postopku ocenjujejo zdravstveno stanje in preostalo delazmožnost glede na zahteve in obremenitve delovnega mesta.

2.5.2. TELESNA OKVARA

Telesna okvara je podana, če nastane pri zavarovancu izguba, bistvena poškodovanost ali znatnejša onesposobljenost posameznih organov ali delov telesa. Telesna okvara otežuje normalno delovanje organizma in zahteva večje napore pri zadovoljevanju življenjskih potreb, kar znižuje kvaliteto zavarovančevega življenja. Pri tem ni pomembno, ali telesna okvara vpliva na zavarovančevo delovno zmožnost. Sicer lahko povzroča invalidnost, ni pa to nujno.

- Telesna okvara je eden od zavarovanih primerov, ki jih Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju šteje kot podlago za pridobitev pravic iz invalidskega in

pokojninskega zavarovanja. Telesna okvara je podana, če nastane pri zavarovancu izguba, bistvena poškodovanost ali znatnejša onesposobljenost posameznih organov ali delov telesa, kar otežuje aktivnost organizma in zahteva večje napore pri zadovoljevanju življenjskih potreb, ne glede na to, ali ta okvara povzroča invalidnost ali ne. Zavarovanec, pri katerem nastane telesna okvara med zavarovanjem, pridobi pravico do denarnega nadomestila za to okvaro (invalidnina - mesečni denarni prejemek, ki ga lahko pridobi zavarovanec zaradi določene telesne okvare, nastale med zavarovanjem) ob enakih pogojih glede pokojninske dobe, ki veljajo za pridobitev pravice do invalidske pokojnine. Vrste in stopnje telesnih okvar, ki so podlaga za pridobitev pravice do invalidnine, določi minister, pristojen za zdravje, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za varstvo invalidov, v roku dveh let po uveljavitvi ZPIZ-2. Do uveljavitve predpisov s področja varstva invalidov, ki bodo urejali postopke ugotavljanja vrste in stopnje telesnih okvar, se v ta namen še naprej uporablja Samoupravni sporazum o seznamu telesnih okvar (Uradni list SFRJ, št. 38/83, 66/89 ter Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (uradno prečiščeno besedilo) (ZPIZ-1-UPB4), stran 11085.)).

Psihomotorične sposobnosti se nanašajo na vedenja o zgradbi lastnega telesa, njegoví drži ter hoji, o koordinaciji pri gibanju, o sposobnosti čutil ter o drugih psihomotoričnih lastnostih (Gojko Zvonko, 1995).

Razvrstitev v posamezne stopnje telesne okvare se opravi na podlagi medicinskih meril, upošteva odstotke in opise le tistih telesnih okvar, ki so navedene v Seznamu telesnih okvar. Na razvrstitev v posamezne stopnje ne vplivajo druge okoliščine, na primer starost zavarovanca, pokojninska doba, njegov poklic, vzrok za nastanek telesne okvare, vpliv telesne okvare na invalidnost in drugo (Pravilnik o organizaciji in načinu delovanja izvedenskih organov Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Uradni list RS, št. 60/13, 6/15, 49/18 in 38/20).

Stopnja	Telesna okvara
1. stopnja	100 %
2. stopnja	90 %
3. stopnja	80 %
4. stopnja	70 %
5. stopnja	60 %
6. stopnja	50 %
7. stopnja	40 %
8. stopnja	30 %

2.6. ZAPOSLOVANJE

Za osebe s psihiatričnimi boleznimi, epizodnimi simptomi je značilna kratka zaposlitev. Pri tistih s težavami pri gibanju tipično omejevalnost predstavlja dosegljivost transporta, omejeno število dostopnih del ter dostopnost servisov osebne asistencije. Pri kronični utrujenosti ali bolečinah je zaposlitvena ovira, da delodajalci niso pripravljeni ali sposobni prilagoditve oziroma za to potrebujejo daljši čas, alternativni časovni načrt ali prerazporeditev delovnih opravil (Zakon o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17 in 31/18)).

V Evropski strategiji o invalidnosti za obdobje 2010-2020 je Evropska komisija določila osem glavnih področij za ukrepanje: dostopnost, sodelovanje, enakost, zaposlovanje, izobraževanje in usposabljanje, socialna zaščita, zdravje in zunanji ukrepi.

Država pri vključevanju v programe aktivne politike zaposlovanja daje prednost ranljivim skupinam brezposelnih oseb, torej tudi invalidom. Država delodajalce z določenimi finančnimi ali drugimi ugodnostmi spodbuja k zaposlovanju invalidov. Sicer imajo delodajalci z zaposlitvijo invalida tudi določene obveznosti, vendar se v tem članku osredotočamo na prednosti, s katerimi jih lahko prepričamo, da jim lahko zaposlitev invalida prinese veliko ugodnosti. Delodajalci pri zaposlovanju namreč velikokrat nimajo dovolj informacij o ugodnostih in pogosto pozabijo, da je lahko zaposlitev invalida cenejša in konkurenčnejša (Glasilo Paraplegik, št. 162/oktober 2020).

V Občini Logatec je edino invalidsko podjetje, ki zaposluje invalide, podjetje VKR orodjarna, d. o. o, v okolici pa na Vrhniki Vesper, d. o. o, v Postojni Excelza lesarstvo, d. o. o, v Idriji Kolektor Ascom, d. o. o ter v Ljubljani Dobrovita, d. o. o.

Večina delodajalcev si pomaga s spletnim portalom Jan (Job Accommodation Network), kjer delodajalcem svetujejo o morebitnih problemih z zaposlenimi osebami. Ta portal jim pomaga najti ergonomična rešitev.

Invalidnost in z njo pogojena oviranost pri iskanju dela in pri samem delu je razlog, da invalidi predstavljajo eno najbolj ranljivih skupin na trgu dela in so težje zaposljivi. Brezposelnost pomeni odvisnost preživetja od socialnih transferjev in zato strošek države, ki mora sredstva zagotavljati iz proračuna. Interes vsake države je, da je njeno aktivno prebivalstvo v čim večji meri zaposleno in si samo z lastnim delom zagotavlja sredstva za preživetje sebe in družine. Države izvajajo različne ukrepe, s katerimi želijo pospešiti in povečati zaposlenost invalidov. Mednarodne organizacije in združenja jih pri tem spodbujajo in sprejemajo različne dokumente. Večina dokumentov je deklaratorne narave in poziva države, naj vsaka na svoj način sledi priporočenim ciljem (Ranljive skupine na trgu dela, GOV.SI).

Delavci invalidi bi morali biti na delovnem mestu obravnavani na enak način, kakor drugi delavci. To vključuje enako obravnavanje pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu. Vidik zagotavljanja varnosti in zdravja ne more biti izgovor, da se delavcev invalidov ne zaposli ali se jim ne podaljša zaposlitve. Poleg tega je delovno mesto, ki je dostopno in varno za delavce invalide, hkrati tudi varnejše in dostopnejše za vse druge zaposlene, stranke in obiskovalce. Položaj delavcev invalidov urejajo evropski predpisi o preprečevanju diskriminacije in o

zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu. To zakonodajo, ki jo države članice prenesejo v nacionalne predpise, je treba uporabljati, da se spodbudi zaposlovanje delavcev invalidov in da se jih ne izključuje (Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2, 98/14 in 18/21)) .

V slovenskem pravnem redu Ustava Republike Slovenije v poglavju o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah zagotavlja enakost vsem državljanom, pri čemer je posebej navedena tudi invalidnost. Ustava v 52. členu tudi določa, da je invalidom v skladu z zakonom zagotovljeno varstvo in usposabljanje za delo, še posebej pa je otrokom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter drugim huje prizadetim osebam zagotovljena pravica do izobraževanja in usposabljanja za dejavno življenje v družbi, kar se financira iz javnih sredstev.

Standardna pravila za izenačevanje možnosti invalidov so bila sprejeta, da bi pomagala zagotoviti invalidnim dekletom, fantom, ženskam in moškim, da lahko kot člani družbe uveljavljajo enake pravice in izpolnjujejo enake obveznosti kot drugi. V vseh družbah sveta še vedno obstajajo ovire, ki preprečujejo invalidom, da bi uveljavljali svoje pravice in svoboščine in jim otežujejo polno vključevanje v aktivnosti družbe. Države pa so odgovorne za to, da sprejemajo ustrezne ukrepe, s katerimi odstranjujejo takšne ovire vseh vrst (Generalna skupščina Združenih narodov, 48. seja dne 20. decembra 1993 (Resolucija 48/96)).

Med strateškimi cilji EU v prvem desetletju 21. stoletja je tudi »spopad« s socialno izključenostjo.

Zavezanec za izpolnjevanje kvote je vsak delodajalec, ki je pravna ali fizična oseba, registrirana v Republiki Sloveniji, in zaposluje najmanj 20 delavcev (tretji odstavek 62. člena Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo)).

Kvota je obvezni delež zaposlenih invalidov od celotnega števila zaposlenih delavcev pri posameznem delodajalcu. Kvota je lahko različna, vendar ne more biti nižja od 2 % in ne višja od 6 % od skupnega števila zaposlenih delavcev. Če kot zavezanec ne zaposluje invalidov, je dolžan plačati prispevek v Invalidski sklad pri Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu (Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov (Uradni list RS, št. 21/14)).

Če zavezanec kvoto presega ali če ni zavezanec za kvoto, lahko ob zaposlitvi invalida uveljavlja oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in/ali nagrado za preseganje kvote. To velja tudi za samozaposlene invalide. Pri podporni zaposlitvi lahko z delavcem invalidom uveljavlja še druge spodbude pri Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu ter plačilo stroškov storitev v podpornem zaposlovanju (Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov (Uradni list RS, št. 32/07, 21/08 in 21/14)).

2.7. INVALIDSKA POKOJNINA

Pravico do invalidske pokojnine pridobi:

- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost I. kategorije,
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s polnim delovnim časom brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 55 let,
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 50 let,
- zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. ali III. kategorije in mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, ker je dopolnil 65 let starosti.

Invalidnina pomeni denarni znesek, ki se zavarovancu ali uživalcu pokojnine izplačuje mesečno kot nadomestilo za telesno okvaro. Večja, kot je telesna okvara oz. duševna motnja, tem večja je tudi invalidnina (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije).

INVALIDNIJA PRI VOJNIH INVALIDIH

Invalidnina je pravica vojnega invalida, ki se odmeri v mesečnem znesku po skupini invalidnosti. Mesečni znesek invalidnine se odmeri v odstotku od odmerne osnove. Osnova za odmero invalidnine vojnega invalida v letu 2015 znaša 1.104,77 € (Zakon o vojnih invalidih (Uradni list RS, št. 63/95, 2/97 – odl. US, 19/97, 21/97 – popr., 75/97, 11/06 – odl. US, 61/06 – ZDru-1, 114/06 – ZUTPG, 40/12 – ZUJF, 19/14, 21/18 – ZNOrg in 174/20 – ZIPRS2122).

DODATEK ZA POSEBNO INVALIDNOST

Dodatek za posebno invalidnost se prizna vojnemu invalidu, ki mu je vojna invalidnost priznana na podlagi amputacije okončin ali hude okvare njihove funkcije ali popolne izgube vida na obeh očesih kot neposredne posledice dobljene poškodbe ali bolezni glede na težo, vrsto in vzrok okvare in znaša 6 %, 12 % ali 25 % odmerne osnove oziroma 35 % odmerne osnove, če je podana kombinacija najtežjih okvar zdravja (Odločba: sodba III U 136/2011 ECLI:SI: UPRS: 2012: III.U.136.2011, oddelek: Upravni oddelek, datum seje senata: 20. 4. 2012, področje: INVALIDI, Institut: vojni invalid - dodatek za posebno invalidnost - invalid - priznanje pravice do dodatka, zveza: ZVojl člen 21., Pravilnik o ugotavljanju odstotka vojne invalidnosti člen 17).

DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO

Do dodatka za pomoč in postrežbo je upravičen vojni invalidi najmanj V. skupine, ki mu je glede na njegovo celotno invalidnost, ne glede na njen izvor, neogibno potrebna stalna pomoč in postrežba za opravljanje osnovnih življenjskih potreb ali stalno nadzorstvo, ki je

slep ali nepokreten (Zakon o vojnih invalidih (Uradni list RS, št. 63/95, 2/97 – odl. US, 19/97, 21/97 – popr., 75/97, 11/06 – odl. US, 61/06 – ZDru-1, 114/06 – ZUTPG, 40/12 – ZUJF, 19/14, 21/18 – ZNOrg in 174/20 – ZIPRS2122)).

2.8. PRAVICE INVALIDNE OSEBE

Poglavitni cilj dolgoročne strategije EU je zagotavljanje enakih možnosti invalidov. Na ta način je invalidom omogočeno uresničevanje pravice do človekovega dostojanstva, prav tako pa tudi pravice do enake in enakopravne obravnave in pravice do čim bolj samostojnega življenja ter enakih možnosti delovanja na družbenih področjih. Trije stebri strategije glede uresničevanja pravic invalidov osredotočajo protidiskriminacijsko zakonodajo, prav tako pa vplivajo tudi na ukrepe EU, ki invalidom omogočajo dostop do posameznih pravic. Drugi steber se nanaša na odstranjevanje ovir okolju, ki ovirajo invalide pri uporabi njihovih sposobnosti. Tretji steber se nanaša na vključevanje politike invalidnosti EU kot smernice za implementiranje le-teh v področno zakonodajo države članice (Tabaj, 2009, str. 35).

Konvencija o pravicah invalidov vsebuje 15 ciljev oziroma ukrepov, ki naj bi jih sprejele države članice Sveta Evrope na naslednjih področjih:

- sodelovanje v političnem in javnem življenju,
- sodelovanje v kulturnem življenju,
- informacije in komunikacije,
- izobraževanje,
- zaposlovanje, poklicno usmerjanje in usposabljanje,
- grajeno okolje,
- prevoz,
- življenje v skupnosti,
- zdravstveno varstvo,
- rehabilitacija,
- socialno varstvo,
- pravno varstvo,
- varstvo pred nasiljem in zlorabo
- razvoj in raziskave,
- ozaveščanje.

Poleg tega program vključuje tudi številna priporočila za aktivnosti, namenjene za:

- invalidne ženske in dekleta,
- invalide, ki potrebujejo višjo raven podpore,
- invalidne otroke in mladostnike,
- starejše invalide,
- invalidne pripadnike manjšin in
- invalide migrante.

ZAKON O UREJANJU TRGA DELA določa, da mora biti ustrezna zaposlitev invalida za nedoločen ali določen čas s polnim ali krajšim delovnim časom od polnega v skladu z omejitvami, ki so navedene v odločbi o ugotovljeni invalidnosti (Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO in 54/21)).

ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH ureja pravice in obveznosti delodajalcev in delavcev in prav tako vsebuje določbe, ki se nanašajo na invalide. Že v uvodnih določbah prepoveduje diskriminacijo iskalcev zaposlitve pri zaposlovanju ali v času trajanja delovnega razmerja ali v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi zaradi invalidnosti. Delavec invalid, ki oceni, da se delodajalec do njega vede diskriminatorno, lahko iz tega razloga tudi izredno odpove pogodbo o zaposlitvi. V tem primeru je delavec invalid upravičen do odpravnine, določene za primer redne odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov, in tudi do odškodnine najmanj v višini izgubljenega plačila za čas odpovednega roka. Zakon določa tudi možnost delodajalca, da sklene pogodbo o zaposlitvi z invalidom brez javne objave prostega delovnega mesta.

Med razlogi za redno odpoved pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca Zakon o delovnih razmerjih določa tudi redno odpoved o zaposlitvi invalidu, ki zaradi invalidnosti ni več zmožen opravljati dela pod pogoji iz sklenjene pogodbe o zaposlitvi. Seveda mora pri tem delodajalec, ki redno odpove pogodbo o zaposlitvi invalidu, pri tem upoštevati predpisane postopke, ki jih predpisuje Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju oziroma Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Kot neutemeljen razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi Zakon o delovnih razmerjih izrecno navaja invalidnost. V praksi to pomeni, da ugotovljena invalidnost pri delavcu ne sme in ne more biti razlog za odpoved pogodbe o zaposlitvi, temveč mu mora delodajalec v tem primeru poskušati najti delo, ki bo zanj ustrezno glede na omejitve, ki jih invalid ima (Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE)).

ZAKON O ZAPOSLOVNI REHABILITACIJI IN ZAPOSLOVANJU INVALIDOV ureja možnosti zaposlovanja delovnih invalidov in drugih oseb, ki so pridobile status invalida po drugih zakonih, ali nimajo statusa invalida, imajo pa zaradi trajnih posledic telesne ali duševne okvare ali bolezni bistveno manjše možnosti, da se zaposlijo ali ohranijo zaposlitev ali v zaposlitvi napredujejo. Slednji lahko po postopkih, predpisanih v zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, pridobijo status invalida po tem zakonu. Pogoj je starost vsaj 15 let in da je oseba kot iskalec zaposlitve prijavljena pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje. Izjemoma lahko ob izpolnjevanju drugih pogojev pridobi status invalida po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov tudi oseba, ki je zaposlena. Merila, na podlagi katerih oseba pridobi status invalida po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, so predpisana s pravilnikom (Zakon o zaposlitveni

rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2, 98/14 in 18/21)).

O pravici invalida do storitev zaposlitvene rehabilitacije ali o pravici do pridobitve statusa invalida po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov odloča Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. Slednji o priznanju pravice invalidu izda odločbo, predlog pa pripravi rehabilitacijska komisija, ki deluje pri območni službi Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje. Po zaključeni zaposlitveni rehabilitaciji lahko rehabilitacijska komisija izda mnenje, da je invalid zaposljiv na trgu dela. Takrat invalid in Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje zanj poiščeta ustrezno zaposlitev pri običajnih delodajalcih, lahko tudi v invalidskih podjetjih ali zaposlitvenih centrih, ali pa Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje napoti invalida v katerega od programov aktivne politike zaposlovanja. V primerih, ko je ugotovljeno, da se invalid lahko zaposli le pod pogojem, da ima ustrezno prilagojeno delovno mesto in sredstva za delo oziroma pri opravljanju dela potrebuje podporne storitve, bo rehabilitacijska komisija izdala mnenje (oceno zaposlitvenih možnosti), da je invalid zaposljiv v običajnem delovnem okolju s podporo. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje invalidu izda odločbo o zaposljivosti v podporni zaposlitvi, iz katere je razvidno, katere podporne storitve in v kakšnem obsegu invalid potrebuje. O podporni zaposlitvi govorimo, ko je invalid zaposlen v običajnem delovnem okolju, s strokovno in tehnično podporo invalidu, delodajalcu in delovnemu okolju. Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov v 48. členu pojasnjuje, da se lahko invalidu pri uvajanju v delo, na delovnem mestu in pri vključevanju v delovno okolje nudi strokovna podpora z informiranjem, svetovanjem in usposabljanjem, osebno asistenco, spremljanjem pri delu, razvojem osebnih metod dela in ocenjevanjem njegove delovne uspešnosti ter tudi tehnična podpora s prilagoditvijo delovnega mesta in sredstev za delo (Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij (Uradni list RS, št. 117/05)).

Do strokovne podpore sta upravičena tudi delodajalec in delovno okolje. Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov določa, da plačilo podpornih storitev v obsegu največ 30 ur mesečno krije Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad. Podporne storitve se lahko izvajajo tudi v okviru mreže izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije - predvsem psihosocialna podpora, svetovanje, spremljanje pri delu itd. (Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij (Uradni list RS, št. 117/05)).

2.9. INVALIDSKE ORGANIZACIJE

- Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije (ZDSSS),
- Društvo distrofikov Slovenije (DDS),
- Zveza paraplegikov Slovenije (ZPS),
- Združenje multiple skleroze Slovenije (ZMSS),
- Zveza Sožitje (Zveza društev za pomoč osebam z motnjo v duševnem razvoju Slovenije),
- Zveza delovnih invalidov Slovenije (ZDIS),
- Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije (ZDCIV),
- Zveza društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS),
- Zveza za šport invalidov Slovenije,
- Društvo laringektomiranih Slovenije (DLS),
- Zveza invalidskih društev ILCO Slovenije,
- Društvo študentov invalidov Slovenije (DŠIS),
- Društvo paralitikov Slovenije (PARAS),
- Združenje invalidov - Forum Slovenije,
- Društvo Vizija - društvo gibalno oviranih invalidov Slovenije,
- Društvo VITA - za pomoč po nezgodni poškodbi glave,
- Društvo za kronično vnetno črevesno bolezen (KVČB),
- Društvo gluhoslepih Slovenije (DLAN),
- Društvo za teorijo in kulturo hendikepa (YHD).

Meni najbližje je Društvo invalidov Logatec ki spada med 239 društev invalidov (dne 1. 4. 2021).

Če društvo ali zveza društev izpolnjuje vsa merila za pridobitev statusa invalidske organizacije, minister, pristojen za invalidsko varstvo, to ugotovi z odločbo in odloči o vpisu invalidske organizacije v register invalidskih organizacij. Društvo ali zveza društev torej pridobi status invalidske organizacije z vpisom v register (14. člen ZInvO).

Pred sprejetjem Zakona o invalidskih organizacijah (v nadaljnjem besedilu ZInvO) invalidske organizacije niso imele posebnega zakona, ki bi določal njihov status, področje in način delovanja, financiranje in lastnino, temveč je za njih v celoti veljal Zakon o društvih (Zakon o invalidskih organizacijah (Uradni list RS, št. 108/02 in 61/06 – ZDru-1).

Pojem invalidskih organizacij je bil prvič opredeljen v 64. členu Zakona o socialnem varstvu, ki jih opredeljuje kot prostovoljne in neprofitne organizacije, ki jih v skladu z zakonom ustanovijo invalidi in drugi posamezniki, da v njih izvajajo posebne socialne programe in storitve, utemeljene na značilnostih invalidnosti po posameznih funkcionalnih okvarah, ki ogrožajo socialni status invalidov. Dejavnosti invalidskih organizacij lahko zajamejo tudi posamezne sestavine dobrodelnosti in samopomoči. Zakon o društvih še zdaj invalidskim organizacijam določa pravno formalni status, predvsem v delu, ki se nanaša na vprašanja, ki so skupna vsem društvom v pravnem prometu. Invalidske organizacije so glede na svojo dejavnost in pomen za celotno skupnost tako specifične, da se je pokazala potreba po

ureditvi njihovega delovanja s posebnim zakonom. Prav iz navedenih razlogov je bil konec leta 2002 sprejet ZInvO (Zakon o invalidskih organizacijah).

ZInvO je statusni zakon, saj ureja status invalidskih organizacij, področje njihovega delovanja, financiranja in lastnino. Zakon je odpravil nejasnosti in spore na tem področju ter zagotovil večji nadzor nad poslovanjem in delovanjem invalidskih organizacij. S tem je bila odpravljena pravna praznina na tem področju.

Invalidska organizacija:

- mora imeti v temeljnem aktu opredeljene naloge iz 2., 4., 5., 6., 7. in 10. točke 10. člena Zakona o invalidskih organizacijah,
- deluje na državni ali lokalni ravni,
- njeni redni člani so invalidi in njihovi zakoniti zastopniki,
- uspešno izvaja vsaj en posebni socialni program, ki podpira neodvisno življenje določene skupine invalidov,
- ima strokovno usposobljen kader za vodenje posebnih socialnih programov in
- izvaja posebne socialne programe za včlanjene in nevčlanjene invalide.

OZN

Organizacija združenih narodov je velika svetovna organizacija. Rečemo ji kar OZN. V OZN so napisali več dokumentov o pravicah invalidov. Nastala je Konvencija o pravicah invalidov. To je pomemben dokument. Velja za vse skupine invalidov. To konvencijo je do 15. aprila 2015 podpisalo 159 in ratificiralo 153 držav. Opcijski protokol je podpisalo 92 in ratificiralo 85 držav, tudi Evropska unija kot regionalna organizacija. Kot zanimivost naj navedem, da je v letu 2015 opcijski protokol ratificirala Turčija, konvencijo pa Vietnam in Marshalovi otoki (United Nations, 2015).

Konvencija o pravicah invalidov je osmi sprejeti mednarodnopravni dokument Združenih narodov. Za invalide veljajo pravice, zapisane v ostalih mednarodnopravnih dokumentih, ki so:

- Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah ,
- Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah,
- Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije,
- Mednarodna konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk,
- Konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju,
- Konvencija o otrokovih pravicah in

- Mednarodna konvencija o varstvu pravic vseh delavcev migrantov in članov njihovih družin.

DRUŠTVO INVALIDOV LOGATEC

Društvo invalidov Logatec ima sedež na Notranjski cesti 14 v Logatcu. Predsednik je Rudolf Korenč in tajnica Olga Mihevc, slednja mi je nudila izjemno pomoč pri raziskovalni nalogi. V pogovoru s člani društva sem ugotovil, da društvo zelo pohvalijo in nekateri dodajo, da so v društvu kot velika družina. V društvu je izredno veliko programov, namenjenih članom, ki so jih sedaj zaradi globalne krize izvajali v omejen obsegu oz. jih niso izvajali. Ti programi so:

PREPREČEVANJE IN BLAŽENJE SOCIALNIH TER PSIHIČNIH POSLEDIC INVALIDNOSTI

Namen organiziranih aktivnosti je iskanje predlogov, mehanizmov, metod in aktivnosti za boljše socialno vključevanje invalidov; za preprečevanje in blaženje socialnih ter psihičnih posledic invalidnosti; za boljše sožitje med ne invalidno in invalidno populacijo; njihovo medsebojno sodelovanje; zavzemanje za skupne cilje, ki bodo pripeljali v nujno soodvisnost. Težave pri iskanju kontakta je možno premagati s spremembo družbene situacije in z novimi metodami sodelovanja. Le-te ne smejo temeljiti na prisili ali velikih začetnih korakih, ampak na postopnosti približevanja.

ZAGOTAVLJANJE ZAGOVORNIŠTVA

Želijo doseči čim večjo neodvisnost in samostojnost invalidov, ki bi se vključevali v življenje skupnosti, uveljavljali skupne interese, se družili s sebi enakimi z namenom uveljavljanja skupnih ciljev, oblikovali in ohranjali socialne mreže v okolju, kjer živijo in delajo.

INFORMATIVNA DEJAVNOST

Njihov namen je, da invalide in njihove družine obveščamo in osveščamo, osveščamo javnost in jo seznanjamo z dejavnostjo društva invalidov - vse to s ciljem dostopnosti do informacij za invalide in njihove družinske člane. Želimo doseči čim večjo informiranost in s tem tudi večjo neodvisnost in samostojnost invalidov z namenom lažjega in večjega vključevanja v življenje skupnosti.

USPOSABLJANJE ZA AKTIVNO ŽIVLJENJE IN DELO

Namen in cilji programa so, da uporabniki pridobijo naslednja znanja in veščine: sprejmejo svojo invalidnost in pridobijo tiste spretnosti, ki jih potrebujejo za premagovanje ovir; dosežejo najvišjo možno raven osebnega razvoja; pridobijo socialne veščine in se pripravijo za neodvisno življenje; pridobijo praktično pomoč pri integraciji v družbo in pri premagovanju problemov, s katerimi se srečujejo v življenju.

PROGRAMI ZA OHRANJEVANJE ZDRAVJA IN DRUGI REHABILITACIJSKI PROGRAMI

S programom zadovoljujejo potrebe delovnih invalidov po ZPIZ, oseb s telesno okvaro z odločbo ZPIZ in oseb s statusom invalida po ZZRZI in njihovih družinskih članov, kadar se izvaja družinska terapija, da bodo pridobivali in ohranjali fizično kondicijo in zdravje kot prispevek k povečevanju možnosti za aktivnejše vključevanje v življenje in delo na vseh področjih družbenega življenja; da bi dosegli čim večjo neodvisnost in samostojnost, se lažje vključevali v življenje skupnosti, sodelovali pri oblikovanju, sprejemanju in izvajanju odločitev na različnih ravneh odločanja, se družili s sebi enakimi za uveljavljanje skupnih ciljev, oblikovali socialno mrežo v okolju, kjer živijo in delajo.

REKREACIJA IN ŠPORT

Geslo "nazaj k naravi" ni le moto v naravo zagledanih posebnežev, ampak je način življenja in razmišljanja širšega kroga ljudi, posebej pa še invalidov. S tem bomo invalide povlekli iz osame in jim na ta način omogočili integracijo v družbeno življenje; na ta način bodo ohranjali psihofizične sposobnosti in zdravje. Zelo pomemben je tudi vidik družabništva; poudarek je na lažjem vključevanju v življenjsko skupnost; omogočili jim bodo sodelovanje pri oblikovanju, sprejemanju in izvajanju odločitev na različnih ravneh odločanja.

DNEVNI CENTRI, KLUBI

S programom skupin, ki se ukvarjajo z ljubiteljskimi dejavnostmi, bomo spodbujali interes invalidov za ustvarjalnost, ki je morda tudi kdaj prikrita zaradi nezainteresiranosti okolja ali nedostopnosti pogojev za izvedo le-te. Invalidi bodo razvijali svoje spretnosti skozi ustvarjanje različnih izdelkov in si ob tem krepili samozavest. Sprememba okolja, zadoščenje ob lastni ustvarjalnosti, dobro počutje, krepitev psihofizične kondicije bodo cilji društva invalidov.

KULTURNA DEJAVNOST

Spodbujali bodo interese invalidov za doseganje ciljev na področju kulturne dejavnosti. Na ta način zasledujejo cilj po krepitvi samozavesti, ohranjanju preostalih zmožnosti invalida, krepitvi bližnjega spomina, hitrosti reakcij, deljene pozornosti, izkušnosti in modrosti. Zaradi prizadetosti nekaterih funkcij je namen ohranjati še preostale funkcije oz. jih zaradi dejavnosti celo dvigniti. Sam invalid mora prevzeti glavnino pobude in odgovornosti za svojo socialno vključenost.

2.10. PARKIRNA MESTA, NAMENJENA INVALIDOM

V okviru kampanje »PARKIRAJ IZGOVORE DRUGAM, ne na mesta, rezervirana za invalide!« je Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, pod vodstvomizr. prof. dr. Aleša Bučarja Ručmana, izvedla ponovitevno raziskavo, s katero so partnerji kampanje želeli preveriti stanje na področju (ne)upravičenega parkiranja na invalidskih parkirnih mestih. Raziskava, ki se je izvajala konec leta 2018, je pokazala, da je delež kršitev na opazovanih parkirnih mestih

v Ljubljani, v primerjavi z isto raziskavo iz leta 2015, upadel za kar 58 %. A problematika je še vedno pereča, saj je odstotek kršiteljev še vedno visok, številni pa se za takšna dejanja odločajo tudi takrat, ko imajo v neposredni bližini prosta več kot tri »navadna« parkirna mesta. (Glasilo Paraplegik, št. 157/junij 2019)

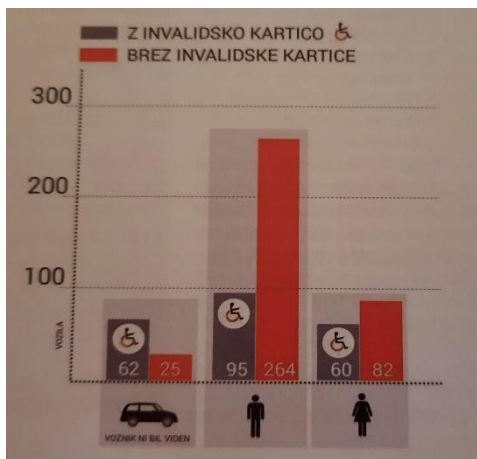
Raziskava o parkiranju na parkirnih mestih, rezerviranih za invalide, razkriva, da je več kot 60 % vozil na teh parkirnih mestih neupravičeno. Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru je pod vodstvom doc. dr. Aleša Bučarja Ručmana izvedla raziskavo o (ne)upravičenem parkiranju na mestih, rezerviranih za invalide. Raziskava je pokazala na veliko pomanjkanje družbene zavesti in solidarnosti v odnosu do invalidov in parkiranja na mestih, rezerviranih za invalide. Na podlagi izsledkov raziskave je Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru v sodelovanju z Javno agencijo RS za varnost prometa in Mestno občino Ljubljana pripravila ozaveščevalno kampanjo, s katero partnerji želijo dolgoročno spreminjati vedenje voznikov v Sloveniji. (Glasilo Paraplegik, št 150/oktober2017)

Slika 2: Tortni diagram avtomobilov, parkiranih na parkirnem mestu za osebe s parkirno karto (Dostopno v glasilu Paraplegik, št. 150, oktober 2017, pridobljeno 30. 3. 2021)

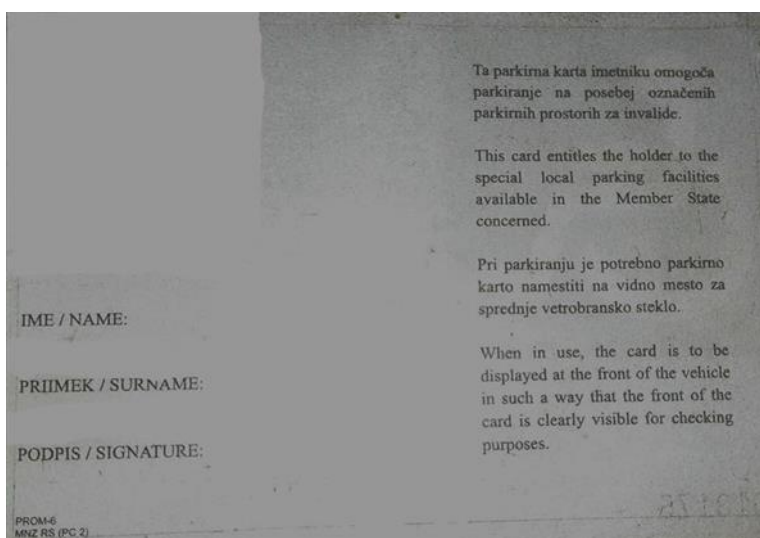
Slika 3: Tortni diagram spola voznikov kršiteljev oz. oseb, ki so parkirale na parkirnem mestu, namenjenem osebam s parkirno karto za parkiranje (Dostopno v glasilu Paraplegik, št 150, oktober 2017, pridobljeno 30. 3. 2021)

Slika 4: Stolpčni diagram oseb z invalidsko kartico in brez nje (Dostopno v glasilu Paraplegik, št 150, oktober 2017, pridobljeno 30. 3. 2021)

Slika 5: Sprednji del parkirne karte, osebni arhiv (pridobljeno dne 30. 3. 2021)

Slika 6: Zadnji del parkirne karte, osebni arhiv (pridobljeno 30. 3. 2021)

Slika 7: Tipičen znak na parkirnem mestu, namenjenem invalidni osebi, osebni arhiv (pridobljeno 31. 3. 2021)

Po 66. členu Zakona pravilih cestnega prometa (ZPrCP) se parkirna karta lahko izda naslednjim upravičencem:

- osebam, ki imajo zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih ali zgornjih okončin ali medenice priznana najmanj 60-odstotno telesno okvaro;
- osebam z multiplo sklerozo;
- osebam z mišičnimi in živčno-mišičnimi obolenji z ocenjeno najmanj 30-odstotno telesno okvaro;
- težko duševno prizadetim osebam, ki jim je zaradi tega priznana invalidnost po predpisih o varstvu telesno in duševno prizadetih oseb;
- osebam, ki imajo najmanj 90-odstotno telesno okvaro zaradi izgubi vida;
- mladoletnim osebam, ki so težje telesno ali duševno prizadete oziroma so zaradi izgube, okvare, paraliziranosti spodnjih okončin ali medenice ovirane pri gibanju ter
- zdravstvenim službam, socialnim službam in invalidskim organizacijam, katerih delavci obiskujejo oskrbovance na domu zaradi nujnih in neodložljivih storitev, potrebnih za njihovo zdravje in življenje.

Parkirno karto izda na zahtevo upravičenca upravna enota, na območju katere ima upravičenec stalno ali začasno prebivališče oziroma sedež. Ministrstvo, pristojno za promet, vodi evidenco izdanih parkirnih kart, upravne enote pa vnašajo podatke v evidenco. Evidenca izdanih parkirnih kart vsebuje osebne in druge podatke: zaporedno številko vpisa, osebno ime, EMŠO oziroma naziv upravičenca, stalno ali začasno prebivališče oziroma sedež upravičenca, serijsko številko parkirne karte, datum izdaje, številko odločbe oziroma številko potrdila izbranega osebnega zdravnika. Evidence se vodijo zaradi njihovega pošiljanja organom in organizacijam, ki imajo zvezi s svojimi nalogami, določenimi zakonom, te podatke pravico obdelovati zaradi izvajanja tega zakona (Zakon o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/13 – uradno prečiščeno besedilo, 69/17 – popr., 68/16, 54/17, 3/18 – odl. US, 43/19 – ZVoz-1B in 92/20)).

Parkirna karta, izdana v eni od držav članic Evropske unije, velja tudi v Republiki Sloveniji in obratno.

Vozilo, parkirano na označenem parkirnem mestu za invalida, mora biti označeno z veljavno parkirno karto. Parkirno karto sme poleg upravičenca uporabljati spremljevalec, ki vozi in spremlja osebo, ki je imetnik parkirne in sama ne vozi motornega vozila. Upravičenci iz prvega odstavka 66. člena tega zakona lahko parkirajo tudi na parkirnem mestu, ki ni označeno za invalide. Če parkirajo na takšnem mestu in želijo uveljavljati pravice, ki jim jih daje izdana parkirna karta, morajo vozilo obvezno označiti z veljavno parkirno karto. Z globo 40 € se kaznuje za prekršek voznik vozila, ki je parkiral svoje vozilo na označenem parkirnem mestu, vozila pa nima označenega z veljavno parkirno karto. Z globo 120 € se kaznuje za prekršek voznik, ki neupravičeno uporabi parkirno karto. Pooblaščena uradna oseba odvzame neupravičeno uporabljeno parkirno karto vozniku in jo pošlje upravni enoti, ki jo je izdala. O odvzemu pooblaščena uradna oseba izda potrdilo (Glasilo: Paraplegik, št. 143/december 2015).

Postopek za izdajo parkirne karte

Zahteva za izdajo parkirne karte za motorna vozila, v katerih se vozijo upravičenci iz 1. do 6. točke prvega odstavka 66. člena zakona, zahteva za izdajo parkirne karte namesto pogrešane, izgubljene, ukradene ter obrabljene ali uničene parkirne karte in zahteva za vpis sprememb se vloži na obrazcu, ki je priloga Pravilnika o parkirni karti.

Zahtevi za izdajo parkirne karte je treba priložiti:

- odločbo o invalidnosti, iz katere je nedvoumno razvidna upravičenost, oziroma potrdilo izbranega osebnega zdravnika o izpolnjevanju enega izmed pogojev iz 1. do točke prvega odstavka 66. člena zakona,
- dve fotografiji, velikosti 35-45 mm ter
- dokazilo o plačilu obrazca parkirne karte.

Izbrani osebni zdravnik izda potrdilo o izpolnjevanju na obrazcu, ki je kot priloga Pravilnika o parkirni karti. Upravičenci do parkirne karte morajo zahtevi za izdajo parkirne karte priložiti fotografiji, ki kažeta pravo podobo osebe in nista retuširani. Pred izdajo parkirne karte upravna enota preveri podatke v zahtevi ter ugotovi istovetnost osebe. Parkirna karta se namesti za čas parkiranja na levi spodnji notranji strani vetrobranskega stekla vozila (Glasilo: Paraplegik, št. 143/december 2015).

3. EKSPERIMENTALNI DEL

Da bi se seznanil z znanjem in mnenjem učencev in učiteljev na naši šoli, sem izdelal vprašalnik, ki so ga izpolnili učenci 4., 6., 7. ter 9. razreda in učitelji. Na podlagi rezultatov vprašalnika bom svoje hipoteze potrdil ali ovrgel. Hkrati so mi bili v veliko pomoč tudi Ana Rogel, Občinsko redarstvo Logatec, župan Logatca Berto Menard ter ravnateljica OŠ 8 talcev Logatec Karmen Cunder.

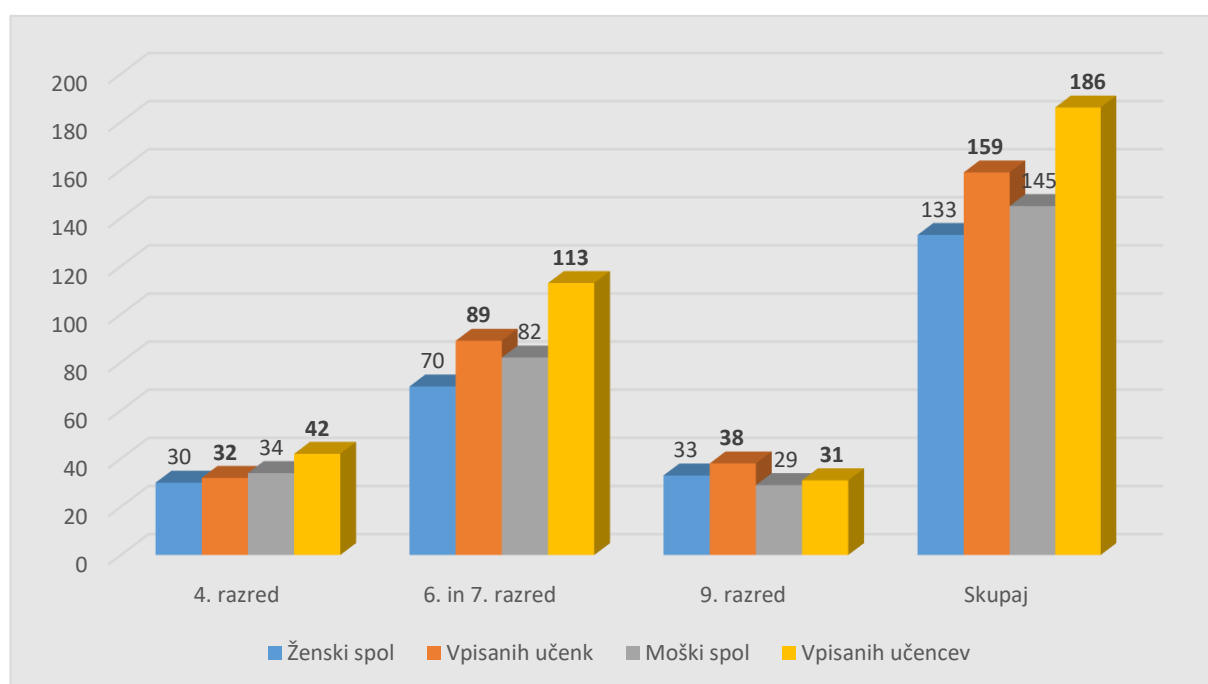
3.1. REZULTATI IN UGOTOVITVE VPRAŠALNIKA

V šolskem letu 2020/2021 je na Osnovni šoli 8 talcev Logatec v 4., 6., 7. in 9. razred vpisanih skupaj 345 otrok. Od tega 159 deklet in 186 fantov. V raziskavi je sodelovalo 279 učencev oz. 80,87 % ciljne populacije. Zaposlene na šoli, ki sem jih anketiral, je 117, sodelovalo je 34 anketirancev. Od tega 32 učiteljic in 2 učitelja. V raziskavi je sodelovalo 29,06 % ciljne populacije.

	4. razred				6. in 7. razred				9. razred				skupaj			
	dekleta		fantje		dekleta		fantje		dekleta		fantje		dekleta		fantje	
	S*	V**	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V	S	V
Osnovna šola 8 talcev Logatec	30	32	34	42	70	89	82	113	33	38	29	31	133	159	145	186

* - sodelujočih v vprašalniku

** - vpisanih na šolo

Graf 1: Število anketirancev v primerjavi s številom vpisanih učencev

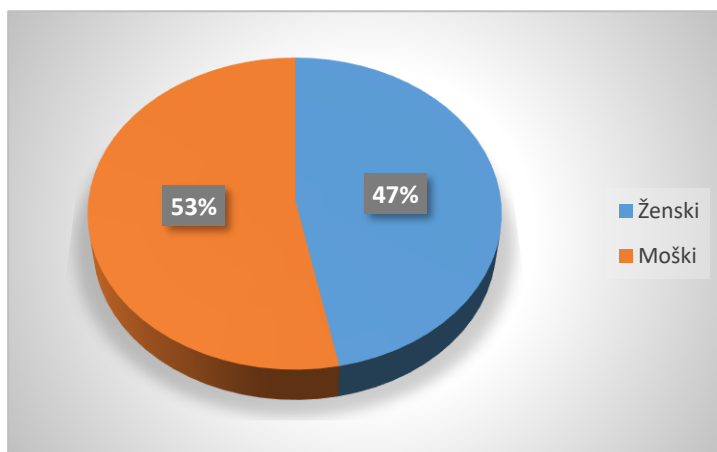
	Učitelji	
	S	V
Osnovna šola 8 talcev Logatec	34	117

* - sodelujočih v vprašalniku

** - vpisanih na šolo

3.1.1. UČENCI 4. RAZREDA

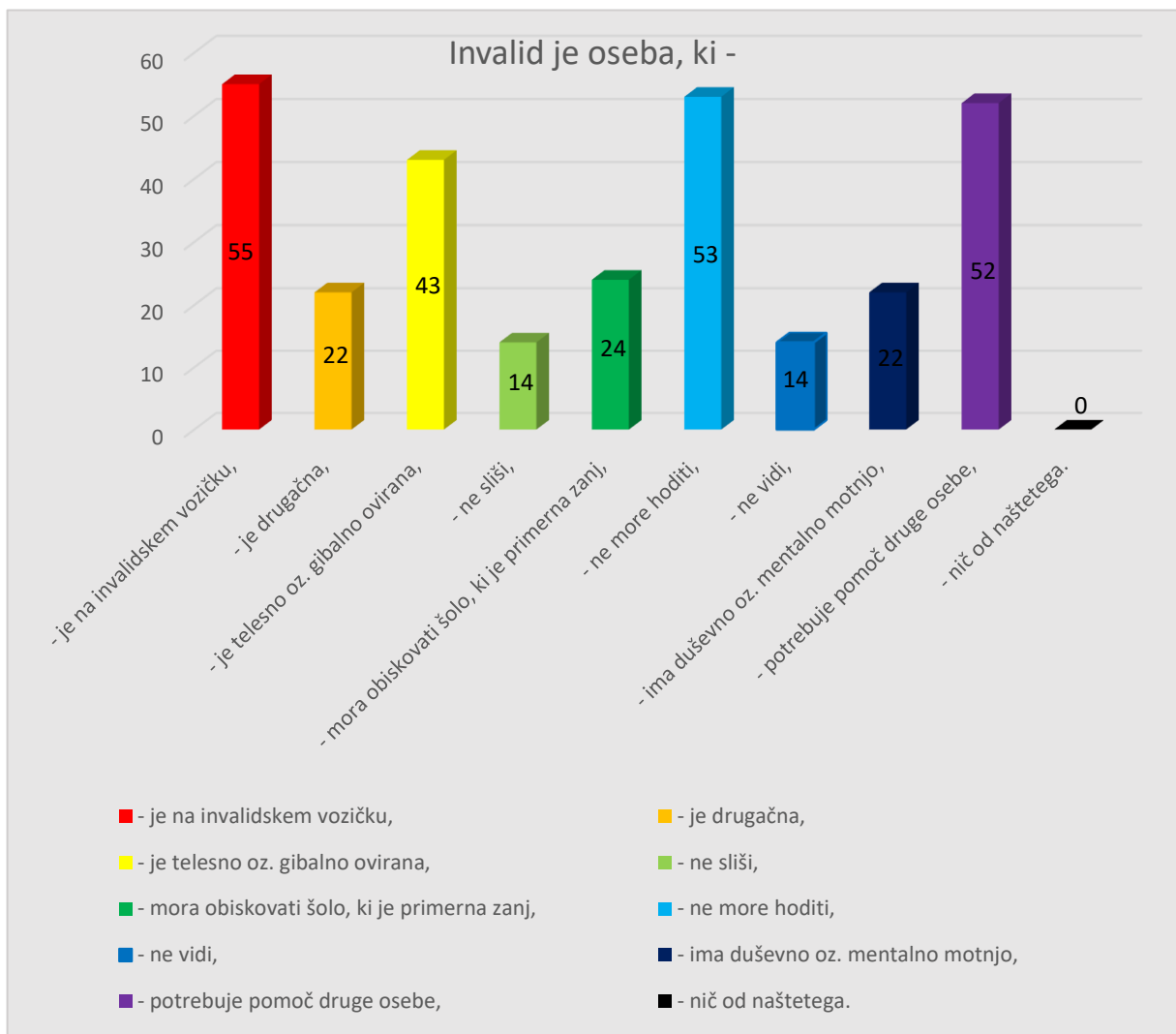
1. V vprašalniku 4. razreda je sodelovalo 64 učencev, od tega 30 učenk, kar predstavlja 47 % anketirancev, in 34 učencev oziroma 53 % anketiranih učencev 4. razreda OŠ 8 talcev Logatec.

Graf 2: Učenci 4. razreda po spolu

V četrti razred je vpisanih 74 učencev, sodelovalo je le 64 učencev, kar je 86,49 % in v raziskavi predstavljajo 100 % vse anketirancev.

2. Kako si razlagaš besedo invalid? Možnih je več odgovorov; označi tiste, ki ti ustrezajo.
Invalid je oseba, ki –

Graf 3: Razumevanje besede invalid pri učencih 4. razreda

- je na invalidskem vozičku,
- je drugačna,
- je telesno oz. gibalno ovirana,
- ne sliši,
- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj,
- ne more hoditi,
- ne vidi,
- ima duševno oz. mentalno motnjo,
- potrebuje pomoč druge osebe,
- nič od naštetega.

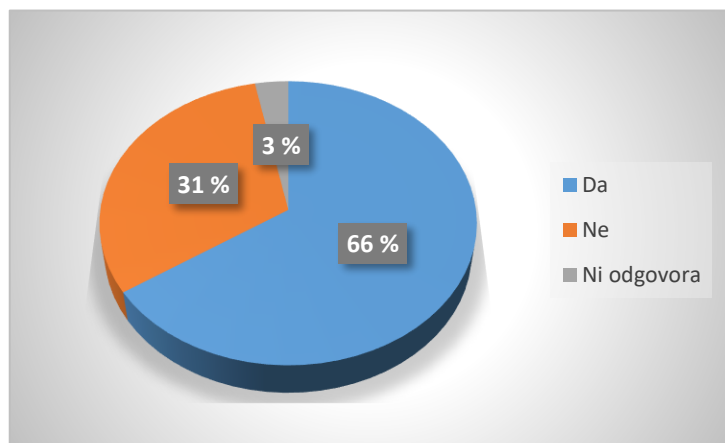
Večina učencev 4. razreda si invalidnost oz. invalidno osebo predstavlja kot osebo na invalidskem vozičku - kar 55 oseb od 64 anketirancev (85,94 % anketirancev). Velikokrat si besedo invalid razlagajo kot osebo, ki ne more hoditi (82,81 % oz. 53 oseb), potrebuje pomoč druge osebe (81,25 % oz. 52 oseb), je telesno oz. gibalno ovirana (67,19 % oz. 43 oseb), mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj (37,5 % oz. 24 oseb), je drugačna in ima duševno oz. mentalno motnjo (22 odgovorov pri vsaki izmed možnih ocen, kar predstavlja 34,38 %, skupaj je 44 odgovorov, ki predstavljajo 68,75 %), ne sliši in ne vidi (14 odgovorov pri vsakem izmed možnih odgovorov, kar predstavlja 21,88 %, skupaj je 28 odgovorov, kar predstavlja 43,75 %). Nič od naštetega ni izbral noben anketiranec. Skozi leta smo pojem invalidnost spremenili v žaljivko in pozabili njen obširen pomen.

3. Si v preteklosti spoznal/-a kakšno invalidno osebo?

Da - 42

Ne - 20

Ni odgovora - 2

Graf 4: So učenci 4. razreda spoznali invalidno osebo?

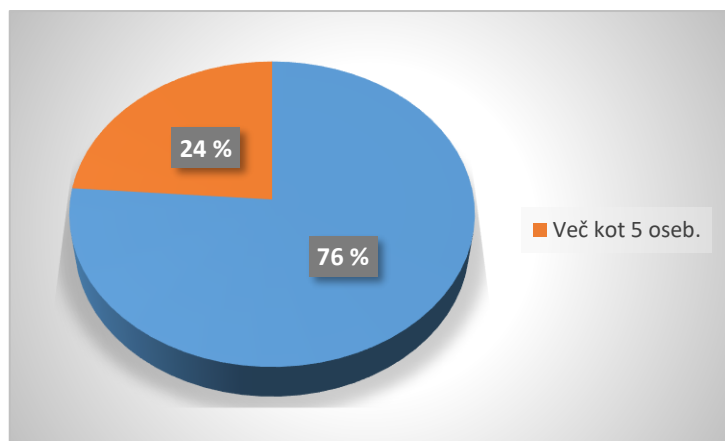
Z vprašanjem, če so spoznali invalidno osebo največkrat odgovorijo z odgovorom DA - kar 66 % oz. 42 anketiranih učencev je spoznalo invalidno osebo. 31% oz. 20 anketirancev je še ni spoznalo.

4. Koliko invalidnih oseb si spoznal? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili z odgovorom DA.)

Manj kot 5 oseb - 32

Več kot 5 oseb - 10

Graf 5: Koliko invalidnih oseb je spoznal učenec/-ka 4. razreda?

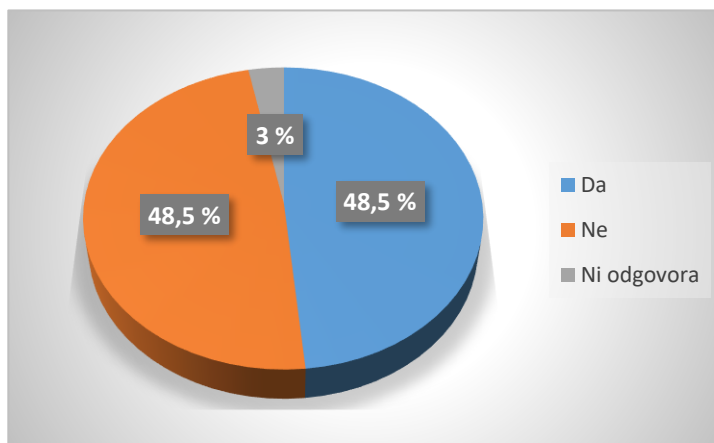
Od vseh anketirancev v prejšnjem vprašanju, ki so odgovorili z odgovorom DA, me je zanimalo tudi, koliko invalidnih oseb so spoznali. Kar 76 % anketirancev oz. 32 učencev je spoznalo manj kot 5 invalidnih oseb, vsi ostali anketiranci (24 % oz. 10 oseb) so spoznali več kot 5 invalidnih oseb.

5. Si ti oz. so tvoji starši kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

Da - 31

Ne - 31

Ni odgovora - 2

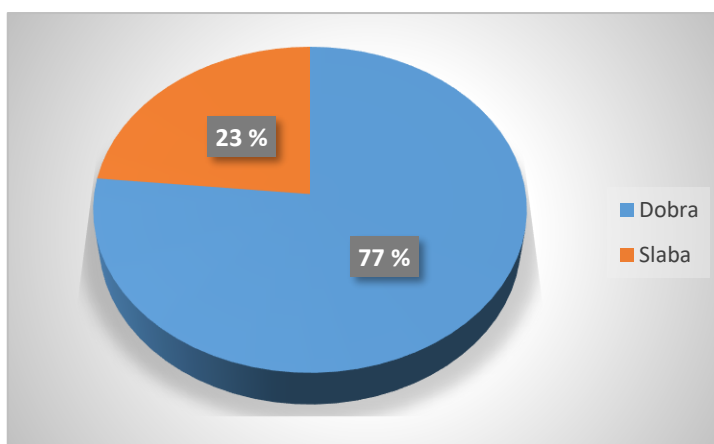
Graf 6: Je učenec 4. razreda pomagal invalidni osebi?

Z vprašanjem sem želel izvedeti, ali je učenec kdaj pomagal invalidni osebi. Rezultati med osebami, ki so pomagali in ki niso pomagali invalidni osebi, so identični: 31 odgovorov pri vsakem izmed možnih odgovorov, kar predstavlja 49 % anketirancev pri vsakem odgovoru.

6. Ali meniš, da je življenje v Logatcu prilagojeno invalidnim osebam? Kakšen je dostop do trgovin, frizerskih salonov? (S tem vprašanjem sprašujem predvsem za invalidne osebe, ki so na invalidskem vozičku.)

Dobra - 49

Slaba - 15

Graf 7: Mnenje učencev 4. razreda o invalidnosti v Logatcu

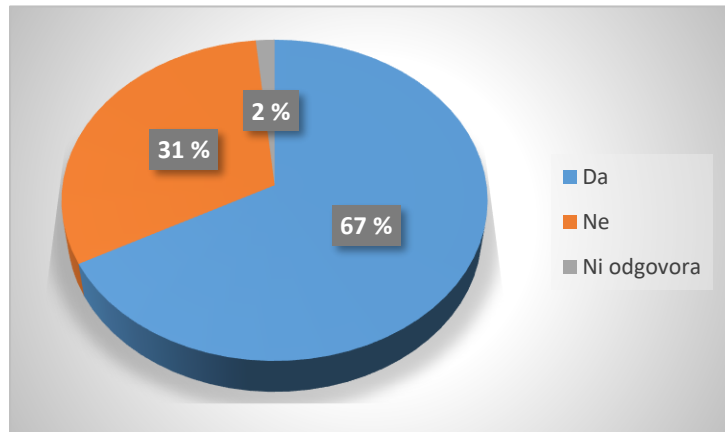
Zanimalo me je mnenje četrtošolcev o možnosti dostopanja za invalidne osebe, ki so na invalidskem vozičku do raznih objektov v Logatcu. 77 % anketirancev oz. 49 učencev ugotavlja dobro dostopnost in 23 % oz. 15 učencev slabo.

7. Ali meniš, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

Da - 43

Ne - 20

Ni odgovora - 1

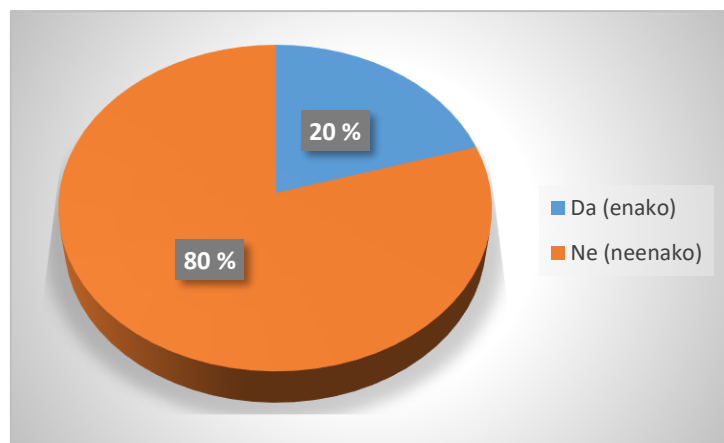
Graf 8: Mnenje učencev 4. razreda o obravnavi invalidnih oseb

O obravnavi invalidne osebe meni 67 % anketirancev oz. 43 oseb, da so obravnavane drugače in le 31 % oz. 20 anketirancev, da so obravnavane enako. Vprašalnika ni rešila 1 oseba.

8. Ali meniš, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

Da (enako) - 13

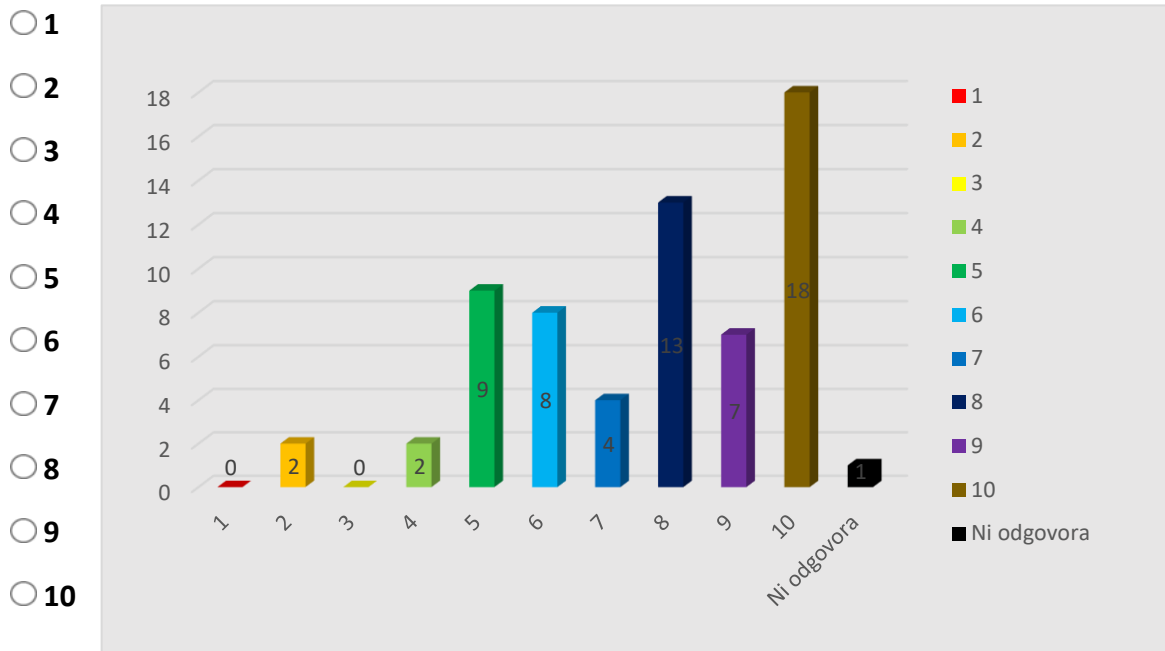
Ne (neenako) - 51

Graf 9: Mnenje četrtošolcev o zaposlovanju in obravnavi invalidne oseb

Pri postavljenem vprašanju o zaposlovanju invalidne osebe meni 80 % oz. 51 anketirancev, da je obravnava neenaka in 20 % oz. 13 anketirancev, da je obravnava pri zaposlovanju enaka.

9. Kako ocenjuješ, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe? Svojo oceno opredeli na lestvici od 1 (- pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (- pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

Graf 10: Mnenje četrtošolcev o prizadetosti invalidnih oseb zaradi krize koronavirusa

Ni odgovora - 1

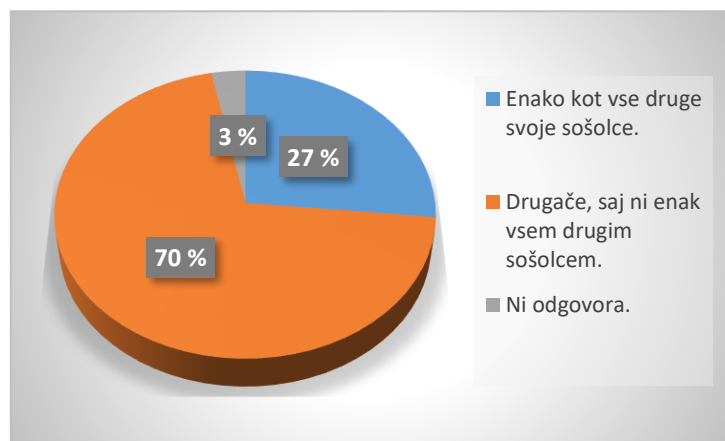
Pri oceni učencev 4. razreda o prizadetosti invalidne osebe zaradi koronavirusa je največ učencev odgovorilo z oceno 10 - 18 učencev oz. 28,13 % anketirancev, nato z malo manj odgovori sledi ocena 8 s 13 odgovori, kar predstavlja 20,31 % anketirancev, z malo manj odgovori je ocena 5, ki jo je izbralo 9 učencev oz. 14,06 %, z odgovorom manj sledi ocena 6, s katero je odgovorilo 8 učencev oz. 12,5 %, sledi ocena 9 s 7 odgovori oz. 10,94 %, sledi odgovor 7 s 4 odgovori, ki predstavljajo 6,25 %, sledita odgovora 2 in 4 s po 2 odgovoroma oz. 3,13 %. Brez ocene sta ostala odgovora 1 in 3, le ena oseba pa ni sodelovala.

10. Če imaš oz. če bi imel sošolca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnaval/-a?

Enako kot vse druge svoje sošolce - 17

Drugače, saj ni enak vsem drugim sošolcem - 45

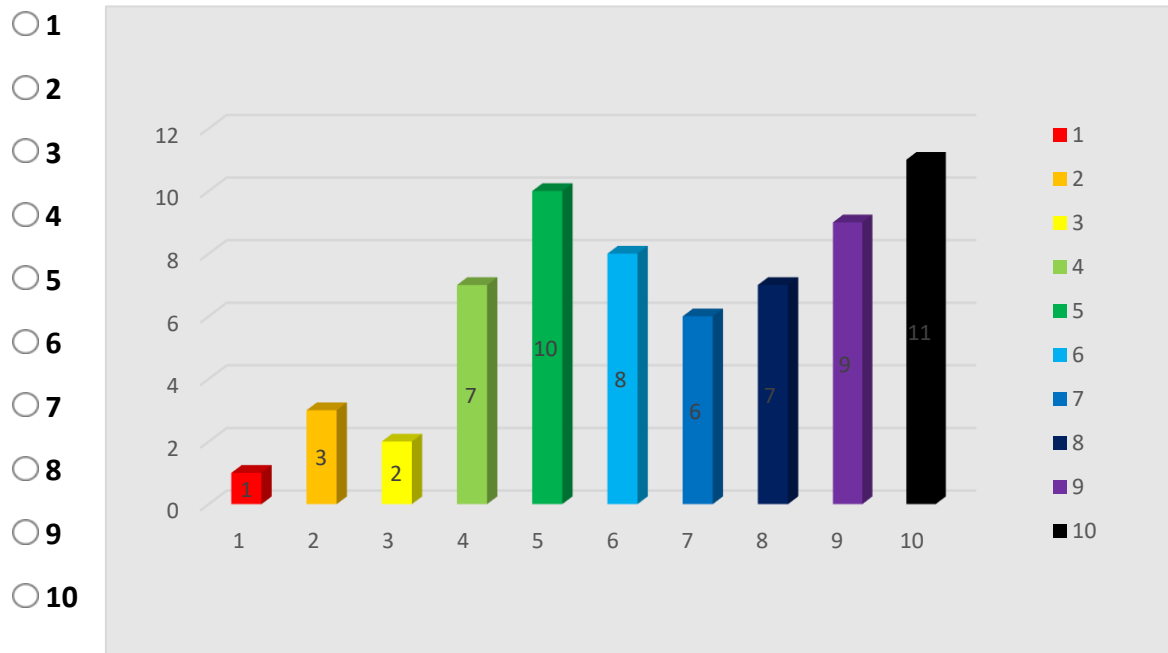
Ni odgovora - 2

Graf 11: Mnenje četrtošolcev o obravnavi invalidnih oseb

Sošolca, ki ima status invalidnosti, bi 70 % oz. 45 anketirancev obravnavalo drugače, saj ni enak vsem drugim sošolcem. 27 % oz. 7 oseb, bi ga obravnavalo enako kot vse druge svoje sošolce.

11. Kako ocenjuješ, da je naša šola prilagojena osebam, ki imajo status invalida? Oceni na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

Graf 12: Mnenja učencev 4. razreda o prilagojenosti šole invalidnim osebam

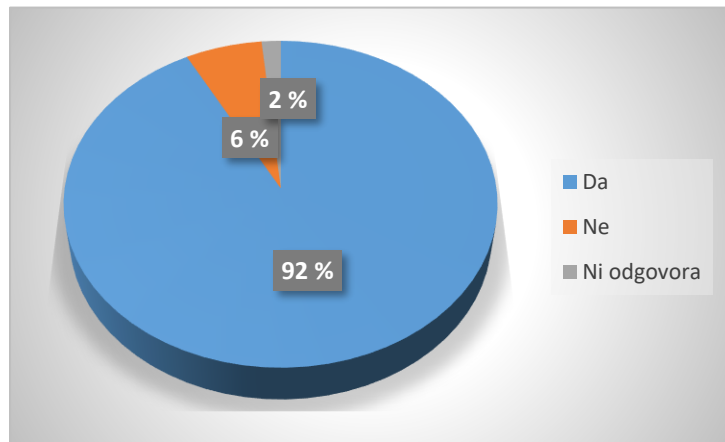
Pri oceni dostopnosti šole za invalidne osebe, ki so gibalno ovirane, so učenci 4. razreda največkrat odgovorili z oceno 10 - 17,19 % oz. 11 anketirancev. Z odgovorom manj sledi ocena 5 z 10 odgovori, kar predstavlja 15,63 %, z odgovorom manj je ocena 9 z 9 odgovori, to je 14,06 % anketirancev, sledi ocena 6 z 8 odgovori, kar je 12,5 %. Sledita oceni 8 in 4 s po 7 odgovori, kar je po 10,94 %. Ocena 7 ima 6 odgovorov, to je 9,38 %, ocena 2 ima 3 odgovore, to je 4,69 %, ocena 3 ima 2 odgovora, kar predstavljata 3,13 % in ocena 1 z 1 odgovorom kar predstavlja 1,56 % .

12. Ali po tvojem mnenju učitelji na naši šoli nudijo pomoč osebam s posebnimi potrebami (npr. če učenec slabše vidi, sliši...)?

Da - 59

Ne - 4

Ni odgovora - 1

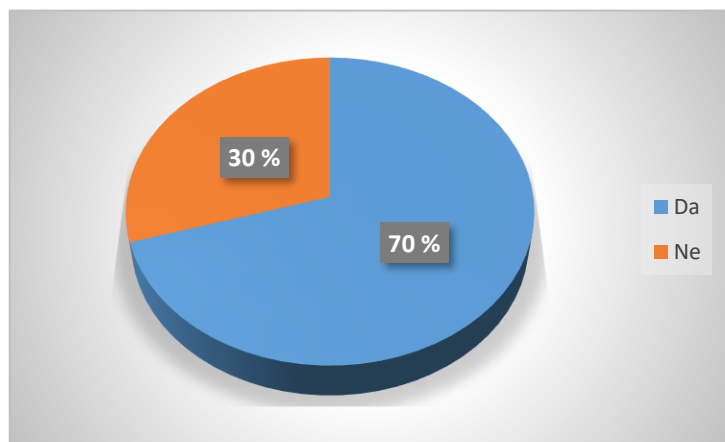
Graf 13: Mnenje učencev 4. razreda o nudenju pomoči učitelja

Pri nudenju pomoči učitelja učencu s posebnimi potrebami je mnenje učencev 4. razreda naslednje: 92 % oz. 59 anketirancev meni, da učitelji nudijo pomoč in le 6 % oz. 4 anketiranci menijo, da učitelj ne nudijo pomoči. Ena oseba ni odgovorila.

13. Ali meniš, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

Da - 45

Ne - 19

Graf 14: Mnenje učencev 4. razreda o dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za osebe na invalidskem vozičku

O dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za invalidne osebe, ki imajo telesne ovire, meni 70 % oz. 45 učencev, da oseba lahko pride do tja. 30 % oz. 19 učencev meni, da taka oseba ne more dostopati do drugega nadstroja predmetne stopnje.

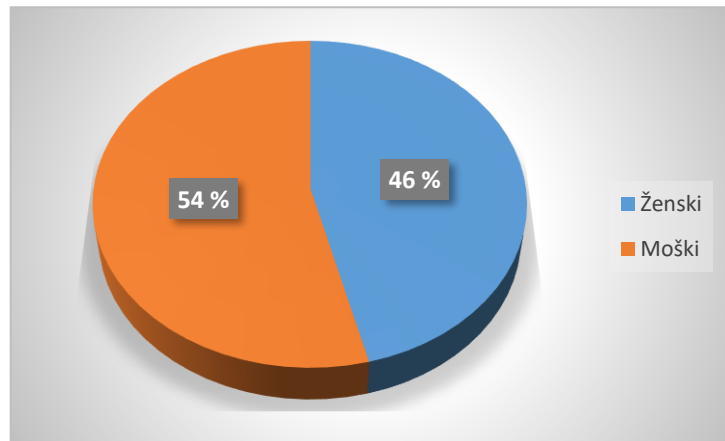
3.1.2. UČENCI 6. IN 7. RAZREDA

1. V vprašalniku za 6. in 7. razred je sodelovalo 153 učencev, od tega 70 učenk, kar predstavlja 46 % anketirancev, in 82 učencev oziroma 54 % anketiranih.

Učenci 6. in 7. razreda			
Dekleta		Fantje	
S	V	S	V
70	89	82	113

* - sodelujočih v vprašalniku

** - vpisanih na šolo

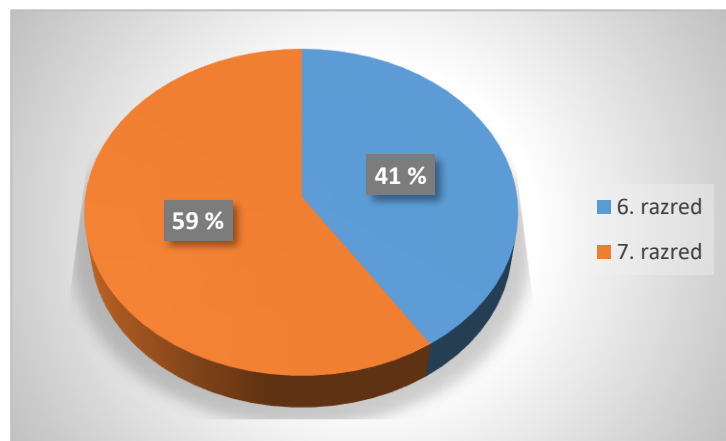

Graf 15: Učenci 6. in 7. razreda po spolu

2. Razred, ki ga obiskuješ:

6. razred - 62

7. razred - 90

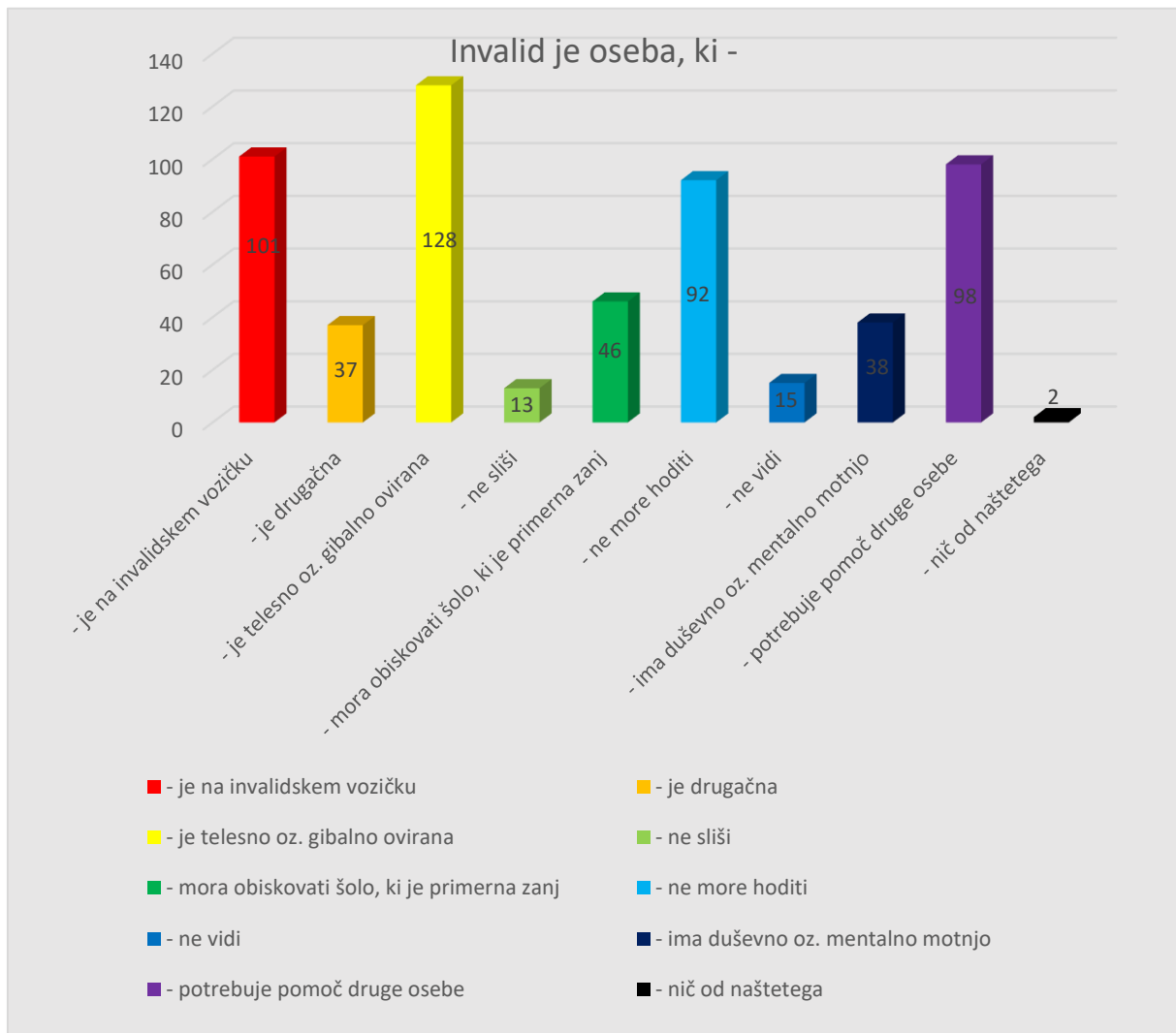

Graf 16: Učenci 6. ali 7. razreda

V 6. razredu je vpisanih 89 učencev, sodelovalo je le 70 učencev, kar je 78,65 % in v raziskavi predstavlja 46,05 % anketirancev.

V 7. razredu je vpisanih 113 učencev, sodelovalo jih je 82, kar je 72,57 % in v raziskavi predstavljajo 53,95 % anketirancev. Skupaj je sodelovalo 152 učencev od 202 vpisanih, kar predstavlja 75,25 %

3. Kako si razlagaš besedo invalid? Možnih je več odgovorov; označi tiste, ki ti ustrezajo.
Invalid je oseba, ki -

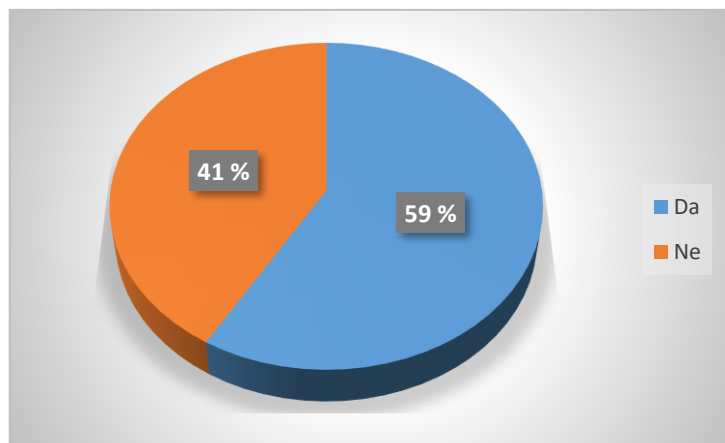
Graf 17: Razumevanje besede invalid pri učencih 6. in 7. razreda

- je na invalidskem vozičku,
- je drugačna,
- je telesno oz. gibalno ovirana,
- ne sliši,
- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj,
- ne more hoditi,
- ne vidi,
- ima duševno oz. mentalno motnjo,
- potrebuje pomoč druge osebe,
- nič od naštetega.

Večina učencev 6. in 7. razreda si invalidnost oz. invalidno osebo predstavlja kot osebo, ki je telesno oz. gibalno ovirana - kar 128 oseb od 152 anketirancev, to je 84,21 %. Največkrat si invalide predstavljajo tudi kot osebe, ki so na invalidskem vozičku (66,45 % oz. 101 oseba), ki potrebujejo pomoč druge osebe (64,47 % anketirancev oz. 98 oseb), ki ne morejo hoditi (60,53 % oz. 92 osebe, ki morajo obiskovati šolo, ki je primerna zanje (30,26 % anketiranih oz. 46 oseb), ki imajo duševne oz. mentalne motnje (25 % oz. 38 oseb), ki so drugačne (24,34 % oz. 37 oseb), ki ne vidijo (9,87 % anketiranih oz. 15 oseb), ki ne slišijo (8,55 % anketiranih oz. 13 oseb). Le dve osebi nista izbrali nič od naštetega.

4. Si v preteklosti spoznal/-a kakšno invalidno osebo?

- Da - 89
- Ne - 63

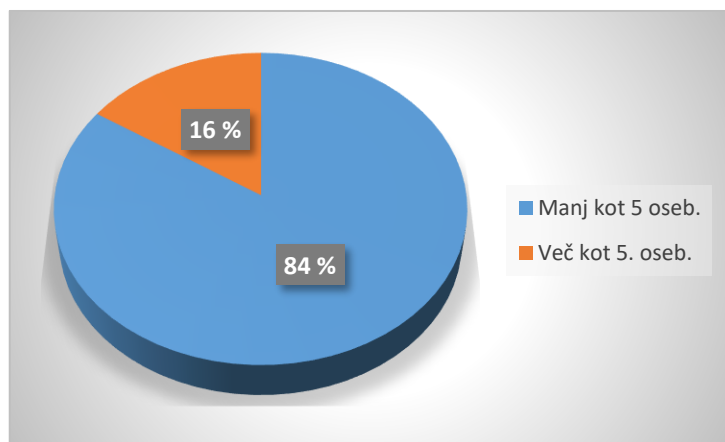

Graf 18: So učenci 6. in 7. razreda spoznali invalidno osebo?

Z vprašanjem, če so spoznali invalidno osebo, največkrat odgovorijo z odgovorom DA, kar 59 % oz. 89 anketiranih učencev je spoznalo invalidno osebo in 41 % oz. 63 anketirancev je še ni spoznalo.

5. Koliko invalidnih oseb si spoznal? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili z odgovorom da.)

- Manj kot 5 oseb - 75
- Več kot 5 oseb - 14

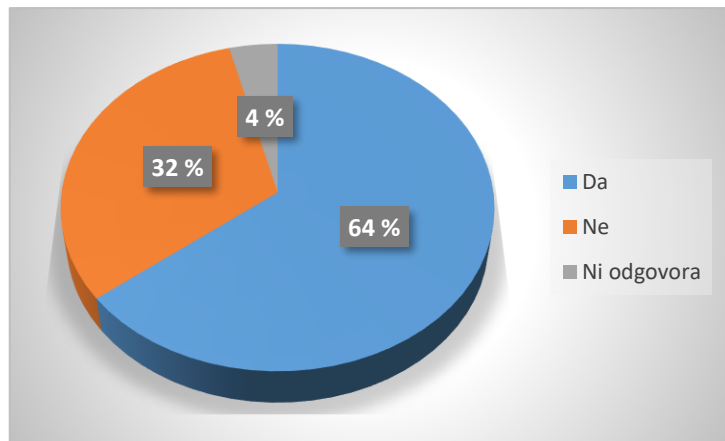
Graf 19: Koliko invalidnih oseb je spoznal učenec/-ka 6. in 7. razreda?

Pri anketirancih, ki so v prejšnjem vprašanju odgovorili z odgovorom DA, me je zanimalo tudi, koliko invalidnih oseb so spoznali. Kar 84 % oz. 75 učencev je spoznalo manj kot 5 invalidnih oseb, vsi ostali anketiranci (16 % oz. 14 oseb) so spoznali več kot 5 invalidnih oseb. Na vprašanje ni odgovorilo 6 oseb.

6. Si ti oz. so tvoji starši kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

- Da - 98
- Ne - 48

Ni odgovora - 6

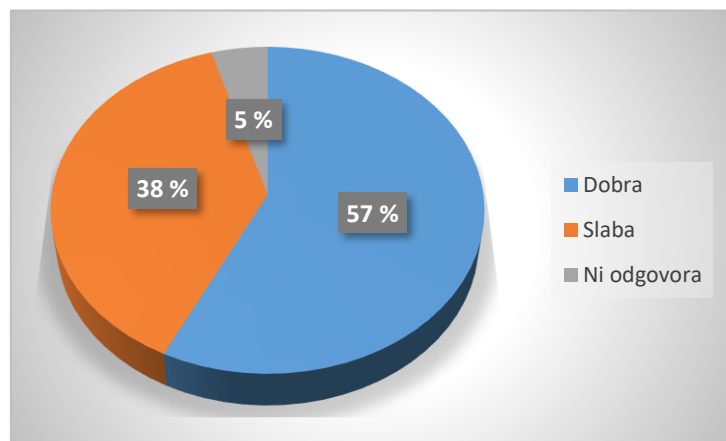
Graf 20: Je učenec 6. ali 7. razreda pomagal invalidni osebi?

Z vprašanjem sem želel izvedeti, ali je učenec kdaj pomagal invalidni osebi. Z odgovorom DA je odgovorilo 64 % oz. 98 oseb, NE je odgovorilo 48 anketirancev, kar predstavlja 32 %. Ni odgovorilo 6 oseb.

7. Ali meniš, da je življenje v Logatcu prilagojeno invalidnim osebam? Kakšen je dostop do trgovin, frizerskih salonov? (S tem vprašanjem sprašujem predvsem za invalidne osebe, ki so na invalidskem vozičku.)

- Dobra - 87
- Slaba - 58

Ni odgovora - 7

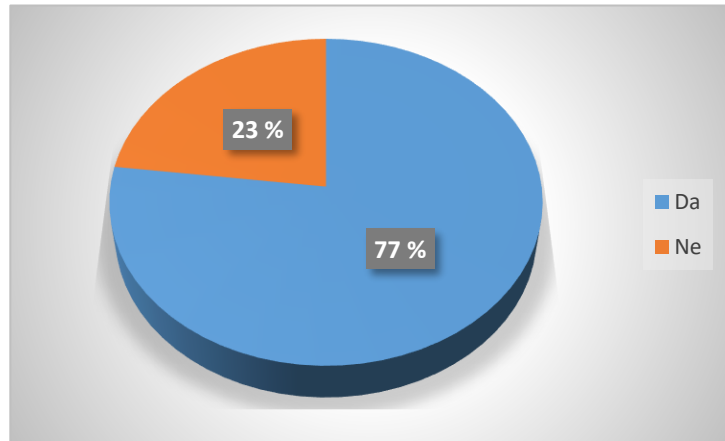

Graf 21: Mnenja učencev 6. in 7. razreda o invalidnosti v Logatcu

Zanimalo me je mnenje učencev 6. in 7. razreda o dostopnosti objektov v Logatcu za invalidne osebe, ki so na invalidskem vozičku. 57 % oz. 87 učencev ugotavlja dobro dostopnost in 38 % oz. 58 učencev slabo. Ni odgovorilo 7 oseb.

8. Ali meniš, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

- Da - 117
- Ne - 35

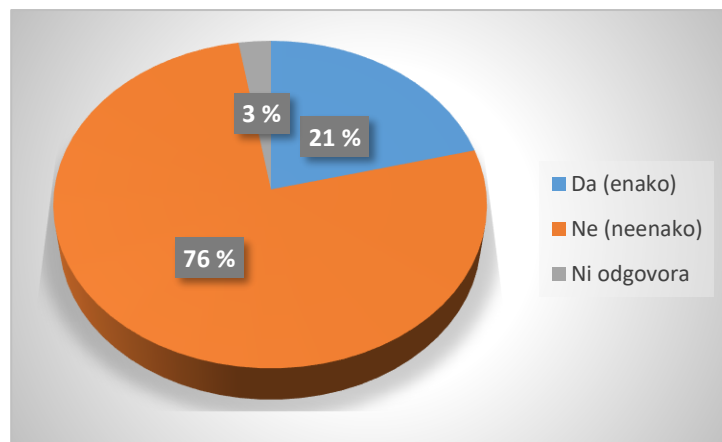
Graf 22: Mnenje učencev 6. in 7. razreda o obravnavi invalidne osebe

O obravnavi invalidnih oseb meni 77 % oz. 117 anketirancev, da so obravnavane drugače in le 23 % oz. 35 anketirancev meni, da so obravnavane enako.

9. Ali meniš, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

- Da (enako) - 116
- Ne (neenako) - 32

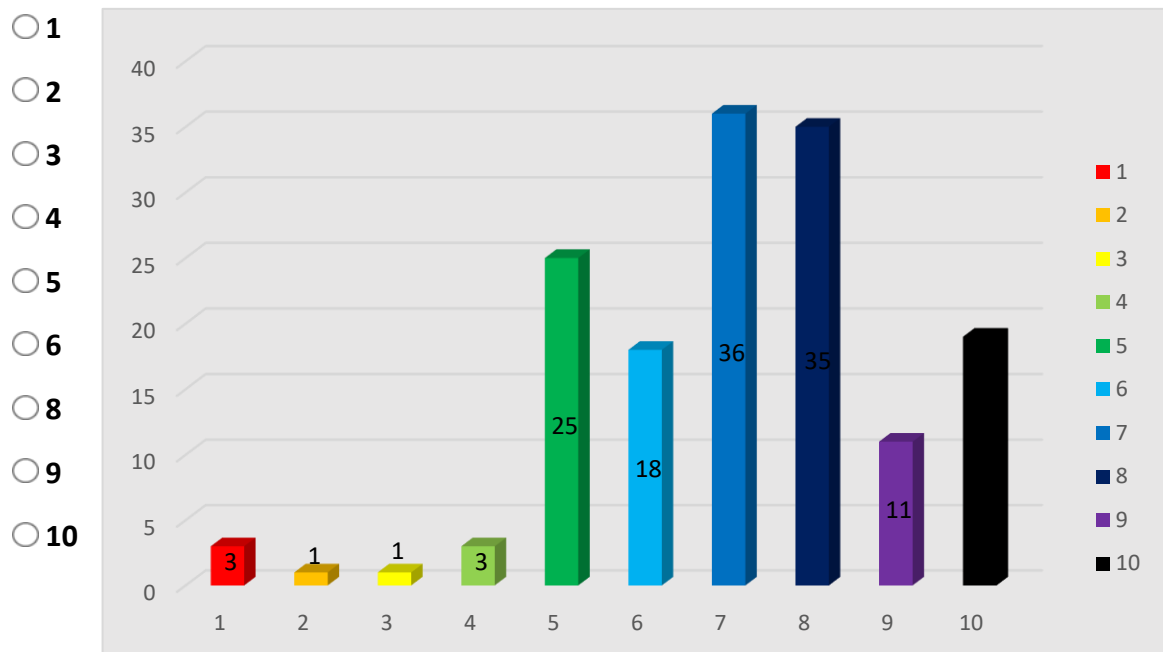
Ni odgovora - 4

Graf 23: Mnenje učencev 6. in 7. razreda o zaposlovanju in obravnavi invalidne osebe

O zaposlovanju invalidne osebe in enaki obravnavi pri tem odgovarja 76 % oz. 116 anketirancev z DA in 21 % oz. 32 anketirancev z NE. Niso rešili 4 osebe.

10. Kako ocenjuješ, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe?
 Svojo oceno opredeli na lestvici od 1 (- pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (- pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

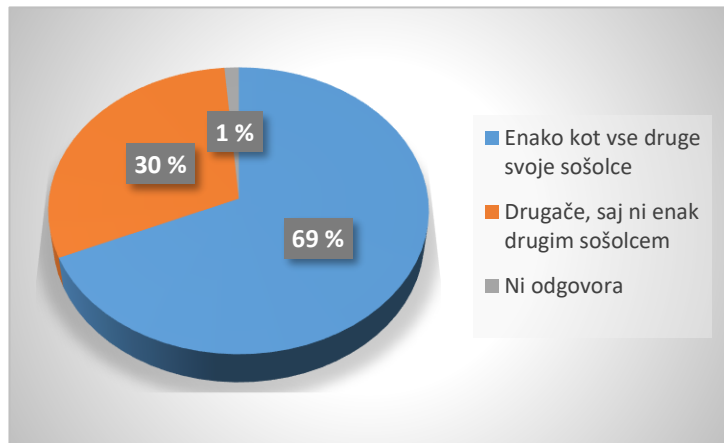

Graf 24: Mnenje učencev 6. in 7. razreda o prizadetosti invalidneih oseb zaradi krize koronavirusa

Pri oceni učencev 6. in 7. razreda o prizadetosti invalidne osebe zaradi koronavirusa je največ učencev odgovorilo z oceno 7. Tako je odgovorilo 36 učencev oz. 23,68 %. Nato z enim odgovorom manj sledi ocena 8 s 35 odgovori, kar predstavlja 23,03 %. Z malo manj odgovori je ocena 5, s katero oceni 25 učencev oz. 16,45 %. Sledi ocena 10, s katero odgovori 19 učencev oz. 12,5 %. Sledi ocena 6 z 18 odgovori oz. 11,76 %, nato odgovor 9 z 11 odgovori, ki predstavljajo 6,25 %. Sledita oceni 1 in 4 s po 3 odgovori oz. 1,97 %. Sledita še odgovora 2 in 3 z 1 odgovorom, vsak predstavlja 0,66% .

11. Če imaš oz. če bi imel sošolca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnaval/-a?

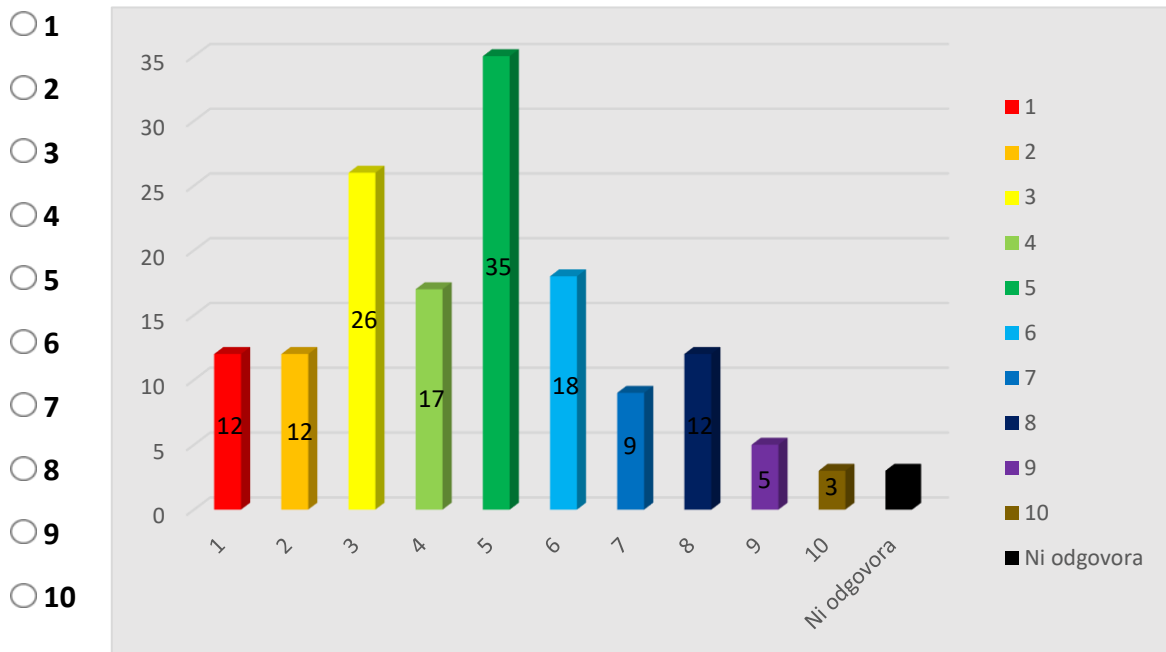
- Enako kot vse druge svoje sošolce - 104
- Drugače, saj ni enak drugim sošolcem - 46
- Ni odgovora - 2

Graf 25: Mnenje učencev 6. in 7. razreda glede obravnave sošolca invalida

Pri obravnavi sošolca, ki ima status invalidnosti, bi ga 69 % oz. 104 anketirancev obravnavalo enako, kot vse druge svoje sošolce. 30 % oz. 46 oseb, bi ga obravnavalo drugače kot vse druge svoje sošolce. Nista odgovorili 2 osebi.

12. Kako ocenjuješ, da je naša šola prilagojena osebam, ki imajo status invalida? Oceni na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

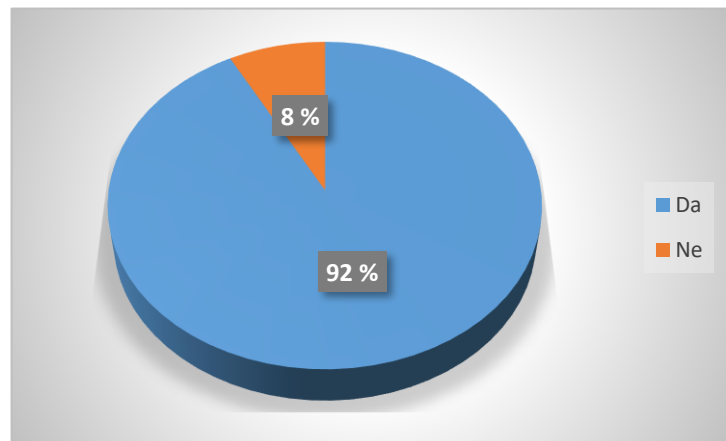
Graf 26: Mnenja učencev 6. in 7. razreda o prilagojenosti šole invalidni osebi

Pri oceni o dostopnosti šole invalidnim osebam, ki so gibalno ovirane, so učenci 6. in 7. razreda največkrat odgovorili z oceno 5, takih je bilo 23,03 % oz. 35 anketirancev. Sledi ocena 3 s 26 odgovori, kar je 17,11 %, nato sledi ocena 6 z 18 odgovori, to je 11,84 %. Z odgovorom

manj sledi ocena 4 - 17 odgovorov predstavlja 11,18 %. Sledijo ocene 1, 2 in 8, vsaka z 12 odgovori, kjer ocena predstavlja 7,89 %. Skupno je to 36 odgovorov oz. 23,67 %. Ocena 7 je dobila 9 odgovorov, kar predstavlja 5,92 %. Z oceno 9 je odgovorilo 5 anketirancev, to je 3,29 %. Ocena 10 je dobila 3 odgovore, kar predstavlja 1,97 %. Za oceno 1 se je odločil 1 anketiranec, kar predstavlja 1,56 %. Ocene niso podali 3 anketeranci.

13. Ali po tvojem mnenju učitelji na naši šoli nudijo pomoč osebi s posebnimi potrebami (npr. če učenec slabše vidi, sliši ...)?

- Da - 140
- Ne - 12

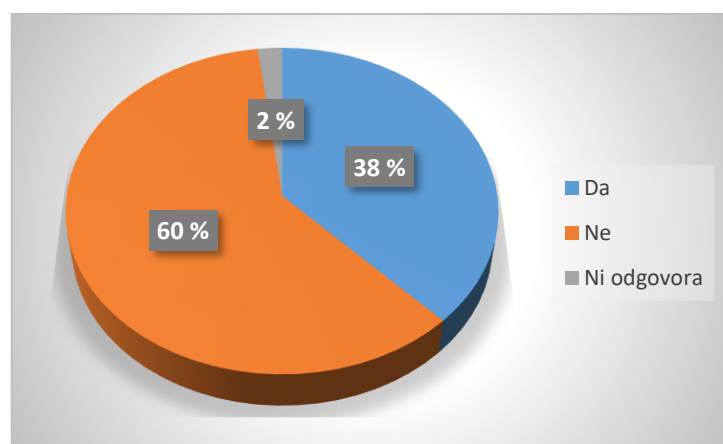
Graf 27 Mnenje učencev 6. in 7. razreda o nudenju pomoči učitelja

Pri vprašanju o nudenju pomoči učitelja učencu s posebnimi potrebami je mnenje učencev 6. in 7. razreda tako: 92 % oz. 140 anketirancev meni, da učitelji nudijo pomoč, in le 8 % oz. 12 anketirancev meni, da učitelj ne nudijo pomoči osebi s posebnimi potrebami.

14. Ali meniš, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

- Da - 57
- Ne - 91

Ni odgovora - 3

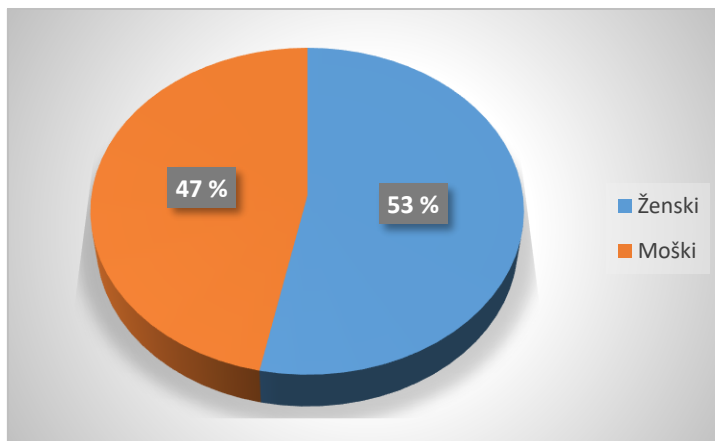

Graf 28: Mnenje učencev 6. in 7. razreda o dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za osebe na invalidskem vozičku

60 % oz. 91 anketiranih učencev meni, da osebe na invalidskem vozičku ne morejo dostopati, 38 % oz. 57 učencev pa meni, da osebe na invalidskem vozičku lahko pridejo do drugega nadstroja predmetne stopnje.

3.1.3. UČENCI 9. RAZREDA

1.V 9. razred je vpisanih 69 učencev, sodelovalo jih je 62, od tega 33 učenk od 38 vpisanih, kar je 86,84 %, in 29 učencev od 31 vpisanih, kar je 93,55 %.

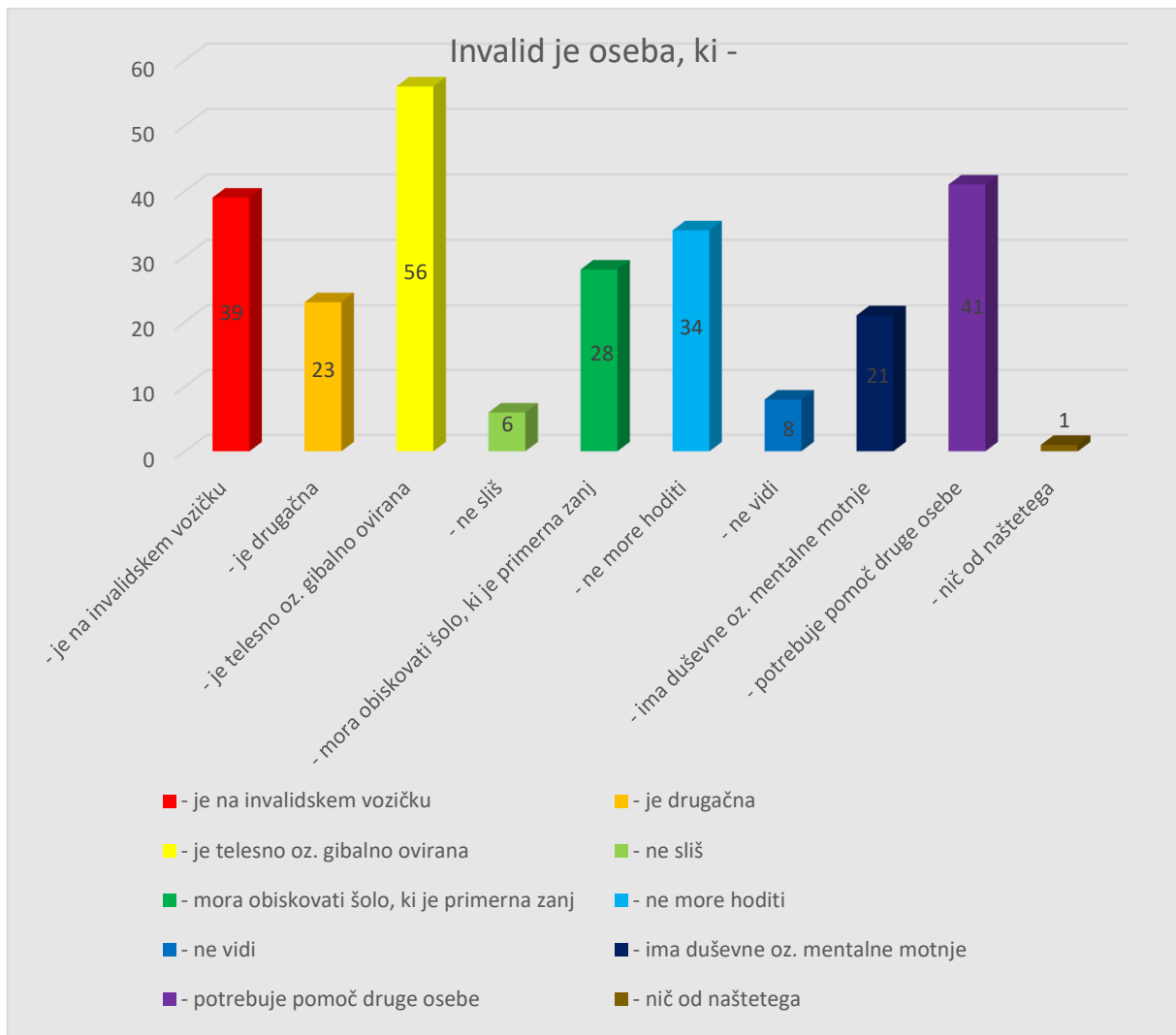
Graf 29: Učenci 9. razreda

9. razred			
deklice		dečki	
S	V	S	V
33	38	29	31

* - sodelujočih v vprašalniku

** - vpisanih na šolo

2. Kako si razlagaš besedo invalid? Invalid je oseba, ki -

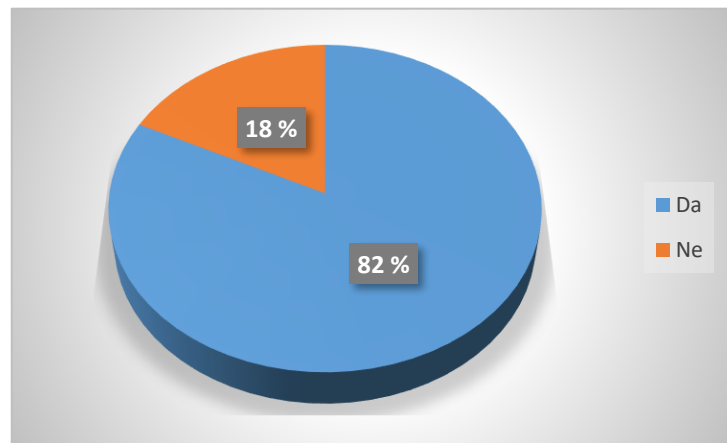
Graf 30: Razumevanje besede invalid pri učencih 9. razreda

- je na invalidskem vozičku,
- je drugačna,
- je telesno oz. gibalno ovirana,
- ne sliši,
- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj,
- ne more hoditi,
- ne vidi,
- ima duševno oz. mentalno motnjo,
- potrebuje pomoč druge osebe,
- nič od naštetega.

Večina učencev 9. razreda si invalidnost oz. invalidno osebo predstavlja kot osebo, ki je telesno oz. gibalno ovirana: 56 od 62 anketirancev, kar predstavlja 90,32 %. Največkrat si invalide predstavljajo tudi kot osebo, ki potrebuje pomoč druge osebe (66,13 % oz. 41 oseb) potem kot osebo, ki je na invalidskem vozičku (62,9 % oz. 39 oseb), kot osebo, ki ne more hoditi (54,84 % oz. 34 oseb), kot osebo, ki mora obiskovati šolo, ki je primerna zanjo (45,16 % oz. 28 oseb), kot osebo, ki je drugačna (37,1 % oz. 23 oseb), kot osebo, ki ima duševne oz. mentalne motnje (33,87 % oz. 21 oseb), kot osebo, ki ne vidi (12,9 % oz. 8 oseb), kot osebo, ki ne sliši (9,68 % oz. 6 oseb). Le ena oseba je izbrala odgovor »nič od naštetega«.

3. Si v preteklosti spoznal/-a kakšno invalidno osebo?

- Da - 51
- Ne - 11

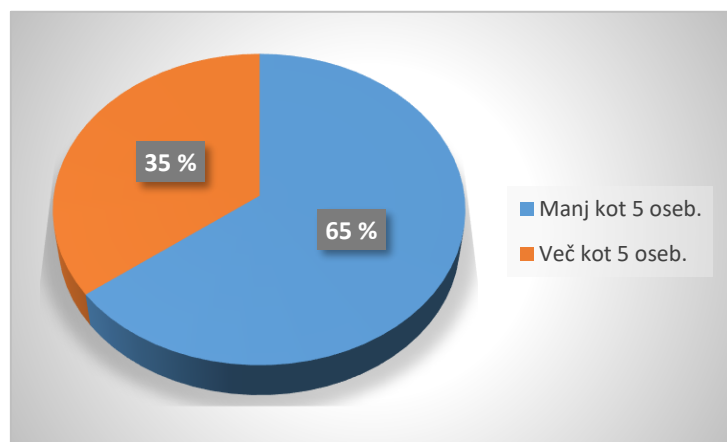

Graf 31: So učenci 9. razreda spoznali invalidno osebo?

Z vprašanjem, če so spoznali invalidno osebo, največ anketiranih učencev odgovorijo z odgovorom DA, kar je 82 % oz. 51. 18 % oz. 11 anketirancev je še ni spoznalo.

4. Koliko invalidnih oseb si spoznal? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili z odgovorom da.)

- Manj kot 5 oseb - 33
- Več kot 5 oseb - 18

Graf 32: Koliko invalidnih oseb je spoznal učenec/-ka 9. razreda?

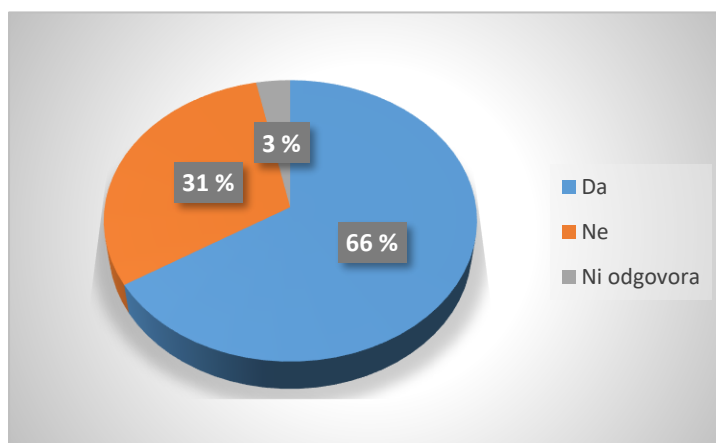
Pri anketirancih, ki so v prejšnjem vprašanju odgovorili z odgovorom DA, me je zanimalo tudi, koliko invalidnih oseb so spoznali. 65 % anketirancev oz. 33 učencev je spoznalo manj kot 5 invalidnih oseb, vsi ostali anketiranci (16 % oz. 14 oseb) so spoznali več kot 5 invalidnih oseb.

5. Si ti oz. so tvoji starši kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

Da - 41

Ne - 19

Ni odgovora - 2

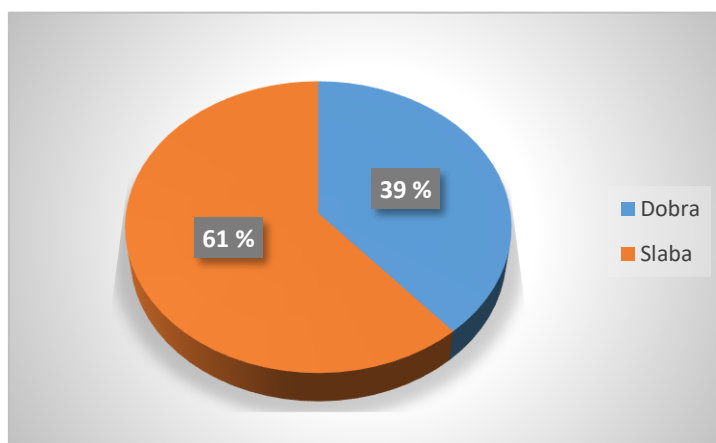
Graf 33: Je učenec 9. razreda pomagal invalidni osebi?

Z vprašanjem sem želel izvedeti, ali je učenec kdaj pomagal invalidni osebi. Z odgovorom DA je odgovorilo 66 % oz. 41 oseb, z odgovorom NE je odgovorilo 31 %, kar je 19 oseb. Na vprašanje nista odgovorili 2 osebi.

6. Ali meniš, da je življenje v Logatcu prilagojeno invalidnim osebam? Kakšen je dostop do trgovin, frizerskih salonov? (S tem vprašanjem sprašujem predvsem za invalidne osebe, ki so na invalidskem vozičku.)

Dobra - 24

Slaba - 38

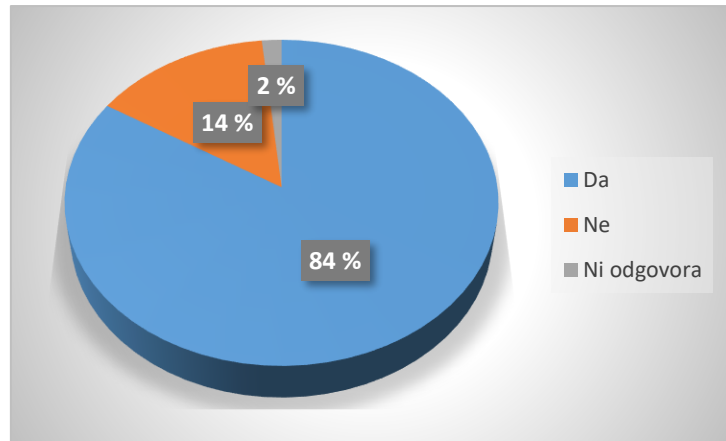
Graf 34: Mnenja učencev 9. razreda o invalidnosti v mestu Logatec

Zanimalo me je mnenje učencev 9. razreda o dostopnosti objektov v Logatcu za invalidne osebe, ki so na invalidskem vozičku. 61 % oz. 38 učencev ugotavlja slabo dostopnost in 39% oz. 24 učencev meni, da je dostopnost slaba.

7. Ali meniš, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

- Da - 52
- Ne - 9

Ni odgovora - 1

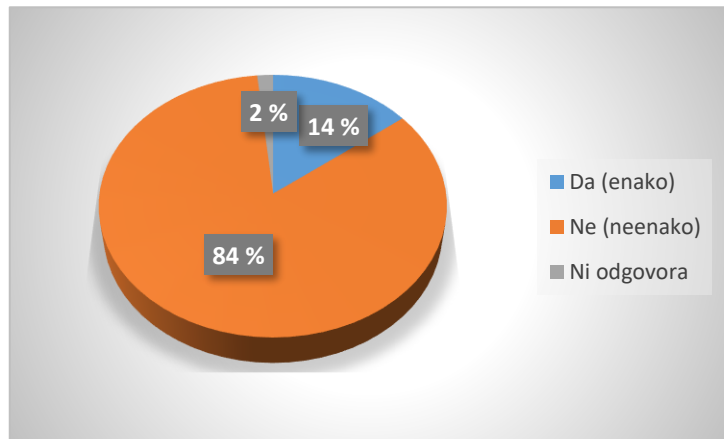
Graf 35: Mnenje učencev 9. razreda o obravnavi invalidnih oseb

O obravnavi invalidnih oseb 84% anketirancev oz. 52 oseb meni, da so invalidne osebe obravnavane drugače. 14 % oz. 9 anketirancev meni, da so obravnavane enako. Na vprašanje ni odgovorila ena oseba.

8. Ali meniš, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

- Da (enako) - 9
- Ne (neenako) - 52

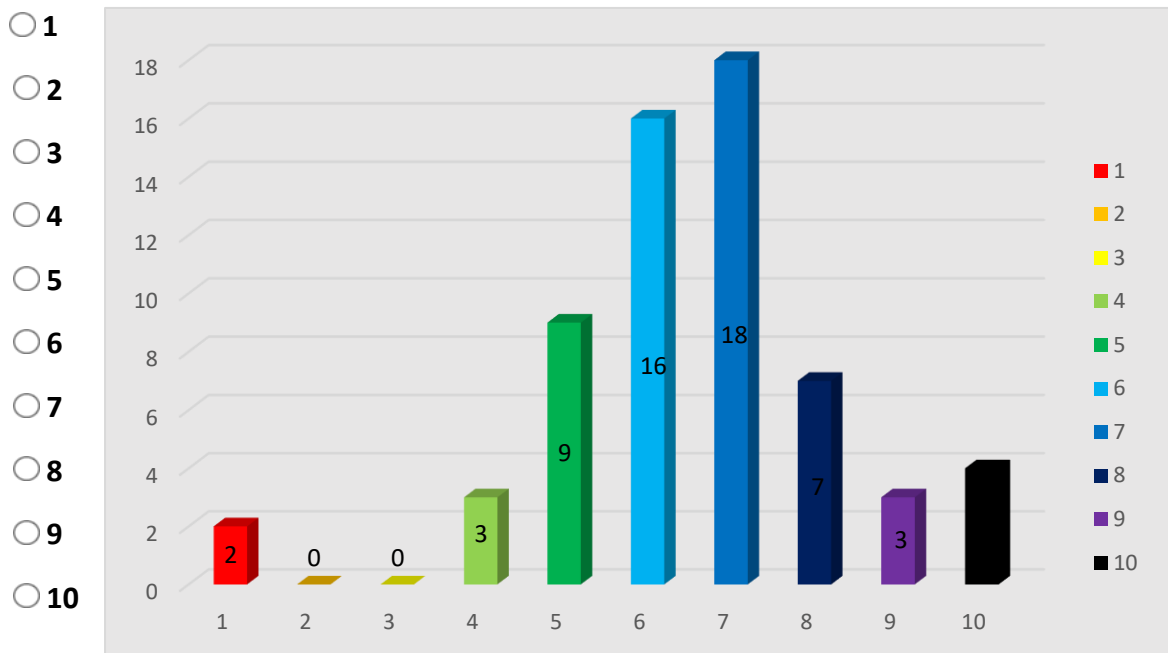
Ni odgovora - 1

Graf 36: Mnenje učencev 9. razreda o zaposlovanju in obravnavi invalidnih oseb

Pri vprašanju o zaposlovanju invalidnih oseb in obravnavi le-teh meni 84 % oz. 52 anketirancev, da je obravnava neenaka, 14 % oz. 9 anketirancev meni, da je obravnava enaka.

9. Kako ocenjuješ, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe? Svojo oceno opredeli na lestvici od 1 (- pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (- pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

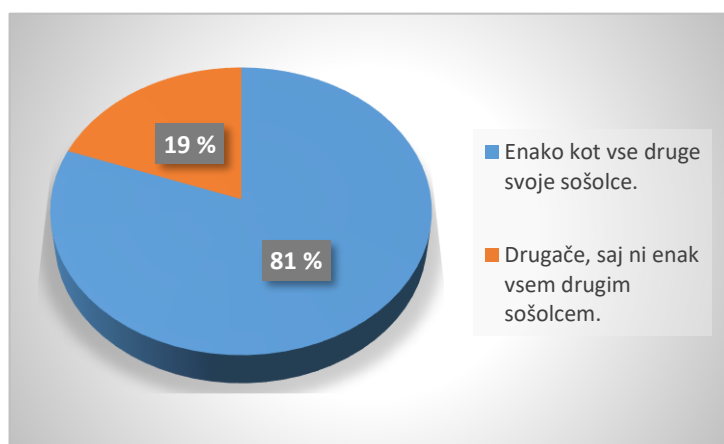

Graf 37: Mnenje učencev 9. razreda o prizadetosti invalidnih oseb zaradi krize koronavirusa

Pri oceni učencev 9. razreda o prizadetosti invalidnih oseb zaradi koronavirusa je največ učencev odgovorilo z oceno 7. Tako je odgovorilo 18 učencev oz. 29,03 %. Sledi ocena 6 s 16 odgovori, kar predstavlja 25,81%, nato ocena 5 - 9 učencev oz. 14,52 %. Za oceno 8 se je odločilo 7 učencev oz. 11,29 %. Sledi ocena 10 s 4 odgovori oz. 6,45 %, sledita oceni 4 in 9 s po 3 odgovorimi, kar predstavlja po 4,84 %. Za ocena 1 sta se odločila 2, to je 3,23 %. za oceni 2 in 3 se ni odločil nihče.

10. Če imaš oz. če bi imel sošolca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnaval/-a?

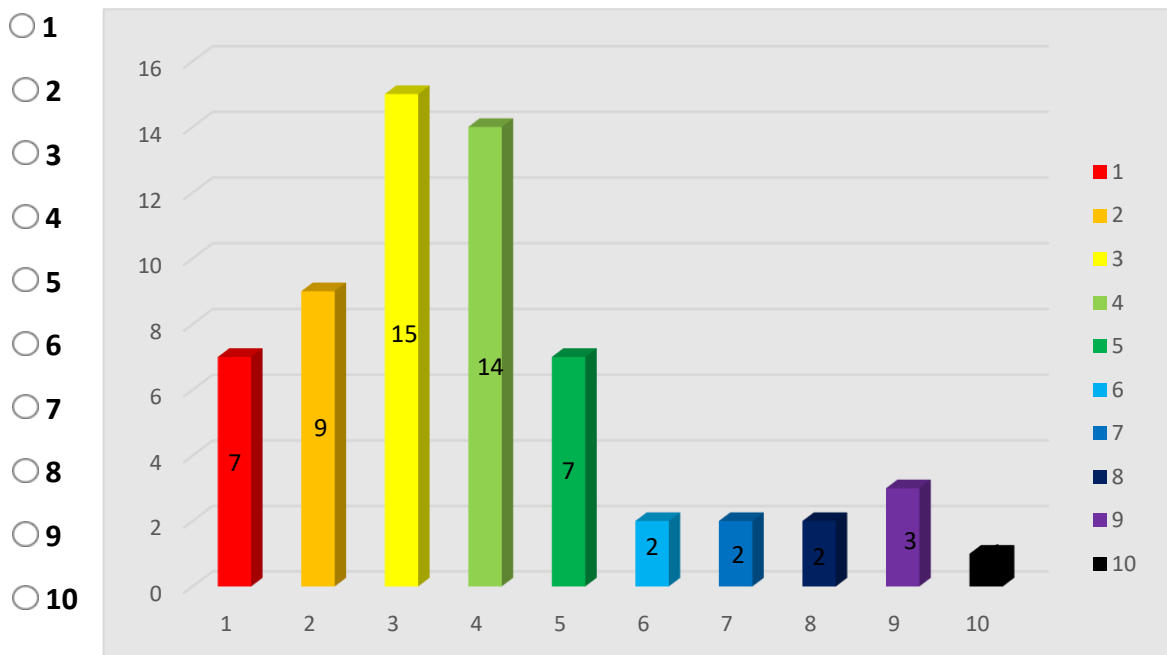
- Enako kot vse druge svoje sošolce - 50
 Drugače, saj ni enak vsem drugim sošolcem - 12

Graf 38: Mnenje učencev 9. razreda o obravnavi sošolca invalida

Sošolca, ki ima status invalidnosti, bi 81 % oz. 50 anketirancev obravnavalo enako, kot vse druge svoje sošolce. 19 % oz. 12 oseb bi ga obravnavalo drugače kot druge sošolce. Na vprašanje nista odgovorili 2 osebi.

11. Kako ocenjuješ, da je naša šola prilagojena za osebe, ki imajo status invalida? Oceni na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

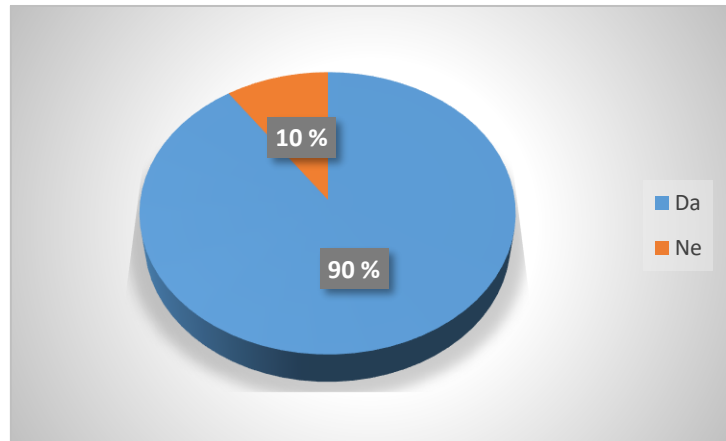

Graf 39: Mnenja učencev 9. razreda o prilagojenosti šole invalidni osebi

Pri oceni o dostopnosti šole invalidni osebi, ki je gibalno ovirana, so učenci 9. razreda največkrat odgovorili z oceno 3, in sicer 24,19 % oz. 15 anketirancev. Z odgovorom manj sledi ocena 4 s 14 odgovori, kar je 22,58 % anketirancev. Za oceno 2 se je odločilo 9 učencev ali 14,52 %. Sledita oceni 1 in 5, vsaka s po 7 odgovori, ki predstavljajo po 11,29 %. Sledi ocena 9 s 3 odgovori kar predstavlja 4,84 %. Nato sledijo ocene 6, 7 in 8 - vsaka s po 2 odgovoroma, ki predstavljajo po 3,23 %. Ocena 10 je dobila le 1 odgovor, to je 1,61 %.

12. Ali po tvojem mnenju učitelji na naši šoli nudijo pomoč osebi s posebnimi potrebami (npr. če učenec slabše vidi, sliši ...)?

- Da - 56
- Ne - 6

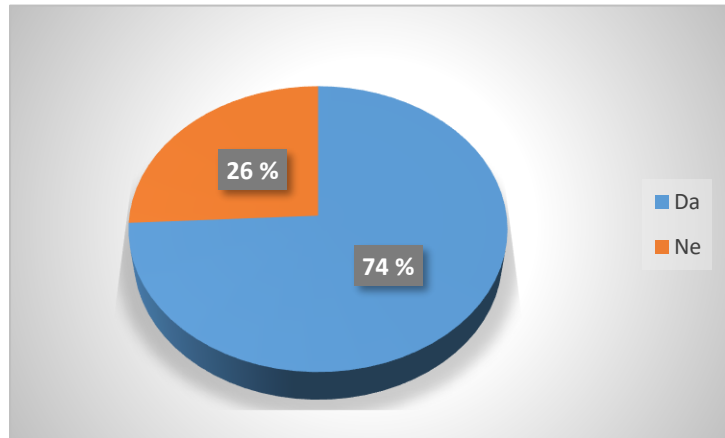

Graf 40 : Mnenje učencev 9. razreda o nudenju pomoči učiteljev

O nudenju pomoči učitelja učencu s posebnimi potrebami učenci 9. razreda večinoma menijo, da učitelji nudijo pomoč – 90 % oz. 56 oseb. Le 10 % oz. 6 oseb meni, da učitelj ne nudi pomoči osebi s posebnimi potrebami.

13. Ali meniš, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

- Da - 42
- Ne - 16

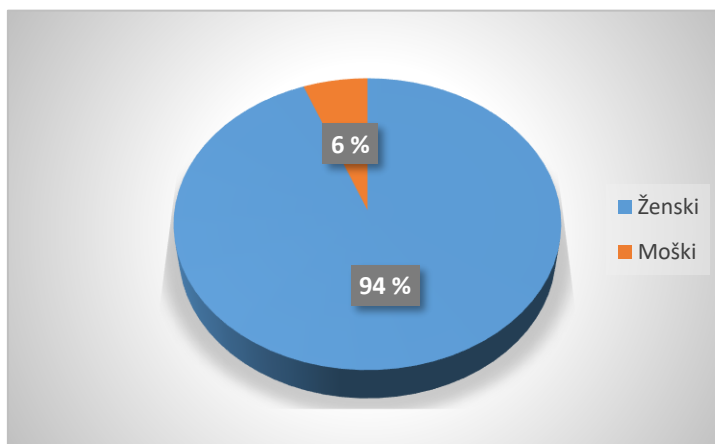

Graf 41: Mnenje učencev 9. razreda o dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za osebe na invalidskem vozičku

Pri dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za invalidne osebe, ki imajo telesne ovire, 74 % oz. 42 učencev meni, da taka oseba ne more dostopati. 26 % anketirancev oz. 16 učencev ocenjuje, da oseba lahko pride do drugega nadstroja predmetne stopnje.

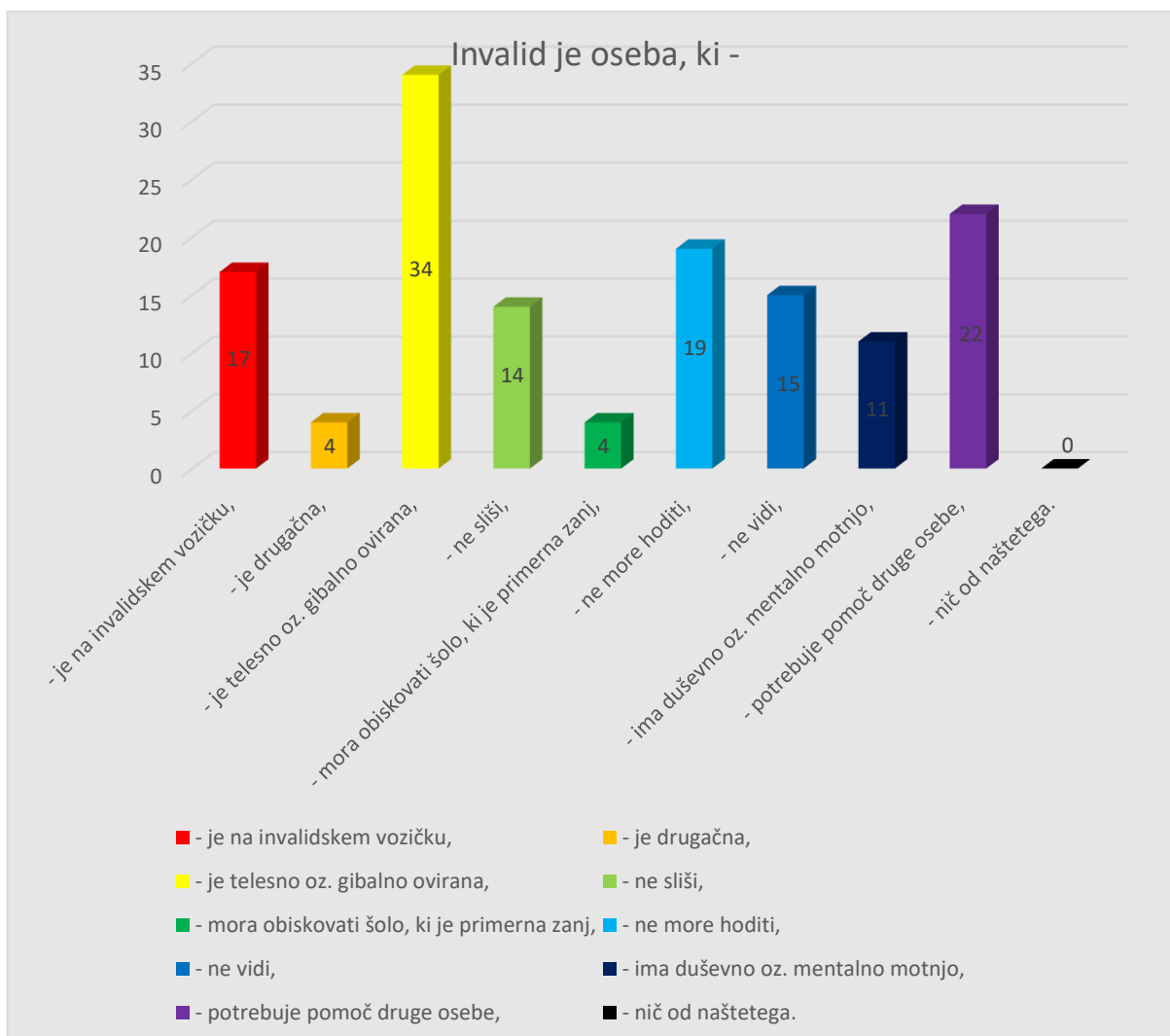
3.1.4. UČITELJI

1. V vprašalniku za učitelje je sodelovalo 34 učiteljev, od tega 32 učiteljic, kar predstavlja 94 % anketirancev, in 2 učitelja oziroma 6 % vseh anketirancev.

Graf 42: Učitelji po spolu

2. Kako si razlagate besedo invalid? Možnih je več odgovorov; označite tiste, ki vam ustrezajo. Invalid je oseba, ki –

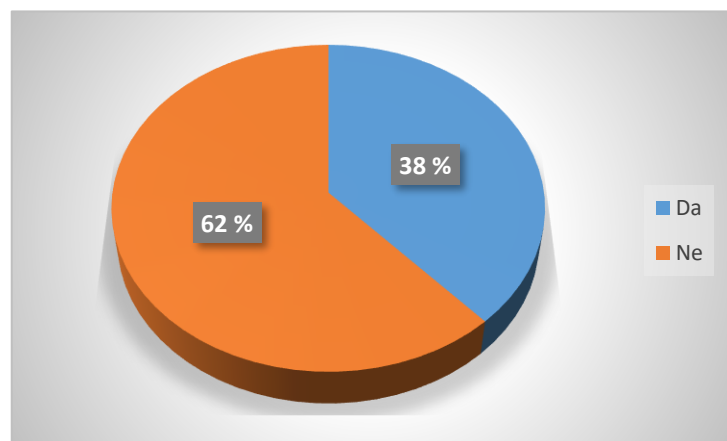
Graf 43: Razlaganje besede invalid pri učiteljih

- je na invalidskem vozičku,
- je drugačna,
- je telesno oz. gibalno ovirana,
- ne sliši,
- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj,
- ne more hoditi,
- ne vidi,
- ima duševno oz. mentalno motnjo,
- potrebuje pomoč druge osebe,
- nič od naštetega.

Vsi učitelji si invalidnost oz. invalidno osebo predstavljajo kot osebo, ki je telesno oz. gibalno ovirana - kar 34 oseb, kar predstavlja 100 %. Največkrat si invalide predstavljajo tudi kot osebo, ki potrebuje pomoč druge osebe (64,71 % anketirancev oz. 22 oseb), kot osebo, ki ne more hoditi (55,88 % anketirancev oz. 19 oseb), kot osebo, ki je na invalidskem vozičku (50 % oz. 17 odgovorov), kot osebo, ki ne vidi (44,12 % oz. 15 oseb), ne sliši (41,18 % anketiranih oz. 14 oseb), kot osebo, ki ima duševne oz. mentalne motnje (32,35 % oz. 11 oseb), kot osebo, ki je drugačna in mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj (vsaka možnost ima 4 odgovore, ki predstavljajo 11,76 %). Noben anketiranec ni izbral odgovora »nič od naštetega«.

3. Ste v preteklosti učili oz. sedaj učite kakšno invalidno osebo?

- Da - 13
- Ne - 21

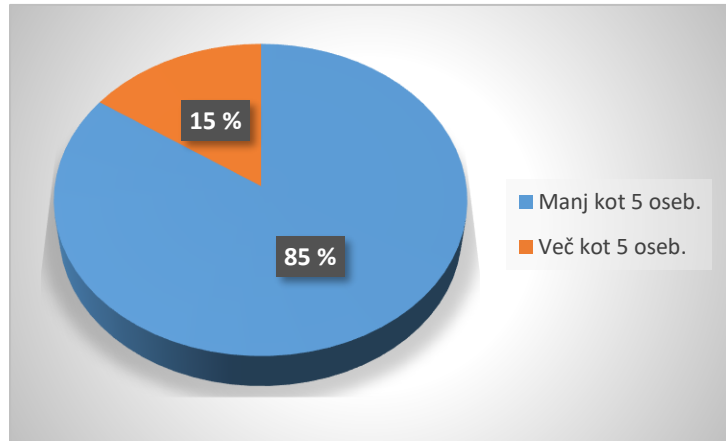

Graf 44: Ste učili oz. učite invalidno osebo

So učitelji na Osnovni šoli 8 talcev, kdaj učili invalidno osebo? Z vprašalnikom sem ugotovil, da kar 62 % oz. 21 učiteljev še ni učilo invalida. 8% oz. 13 učiteljev je osebo s statusom invalida že učilo.

4. Koliko invalidnih oseb ste učili? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno.)

- Manj kot 5 oseb - 11
- Več kot 5 oseb - 2

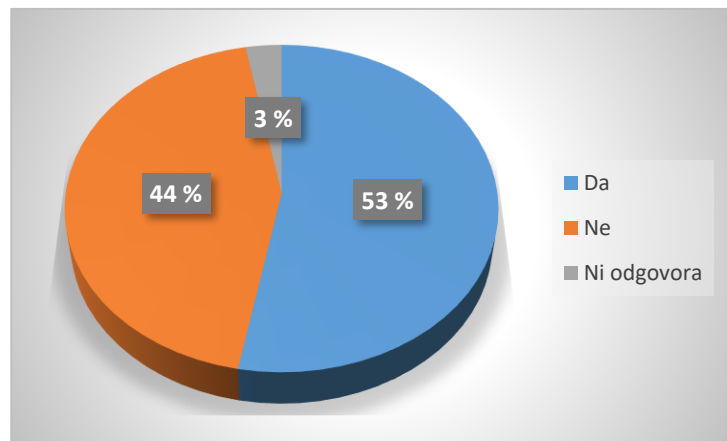
Graf 45: Koliko invalidnih oseb ste učili?

Anketeranih učiteljev, ki so že učili invalida, je 13, od teh je 85 % oz. 11 učiteljev učilo manj kot 5 oseb in 15 % oz. 2 učitelja več kot 5 oseb.

5. Ste opazili, da bi imeli učenci drugačen odnos do invalidne osebe oz. osebe, ki je drugačna?

- Da - 18
- Ne - 15

Ni odgovora - 1

Graf 46: Drugačen odnos učenca do osebe, ki je drugačna

Pri vprašanju, če je učitelj kdaj opazil drugačen odnos do invalidne osebe oz. osebe, ki je drugačna, je kar 53 % oz. 18 učiteljev odgovorilo pritrdilno, 44 % oz. 15 učiteljev pa tega ni opazilo. Na vprašanje ni odgovoril en anketirani učitelj.

6. V katerih primerih ste to opazili? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno.)

Vsakokrat, ko je želel/-a sodelovati v štafetni igri, pri skupinskem delu ..., skratka povsod, kjer je bil rezultat odvisen od vseh sodelujočih v skupini.

Premalo empatije, pomoči, razumevanja, strpnosti do sošolca (če dobi dobro oceno pri športu, prilagojeno dejavnost, premalo pomoči, potrpljenja).

Učenci so do njih bolj uvidevni, spoštljivi razumevajoči, pripravljeni so jim pomagati.

Morda v mojem primeru ne gre za invalidno osebo, vsekakor pa gre za drugačno. Učenci -sošolci so imeli do nje drugačen odnos (izogibanje, šikaniranje, pripisovanje krivde). Grdo.

Učenci na razredni stopnji so do takšne osebe empatični. Poskušajo ji pomagati na različne načine.

Kadar so učenci začutili nelagodje, ko npr. niso vedeli, kako naj se obnašajo.

Kadar je bila telesna ovira take vrste, da je npr. delovala smešno (npr. "smešen" način hoje ali govora pri gluhih učencih), so se nekateri učenci odzvali s posmehom.

Preden se osebe navadijo, je včasih ne razumejo, jo opazujejo, nekateri se celo norčujejo iz določenega primanjkljaja. Je pa tudi nekaj pozitivnih sprememb vedenja - nekateri sošolci tem osebam pomagajo pri hoji, opravilih v šoli in podobno. Drugačen odnos ni vedno negativen.

Se bolj zavzamejo za to osebo. Postanejo zagovorniki te osebe. Poskrbijo za to osebo.

Začudeni pogledi, umikanje, potreben je daljši čas za spoznavanje.

V prilagoditvah, ki so mu bile nudene.

Predvsem v socialnih odnosih. V splošnem imajo v rednih programih OŠ invalidni učenci manj prijateljev.

Na začetku je možen posmeh, izključevanje iz skupine, igre. Prisoten je strah pred nečim novim za učence, ki se prvič srečajo z invalidno osebo.

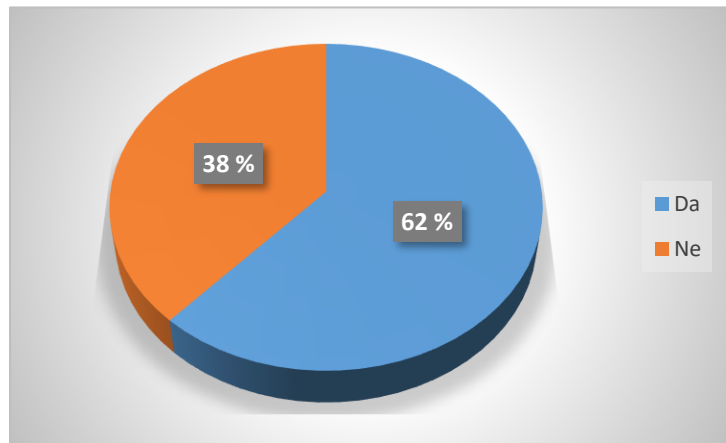
Oseba je bila deležna večje pozornosti in opazovanja.

Opazila sem, da so učenci do invalidnih oseb bolj obzirni. Verbalno niso tako napadalni. Malo premislijo preden so nesramni. Pri športu jih jemljejo sebi manj enakovredne in tam so res pri sošolcih, ko izbirajo sošolce za igre, v slabšem položaju.

Manj strpnosti.

7. Ali ima naša šola parkirno mesto, namenjeno invalidom?

- Da - 21
- Ne - 13

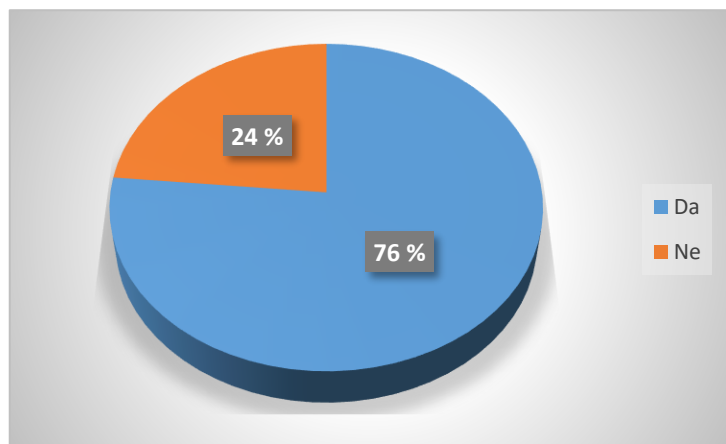

Graf 47: Ima OŠ 8 talcev Logatec parkirno mesto namenjeno invalidom?

OŠ 8 talcev Logatec ima parkirno mesto za invalide, a je oddaljeno od vhoda v šolo. 62 % oz. 21 učiteljev je odgovorilo, da ima OŠ 8 talcev parkirišče za invalide. 38 % oz. 13 učiteljev je odgovorilo z odgovorom NE.

8. Ste kdaj opazili avto na parkirišču za invalide, čeprav ni imel dovoljenja za parkiranje na tistem mestu?

- Da - 26
- Ne - 8

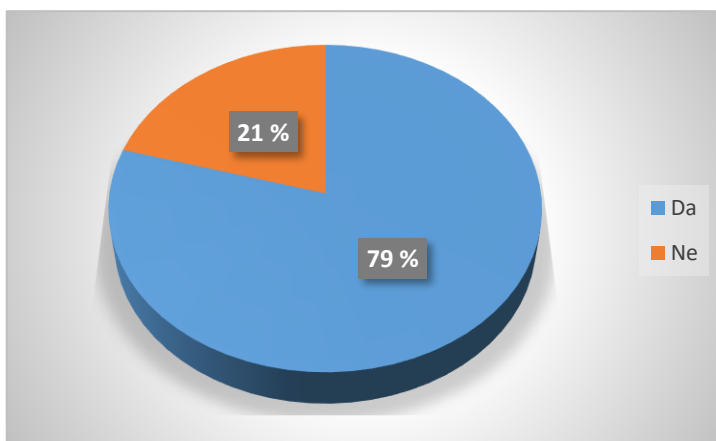
Graf 48: Ste kdaj opazili avto na parkirišču za invalide čeprav nima dovoljenja za parkiranje na tistem mestu?

Na parkirišču za invalide mnogokrat parkirajo tudi osebe, ki tam parkirati ne smejo. To je opazilo 76 % oz. 26 učiteljev. 24 % oz. 8 učiteljev ni opazilo avta, ki nima dovoljenja za parkiranje na parkirnem mestu za invalide.

9. Ste kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

Da - 27

Ne - 7

Graf 49: Je učitelj kdaj pomagal invalidni osebi?

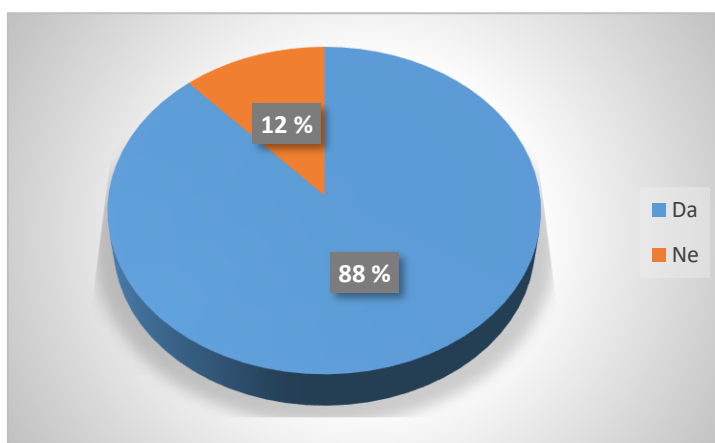
Z vprašanjem sem želel izvedeti, ali so učitelji večkrat pomagali invalidni osebi. Z odgovorom DA je odgovorilo 79 % oz. 27 učiteljev, z odgovorom NE je odgovorilo 21 % anketirancev, to je 7 učiteljev.

	4. razred	6. in 7. razred	9. razred	učitelji
Odstotek oseb, ki so pomagale invalidni osebi	48,5 %	64 %	66 %	79 %
Odstotek oseb, ki niso pomagale invalidni osebi	48,5 %	32 %	31 %	21 %

10. Ali menite, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

Da - 30

Ne - 4

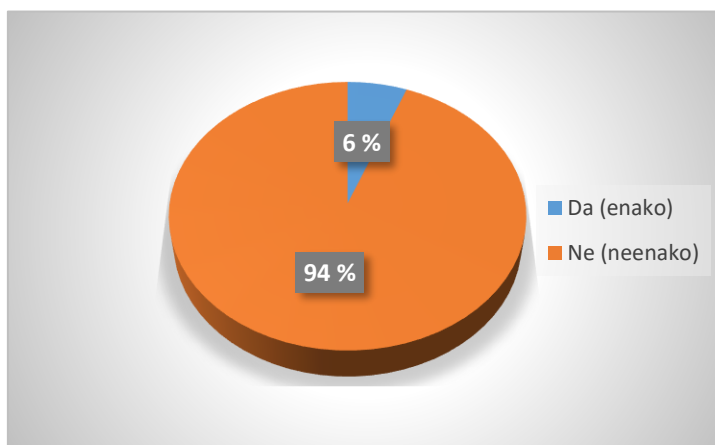

Graf 50: Mnenje učiteljev o obravnavi invalidne osebe

Pri mnenju o obravnavi invalidne osebe meni 88 % oz. 30 oseb, da so invalidne osebe obravnavane drugače, 12 % oz. 4 anketiranci pa menijo, da so obravnavane enako. Na vprašanje ni odgovorila ena oseba.

11. Ali menite, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

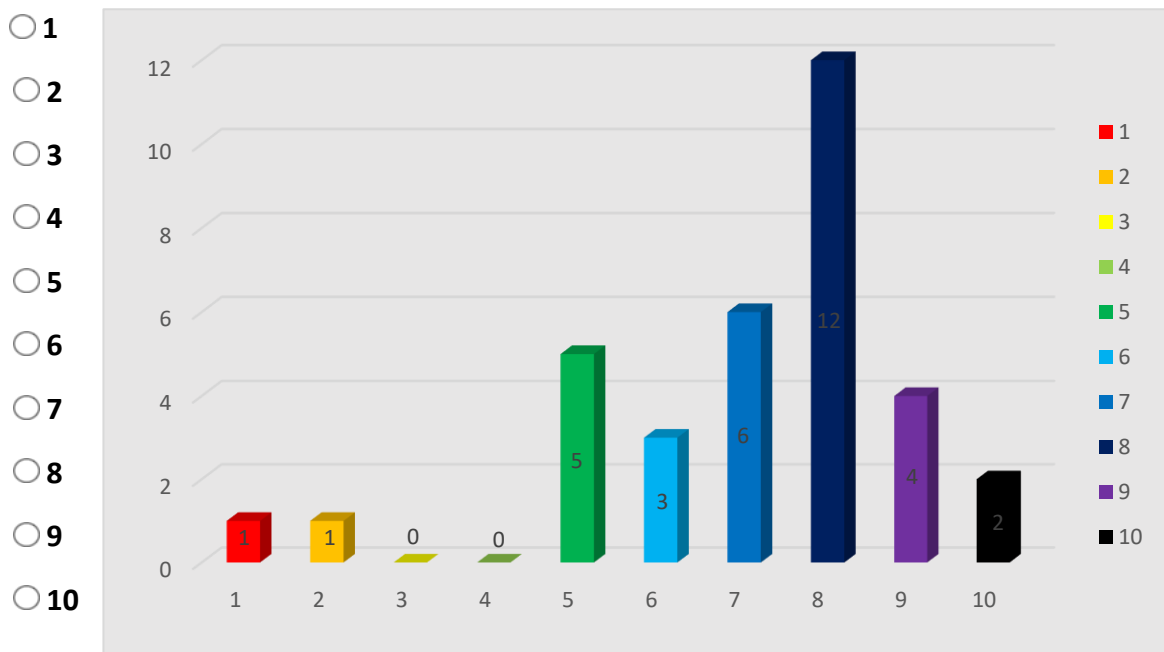
- Da (enako) - 2
- Ne (neenako) - 32

Graf 51: Mnenje učiteljev o zaposlovanju in obravnavi invalidnih oseb

Pri zaposlovanju invalidnih oseb in obravnavi le-teh 94 % oz. 32 anketirancev meni, da so neenako obravnavane, 6 % anketirancev oz. 2 učitelja pa menita, da so invalidne osebe pri zaposlovanju obravnavane enako.

12. Kako ocenjujete, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe? Svojo oceno opredelite na lestvici od 1 (- pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (- pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

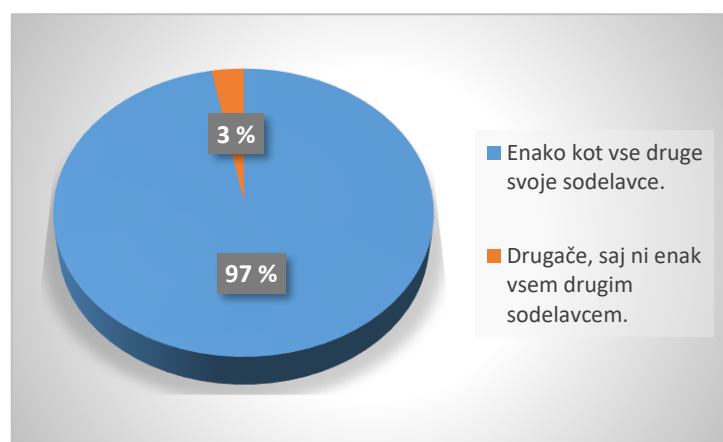

Graf 52: Mnenje učiteljev o prizadetosti invalidne osebe v krizi koronavirusa

Pri ocen učiteljev o prizadetosti invalidnih oseb zaradi korona virusa jih je največ odgovorilo z oceno 8. Tako je odgovorilo 12 učiteljev oz. 35,29 %. Sledi ocena 7 s 6 odgovori, kar predstavlja 17,65 %. Z odgovorom manj sledi ocena 5, za katero se je odločilo 5 učiteljev oz. 14,71 %. Za oceno 9 so se je odločili 4, kar predstavlja 11,76 %- Sledi ocena 6, s katero so odgovorili 3 učitelji oz. 8,82 %. Oceno 10 sta dala 2 oz. 5,88 %. Sledita oceni 1 in 2, vsaka s po 1 odgovorom, kar predstavlja po 2,94 %. Oceni 3 in 4 sta brez odgovora.

13. Če imate oz. če bi imeli sodelavca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnavali?

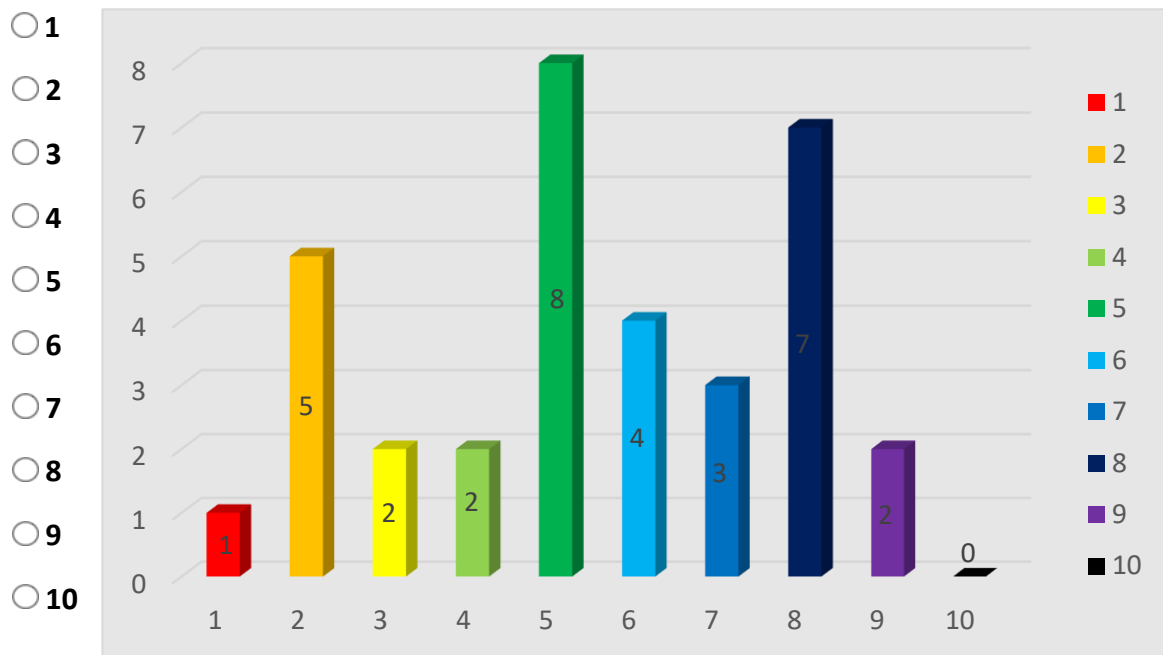
- Enako kot vse druge svoje sodelavce – 33
 Drugače, saj ni enak vsem drugim sodelavcem - 1

Graf 53: Odnos učiteljev do sodelavca invalida

Pri obravnavi sodelavca, ki ima status invalida, bi ga 97 % oz. 33 učiteljev obravnavalo enako, kot vse druge svoje sodelavce, le 1 oseba oz. 3 % bi ga obravnavala drugače.

14. Kako ocenjujete, da je naša šola prilagojena za osebe, ki imajo status invalida? Ocenite na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

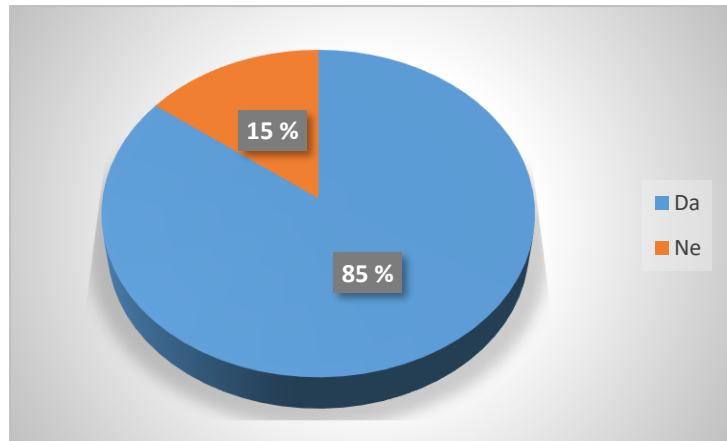

Graf 54: Mnenje učiteljev o prilagojenosti šole invalidni osebi

Pri oceni o dostopnosti šole invalidni osebi, ki je gibalno ovirana, so učitelji največkrat odgovorili z oceno 5, to je 23,53 % oz. 8 učiteljev. Z odgovorom manj sledi ocena 8 s 7 odgovori, kar je 20,59 %. Sledi ocena 2 s 5 odgovori, ki predstavljajo 13,04 %. Z odgovorom manj sledi ocena 6 s 4 odgovori, ki predstavljajo 11,76 %. Ocena 7 je dobila 3 odgovore, to je 8,82 %. Ocene 3, 4 in 9 imajo vse po 2 odgovora, vsak torej predstavlja po 5,88 %. Ocena 1 ima 1 odgovor, to je 2,94 %, ocena 10 nima odgovora.

15. Menite, da je šola po prenovi (in posledično s pridobitvijo dvigala) bolj prilagojena invalidni osebi, ki je na invalidskem vozičku?

- Da - 29
- Ne - 5

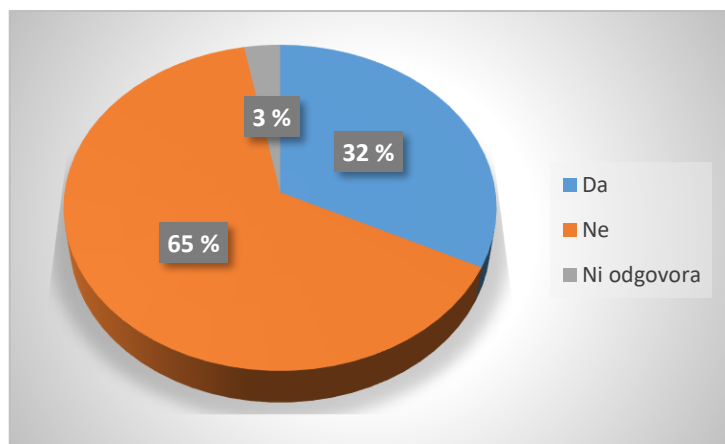
Graf 55: Mnenje o učiteljev o izboljšani dostopnosti šole za invalidne osebe na invalidskem vozičku

85 % oz. 29 učiteljev meni, da je po prenovi omogočena boljša dostopnost invalidom na invalidskem vozičku, 15 % oz. 1 učitelj pa meni, da je dostopnost na šoli enaka.

16. Ali menite, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

- Da - 11
- Ne - 22

Ni odgovora - 1

Graf 56: Mnenje učiteljev o dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za osebe na invalidskem vozičku

O dostopnosti drugega nadstropja predmetne stopnje za invalidne osebe, ki imajo telesne ovire 65 % oz. 22 oseb meni, da invalid ne more dostopati do tja, 32 % oz. 11 učiteljev pa meni, da oseba lahko pride do drugega nadstroja predmetne stopnje.

3.2. INTERVJUJI

3.2.1. INTERVJU Z ANO ROGEL

Ana Rogel je invalidna oseba s 5. stopnjo invalidnosti. Ta je posledica distrofične bulozne epidermolize. Bolezen sama opiše tako: »Je zelo redka bolezen, kjer se prvi dve plasti kože ne držita skupaj, zato se spontano pojavljajo rane ter brazgotine na površini kože.« Sama se je z boleznijo rodila. Pri njeni obliki se tudi prsti zaraščajo, hoja je otežena, posledično uporablja invalidski voziček.

Kako je potekalo šolanje?

Obiskovala sem (normalno) šolo, vendar sem imela spremljevalko, šolanje je potekalo normalno. Sošolci so me ves čas zbadali, najhuje mi je bilo od 5. do 8. razreda.

V petem razredu smo imeli šolo v naravi, kje smo se odpravili na morje in se preoblekli v kopalke. Moja bolezen je zelo očitna, zato sem bila takrat žrtev številnih žaljivk. Takrat mi je bilo najhuje.

Družina mi je bila v veliko podporo. Mama in oče nista delala razlik med mano in sestro. Učitelji me niso drugače obravnavali, kot so ostale sošolke in sošolci. Očetu in mami so predlagali, da grem v posebno šolo, a sta kar hitro to zavrnila in rekla, da je to kožna bolezen, da sem fizično prizadeta in ne umsko.

V šoli sem veliko manjkala zaradi različnih pregledov. Učitelji so se zelo angažirali, nekateri pa so prišli tudi na dom, prilagodili so se temu, da sem imela distrofično epidermolizo. Bila je ena izjema, bila je edina, ki ni hotela priti k meni na dom. Kljub temu da sem imela napovedano spraševanje, me je ona vseeno vprašala na drug dan, ko datuma za spraševanje nisem imela.

Imela sem okoli 12 operacij, jih več ne štejem. Zelo rizična je bila le ena operacija v 8. razredu. Takrat sem tehtala 19 kg. Tisto leto so mi s kirurškim posegom gastrosomijo vstavili v želodec cevko. Operacija je dokaj rizična, a je uspela. Od operacije je šlo vse na boljše.

Kako je potekalo vaše šolanje na srednji šoli in univerzi?

Po končani OŠ sem se vpisala v CIRIUS Kamnik, ki je šola za gibalno ovirane dijake. To šolo sem obiskovala, a sem se leto in pol kasneje prepisala, ker mi ni ustrezala, saj so nas obravnavali kot osebe z duševno/mentalno motnjo in ko sem izrazila svoje mnenje nisem bila slišana.

Kako ocenjujete slovensko zdravstvo?

Veliko sem bila in še zmeraj sem po bolnišnicah, a imam le nekaj slabih izkušenj, kar se tiče tega. Bolezen je zelo redka in velikokrat tudi zdravniki sami ne vedo, kakšna je. Doma imam veliko različnim medicinskih pripomočkov za lajšanje bolezni, zavarovalnica pokrije stroške.

Vas je prizadela epidemija koronavirusa? Če da, kako?

Niti ne. Večino stvari, ki jih počnem, npr. risanje, seveda delam od doma. Le obiskov, pogovorov, ki sem jih imela na šolah, ni. Pogrešam druženje s prijatelji. Sama sem v rizični skupini, zato se še dodatno varujem.

Ste članica kakšnega društva?

Bolniki z mojo boleznijo se povezujemo v Društvo DEBRA Slovenija. Tam se družimo, a smo le trije.

Med intervjujem sva z Ano nato razpravljala o besedi invalid, da to ni le oseba na invalidskem vozičku, temveč je mnogo več. Govorila sva tudi o parkirnih mestih, ki so velikokrat nedostopna in o možnostih dostopa, ki jo imajo osebe, ki so na invalidskem vozičku. Pravi, da se je stanje izboljšalo, a ne toliko, da bi bila vsaka kulturna ustanova dostopna invalidni osebi na invalidskem vozičku, velik del preglavic povzročajo starejše stavbe, ki jih niso ustrezno prilagodili.

3.2.2. INTERVJU Z OBČINSKIM REDARSTVOM LOGATEC

Opravil sem intervju s predstavnikom Občinskega redarstva Juretom Plečnikom.

Kako je s kaznovanjem oseb, ki parkirajo na mestu, namenjenem za invalide in nimajo parkirne karte za parkiranje?

Večinoma redarji opozarjajo, manj kaznujejo. Ne zaznavajo, da bi bila ta problematika zelo pereča, ne zaznavajo velikih prekrškov.

Velik problem glede parkiranja na invalidskem parkirnem mestu predstavlja parkiranje pri pošti v Logatcu (Tržaška cesta 50 A). Eno mesto ostane prosto, zasedenost drugih mest pa kratkotrajna. Ni primerov, da je avto tam več od 15-20 minut. Redarstvo ukrepa le takrat, kadar so vsa štiri parkirna mesta zasedena, saj je zaposlen le en redar.

Problematično je tudi parkiranje za invalide pri lekarni (Notranjska cesta 2), na voljo sta le dve parkirni mesti.

Ne zaznavamo veliko kršitev, ljude to kar upoštevajo. V primeru zaznave kršitve, se največkrat odločimo za globo in ne samo za opozorila.

Koliko znaša globa?

Globa znaša 80 € in 40 € za prekršek imetnika parkirne karte ali spremljevalca, ki vozi in spremlja imetnika parkirne karte, ki vozila, parkiranega na označenem parkirnem mestu za invalide, nima označenega z veljavno parkirno karto.

Nikoli se ne zgodi, da so vsa štiri mesta zasedena. *(To so člani društva invalidov zanikali. - op. A. N.)*

Na redarstvu menimo, da se bodo kršitve vedno dogajale, a prometna kultura iz leta v leto izboljšuje.

Veliko delamo tudi na preventivi - gremo v šole, kjer odlično sodelujemo s policijo. Menimo, da je to ključno za dvig kulture, saj se da mladim to najboljše privzgojiti. Naš cilj je doseči, da se ljudje zavedo, da so nekaj narobe naredili.

Zaposlen sem le jaz, nimamo občinskih redarjev. Delam pa še druge stvari, kot je npr. nov projekt »Pametnih mest«. Ni izražene želje po večji represiji.

Kaj je projekt »Pametnih mest«?

Projekt »Pametnih mest« temelji na sodobnosti mesta, oseba si bo lahko predhodno pogledala, ali je npr. invalidsko parkirno mesto prosto.

3.2.3. INTERVJU Z ŽUPANOM BERTOM MENARDOM

Dostopnost v Logatcu za invalide je na visokem nivoju. Pokritiziral bi glasbeno šolo kot kulturno ustanovo, ki ni dostopna osebi na invalidskem vozičku. Ali v prihodnje načrtujete to dostopnost izboljšati?

To drži. Narodni dom Logatec (Tržaška cesta 44) ima identične težave. Sicer so pred vstopom v Narodni dom postavljene nekakšne klančine, tako da je osebi na invalidskem vozičku dostopnost onemogočena, a le do pritličja zgradbe.

Tudi Knjižnjica Logatec je dostopna osebi na invalidskem vozičku le do pritličja. V prihodnje, ko bomo Narodni dom prenovili oz. na novo zgradili, skupaj z glasbeno šolo, bo ta dostopen tudi osebi na invalidskem vozičku. S temi osebami sem zelo sočuten.

Do leta 2025 bo morala biti dostopna vsaka kulturna ustanova tudi invalidnim osebami, tako predpisuje zakon.

Kako si razlagate besedo invalid?

Sam sem bil dobre tri mesece na invalidskem vozičku, zaradi posledic poškodbe pa še dve leti na hoduljah. Kot vsi drugi invalidi nisem želel, da mi kdo pomaga, saj si najboljše sam pomagaš. Prav pa je, da so vse zgradbe oz. inštitucije dostopne tudi ovirani invalidni osebi, tako kot (normalni) osebi. Dobro vem, kaj to pomeni.

Sam sem zelo vesel, ko na televiziji vidim različna tekmovanja in so invalidi aktivni prav na vseh področjih. Ko vidim invalida, mi to da še dodatno moč. Če lahko invalidna oseba nekaj naredi na tistem področju, zakaj jaz ne bi mogel? Zelo sem vesel, da imamo v Logatcu močno društvo, ki pomaga ljudem s svetovanji, druženjem, izleti itd. Seveda nas to društvo tudi opozarja na probleme. Veseli me tudi, da so ob prenovi OŠ 8 talcev Logatec dodali tudi dvigalo, tako da lahko tam šolanje poteka normalno tudi za osebo na invalidskem vozičku.

Sam sem to zanikal ter dodal, da je dostopnost na razredni stopnji izvrstna, medtem ko je na predmetni stopnji to nekoliko slabše.

Prej tega dvigala ni bilo, zdaj je dostop kolikor toliko omogočen. Tudi šola se prilagodi, če je kakšen tak učenec oz. učenka. Razmišljali smo tudi o tem, le da dvigala oz. stopniščnih dvigal ni možno nikjer postaviti.

Veliko je na tem področju treba še za nadgraditi, vedno pa imamo ob prenovah kulturnih ustanov/inštitucij pred očmi tudi osebe, ki so gibalno ovirane. V prihodnje, ko bodo gradili novo knjižnico, bo ta seveda dostopna tudi invalidnim osebam.

3.2.4. INTERVJU Z RAVNATELJICO OŠ 8 TALCEV LOGATEC KARMEN CUNDER

Pri intervjuju me je zanimala dostopnost šole za osebe na invalidskem vozičku, saj sem želel odgovoriti na 6. HIPOTEZO.

Učenec lahko dostopa do drugega nadstropja razredne stopnje, medtem ko do drugega nadstropja predmetne stopnje oseba ne more. To drži?

To drži. Odkar sem na šoli, torej 9 let, nismo imeli še nobene gibalno ovirane osebe. Imamo več vrst invalidnosti, imeli so primere, ko so bile poškodbe kratkotrajne - ob takem primeru so razred premestili nižje, v pritličje (predmetna stopnja). Učitelji so hodili tja, ali pa so dali oddelek v prvo nadstropje predmetne stopnje. Ko je bil pouk športne vzgoje, je tak učenec obiskal knjižnico. Šele letos lahko dostopa do prvega nadstropja predmetne stopnje, vendar ne višje.

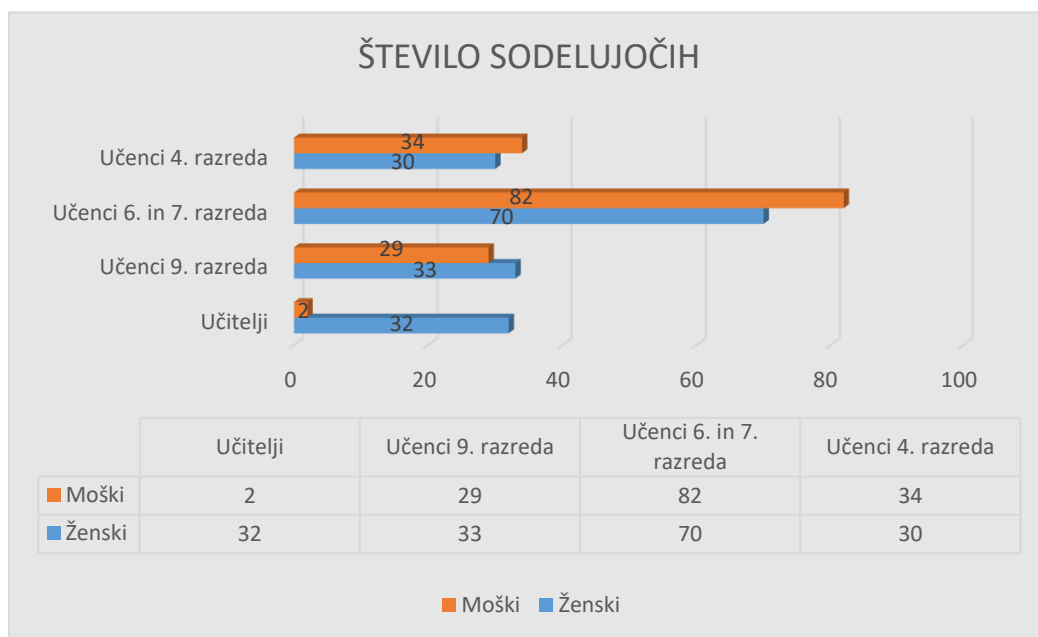
Boste v prihodnje prilagodili dostop tudi do 2. nadstropja predmetne stopnje?

Zaenkrat se bodo učitelji prilagodili takemu učencu oz. učencem. Načrtovali smo stopniščno dvigalo, a se ta mnogokrat kvarijo (podatki OŠ tabor Logatec) in so precejšen finančni zalogaj. Tudi o klančinah smo razmišljali, a se zaradi prevelike strmine ta ne bodo postavljala. Čez 4 leta bo ta dostopnost morala biti urejena, sicer bo občina plačala kazen.

Iz vprašalnika pri postavljenem vprašanju o oceni dostopnosti naše šole, kažejo, da je velika večina to na lestvici od 1 do 10 ocenila z oceno 5. Ocena je skozi stopnjevanje razreda anketiranca vedno nižja, kar dokazuje, da so učenci gledali s perspektive svojega razreda in dostopnosti do tam. Ravnateljica se s tem strinja.

3. UGOTOVITEV IN RAZPRAVA

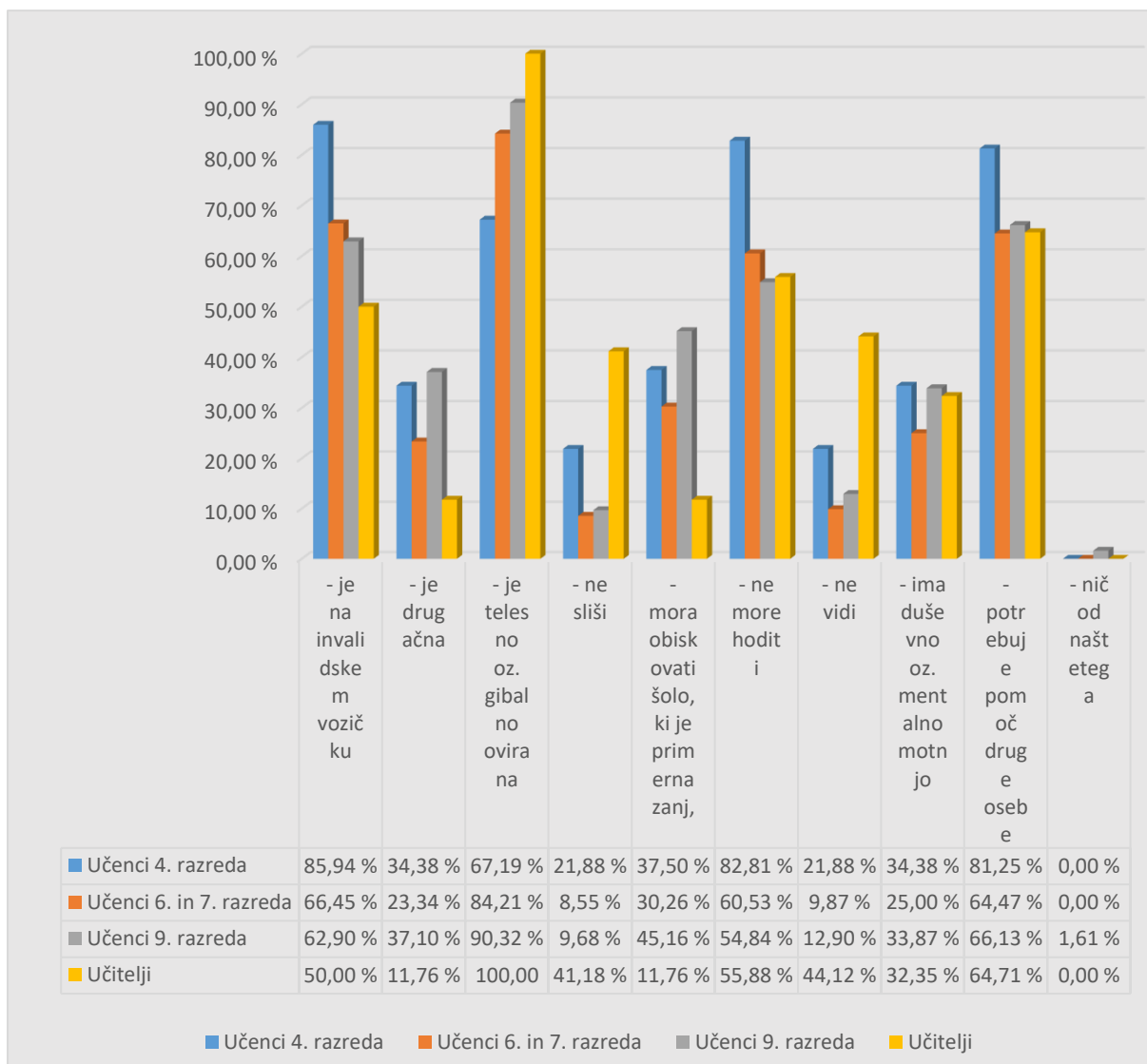
Število sodelujočih in spol:

Graf 57: Število sodelujočih v anketah

V anketnem vprašalniku so sodelovali učenci 4., 6., 7. in 9. razreda ter učitelji. Skupaj jih je sodelovalo 314, od tega je 147 anketirancev moškega spola (145 učencev in 2 učitelja) in 165 anketirancev ženskega spola (133 učenk in 32 učiteljic). Učiteljev je sodelovalo - na razredni in na predmetni stopnji – 34: 32 učiteljic in 2 učitelja.

Kako si razlagate besedo invalid? Možnih je več odgovorov; označite tiste, ki vam ustrezajo. Invalid je oseba, ki –

Graf 58: Kako anketiranci razumejo besedo invalid

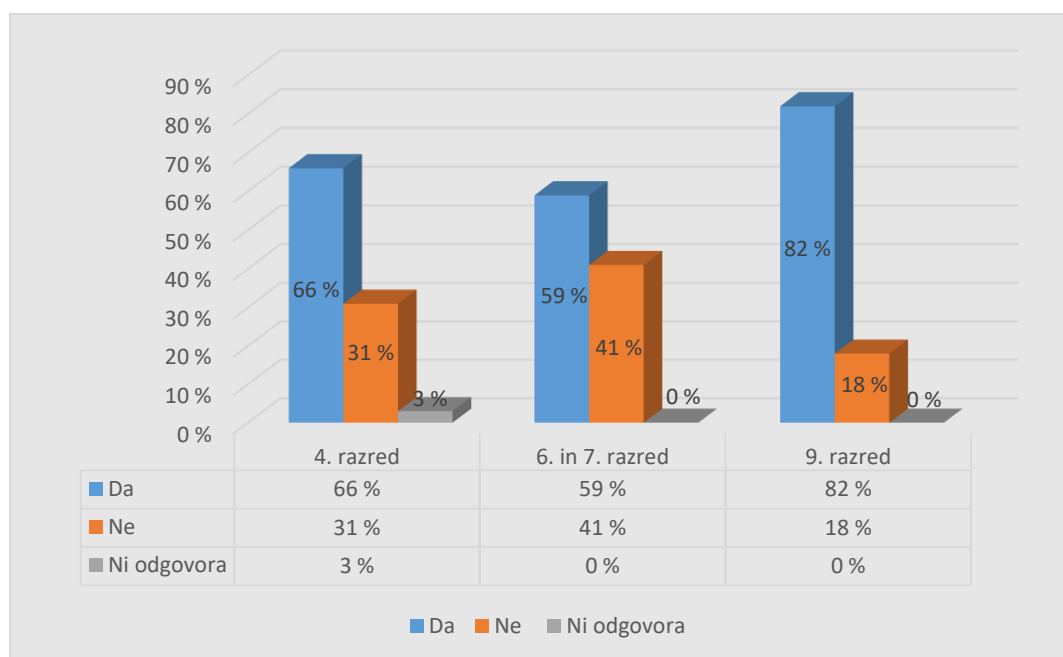
Učenci 4. razreda si največkrat invalida predstavljajo kot osebo na invalidskem vozčku (85,94 %), učenci 6. in 7. razreda kot osebo, ki je telesno oz. gibalno ovirana (84,21 %), učenci 9. razreda prav tako (90,32 %) Kar vsi učitelji si invalida predstavljajo kot osebo, ki je telesno oz. gibalno ovirana.

Ugotovitve so zelo slabe: invalid ni le oseba, ki je telesno oz. gibalno ovirana, malokrat se pojavlja odgovor, da je invalid tudi oseba, ki ne sliši ali ne vidi.

Odgovori	Število anketirancev
- je na invalidskem vozičku	212
- je drugačna	84
- je telesno oz. gibalno ovirana	261
- ne sliši	48
- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj	102
- ne more hoditi	194
- ne vidi	52
- ima duševno oz. mentalno motnjo	122
- potrebuje pomoč druge osebe	213
- nič od naštetega	3

Največje število anketirancev je odgovorilo z odgovorom, da je to oseba, ki je telesno oz. gibalno ovirana (261 anketirancev), potrebuje pomoč druge osebe (213 anketirancev), je na invalidskem vozičku (212 anketirancev), ne more hoditi (194 anketirancev), ima duševno oz. mentalno motnjo (122 anketirancev), mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj (102 anketirancev), je drugačna (84 anketirancev), ne vidi (52 anketirancev), ne sliši (48 anketirancev). 3 osebe so izbrale odgovor »nič od naštetega«.

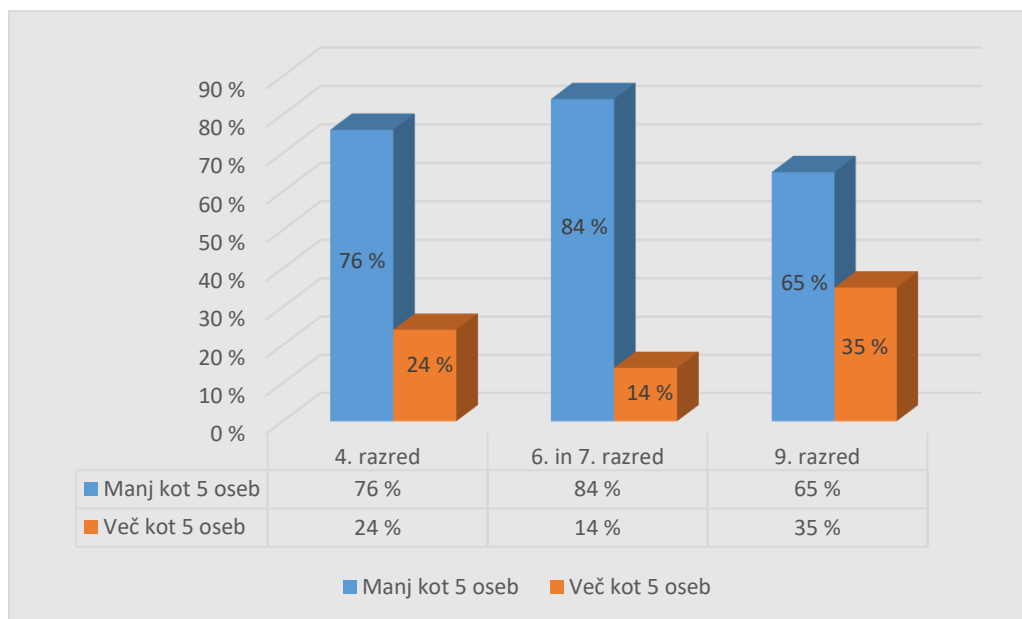
Si v preteklosti spoznal/-a kakšno invalidno osebo?

Graf 59: So anketiranci že spoznali invalidno osebo

Največji delež anketirancev, ki so že spoznali invalida, je v 9. razredu (83 % anketirancev), sledijo učenci 4. razreda (66 % anketirancev), nato še 6. in 7. razred (59 % anketirancev), kjer je 63 oseb, ki invalida še niso spoznali.

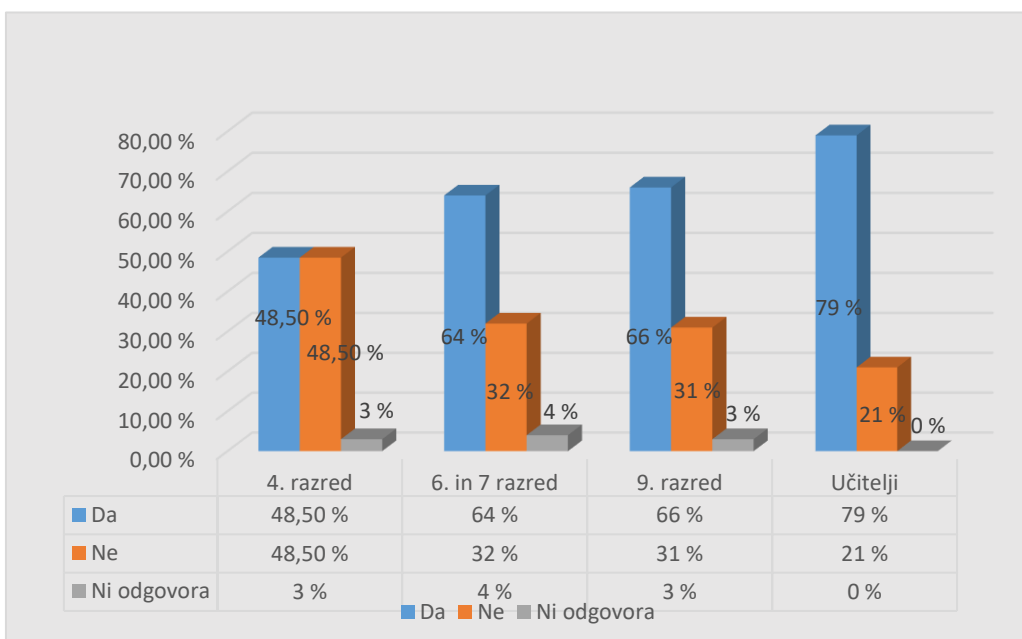
Koliko invalidnih oseb si spoznal? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili z odgovorom da.)

Graf 60: Koliko invalidnih oseb so anketiranci spoznali

Največje število učencev je spoznalo manj kot 5 invalidnih oseb, 76 % anketirancev 4. razreda, 84 % anketirancev 6. in 7. razreda in 65 % anketirancev 9. razreda. Delež učencev, ki so spoznali več kot 5 invalidnih oseb je majhen, najmanjši pri anketirancih 6. in 7. razreda (14 %), večji pri anketirancih 4. razreda (24 %) in največji pri učencih 9. razreda (35 %).

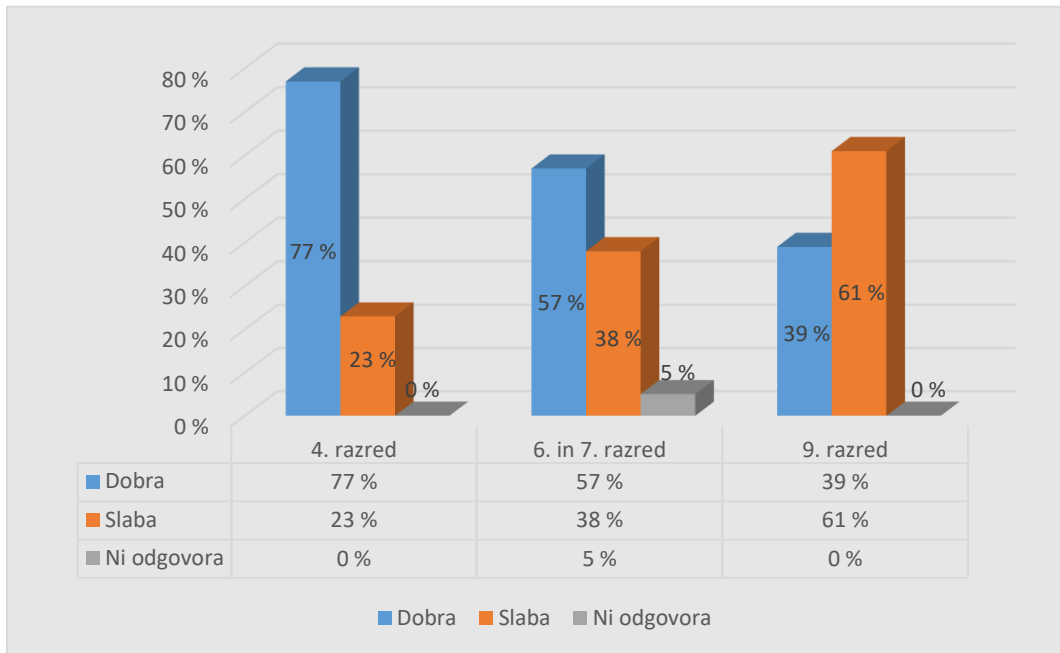
Si ti oz. so tvoji starši kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

Graf 61: Nudnje pomoči invalidnim osebam

Zanimalo me je tudi, koliko oseb je že pomagalo invalidni osebi. Ugotovil sem, da je s starostjo anketirancev večji delež oseb, ki so pomagale invalidni osebi. Od učencev 4. razreda je invalidni osebi pomagalo 48,5 % anketirancev, od učencev 6. in 7. razreda 64 % anketirancev, od učencev 9. razreda 66 % anketirancev ter 79 % anketiranih učiteljev.

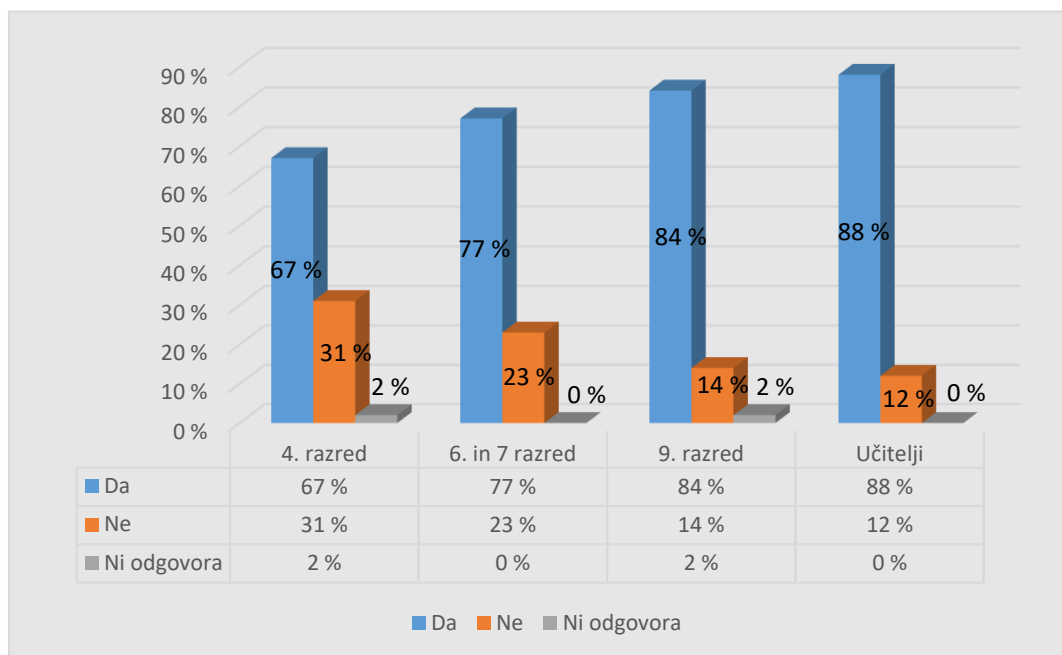
Ali meniš, da je življenje v Logatcu prilagojeno invalidnim osebam? Kakšen je dostop do trgovin, frizerskih salonov? (S tem vprašanjem sprašujem predvsem za invalidne osebe, ki so na invalidskem vozičku.)

Graf 62: Prilagojen dostop za invalidne osebe

Raziskoval sem tudi mnenja osnovnošolcev o dostopnosti objektov v Logatcu za invalidne osebe. Delež ocen o dobri dostopnosti je s starostjo anketirancev pojemal. V velikem deležu učenci 4. razreda ocenijo dostopnost objektov kot dobro (77 %), prav tako tudi učenci 6. in 7. razreda ocenijo dostopnost objektov kot dobro (57 %). Pri anketiranih 9. razreda je večji delež učencev, ki dostopnost objektov v mestu Logatec ocenijo kot slabo (61 %). Na Društvu invalidov Logatec ugotovim, da ocenjujejo, da je dostopnost dobra, a ponekod bi lahko bila boljša.

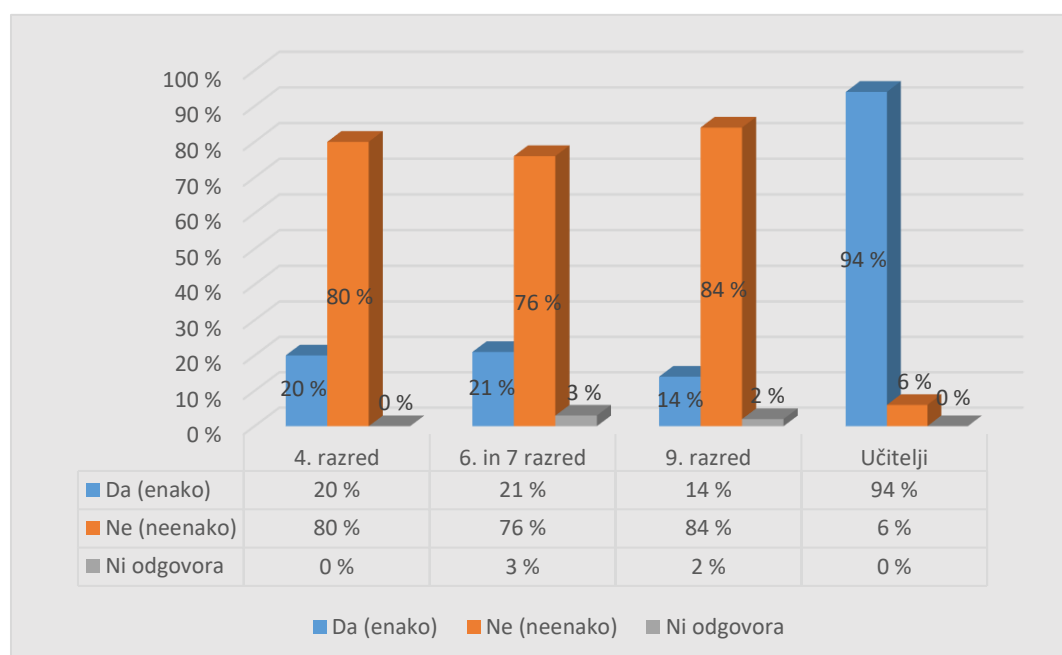
Ali meniš, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

Graf 63: Odnos do invalidnih oseb

Mnenje o drugačni obravnavi invalidne osebe s starostjo narašča: 67 % anketirancev 4. razreda meni tako, 77 % anketirancev 6. in 7 razreda, 84 % anketirancev 9. razreda ter 88 % anketiranih učiteljev. Rezultati so resnični in žalostni.

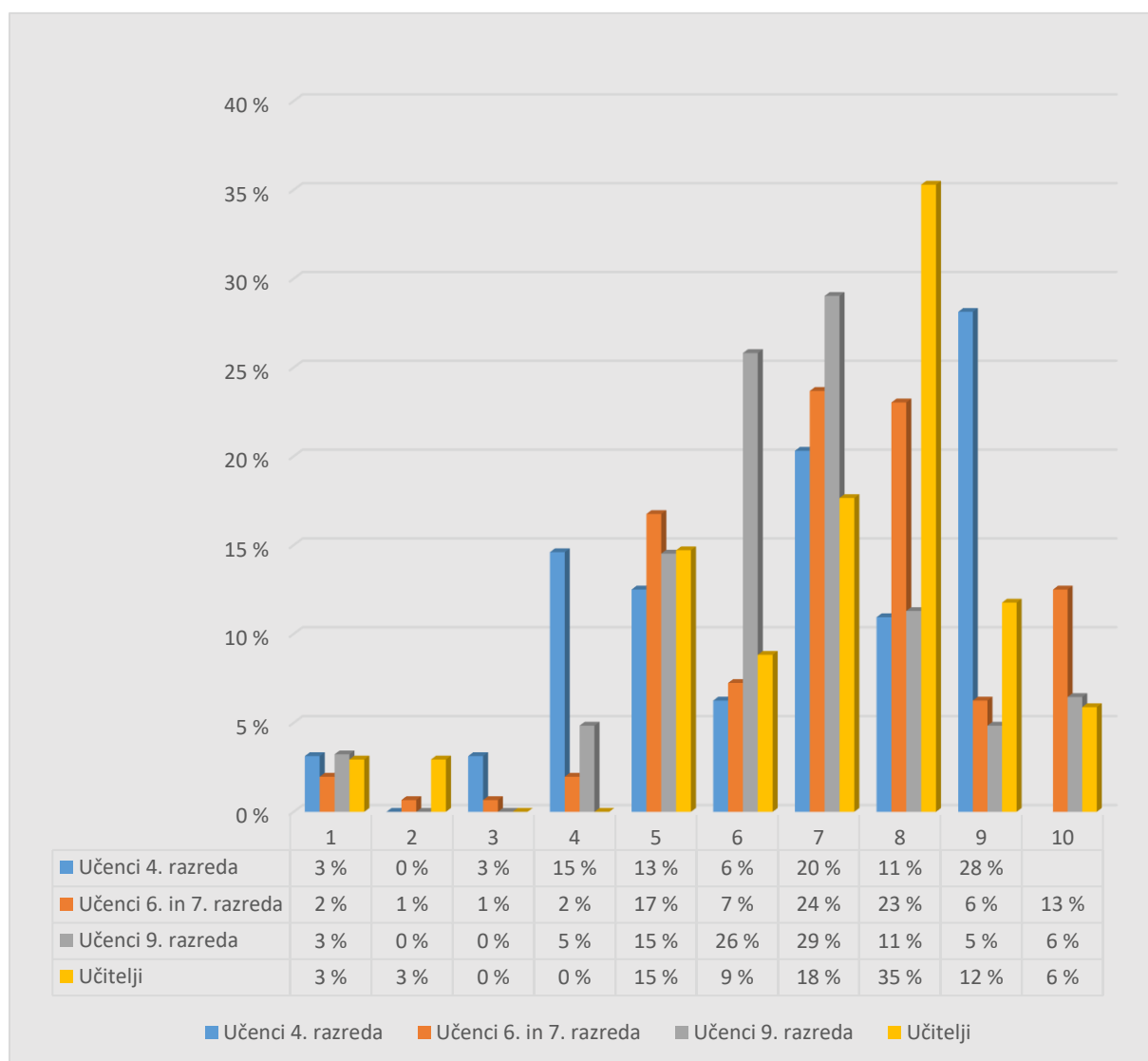
Ali meniš, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

Graf 64: Zaposlovanje invalidnih oseb

Velika večina meni, da je invalidna oseba pri zaposlovanju drugače obravnavana: pri anketiranih 4. razreda (80 % anketirancev), 6. in 7. razreda (76 % anketirancev), 9. razreda (84 % anketirancev), od anketiranih učiteljev pa kar 94 % meni, da je invalidna oseba pri zaposlovanju obravnavana enako. V pogovoru s člani Društva invalidov Logatec izvem, da so bili mnogokrat obravnavani drugače in tudi žrtev različnih diskriminacij.

Kako ocenjuješ, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe? Svojo oceno opredeli na lestvici od 1 (- pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (- pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

Graf 65: Koronavirus in invalidne osebe

Učenci 4. razreda prizadetost invalidov zaradi koronakrize najpogosteje ocenijo z oceno 9 (28,13 % anketirancev), učenci 6. in 7. razreda najpogosteje ocenijo z oceno 7 (23,03 % anketirancev), učenci 9. razreda pa tudi z oceno 7 (29,03 % anketirancev). Učitelji so najpogosteje ocenili z oceno 8 (35,29 % anketirancev). Zelo malo anketirancev odgovori z

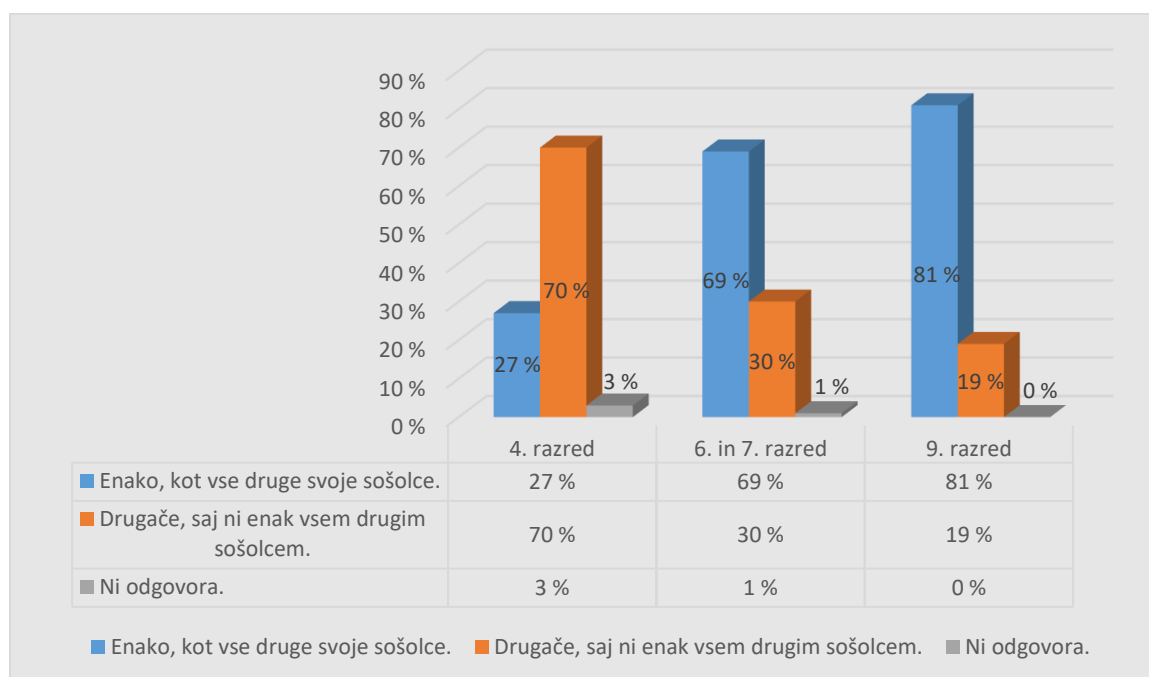
ocenami 1-4, kar pomeni, da ocenjujejo, da invalidov epidemija koronavirusa ni posebej prizadela.

V intervjuju z Ano Rogel in v pogovoru s člani Društva invalidov Logatev izvem, da jih epidemija ni kaj dosti prizadela in da pogrešajo le druženja s prijatelji.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Skupno število anketirancev	6	4	1	8	48	45	64	61	36	26

Največje število odgovorov ima oceno 7 (64 anketirancev), sledi ocena 8 (61 anketirancev), sledi ocena 5 (48 anketirancev), ocena 6 (45 anketirancev), ocena 9 (36 anketirancev), ocena 10 (26 anketirancev), ocena 4 (8 anketirancev), ocena 1 (6 anketirancev), ocena 2 (3,6 % anketirancev) in ocena 3 (1 anketiranev).

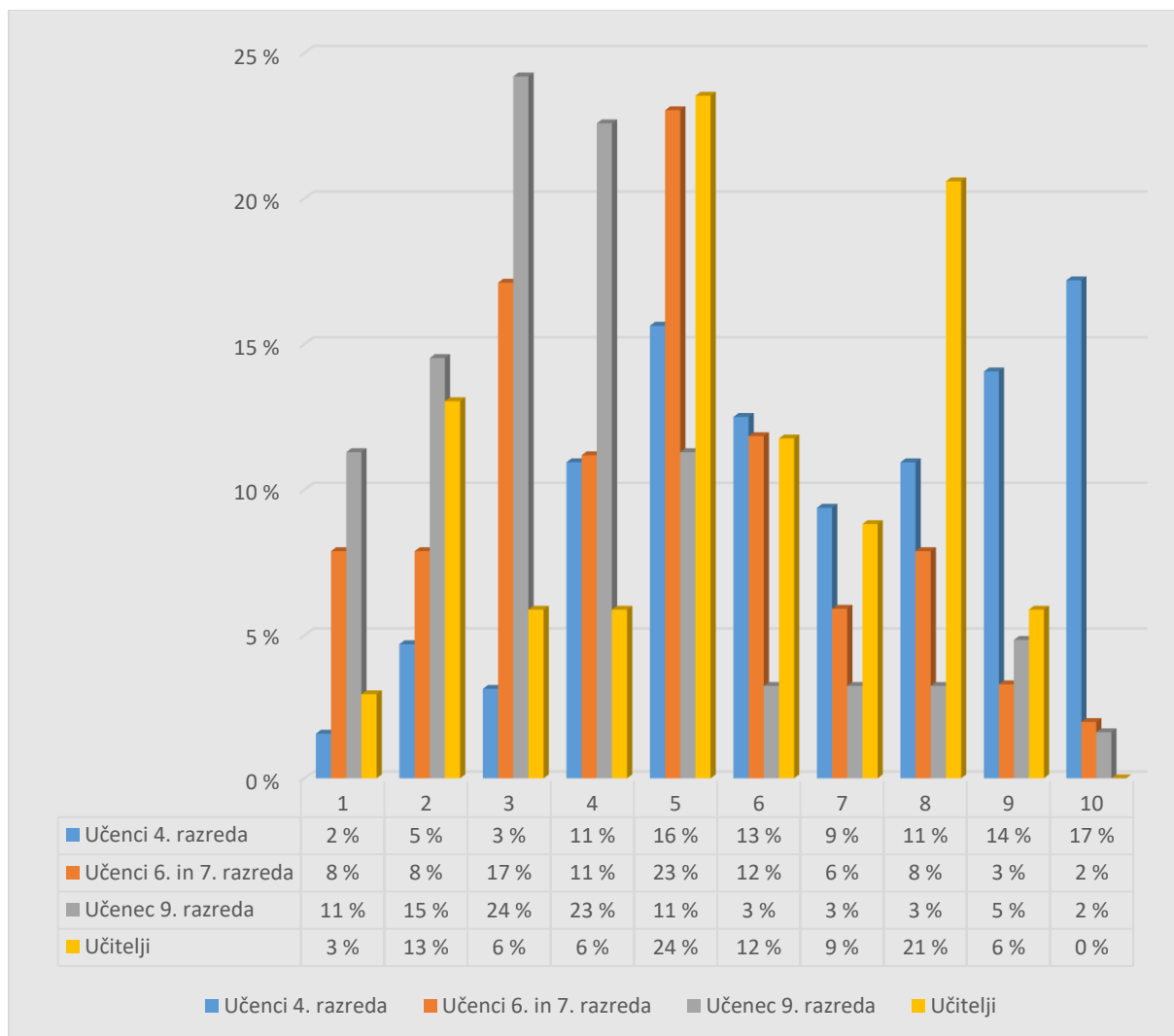
Če imaš oz. če bi imel sošolca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnaval/-a?

Graf 66: Odnos do sošolca invalida

Najnižji delež enake obravnave sošolca, ki ima status invalida, je pri učencih 4. razreda (27 % anketirancev), pri učencih 6. in 7. razreda naraste (69 % anketirancev), pri učencih 9. razreda pa bi invalida enako obravnavalo kar 81 % anketirancev. Delež je morda visok, a dejanja so lahko drugačna.

Kako ocenjujete, da je naša šola prilagojena za osebe, ki imajo status invalida? Ocenite na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

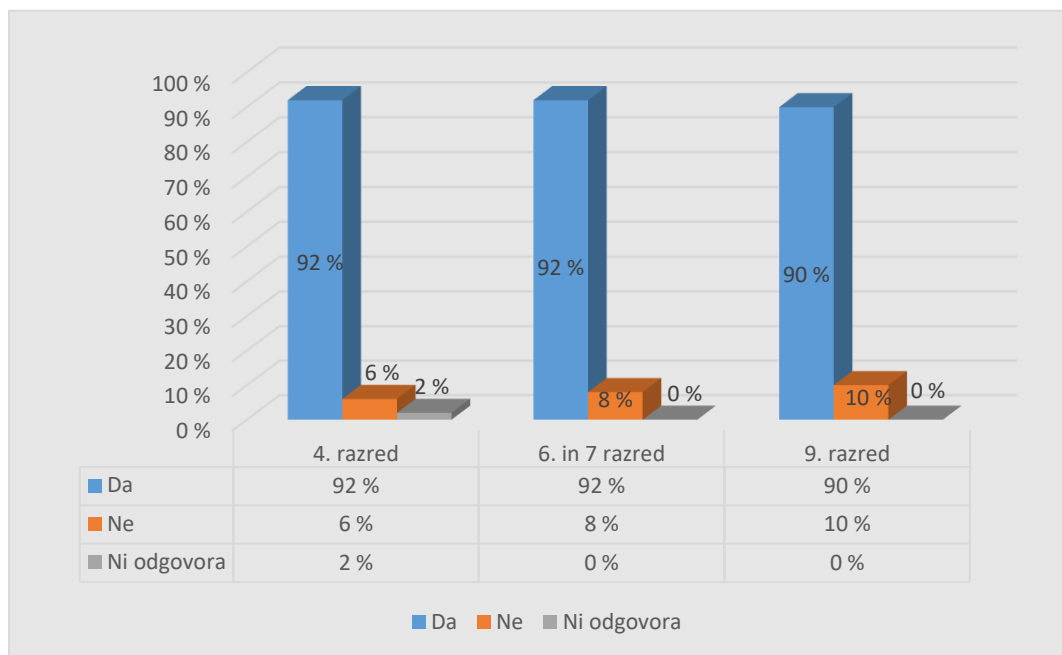
Graf 67: Mnenja o dostopnosti šole za invalidne osebe

O prilagojenosti dostopanja do šole šole učenci 4 razreda najpogosteje odgovorijo z oceno 5 (16,63 % anketirancev), učenci 6. in 7. razreda prav tako z oceno 5 (23,03 % anketirancev), učenci 9. razreda z oceno 3 (24,19 % anketirancev) ter učitelji z oceno 5 (23,53 % anketirancev).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Skupno število anketirancev	20	29	45	40	60	32	20	28	19	15

Najpogosteje so anketiranci izbrali odgovor 5 (60 anketirancev), oceno 3 (45 anketirancev), oceno 4 (40 anketirancev), oceno 6 (32 anketirancev), oceno 2 (29 anketirancev), oceno 8 (28 anketirancev), oceni 1 in 7 (20 anketirancev vsaka, skupaj 40 anketirancev), oceno 9 (19 anketirancev) in oceno 10 (15 anketirancev).

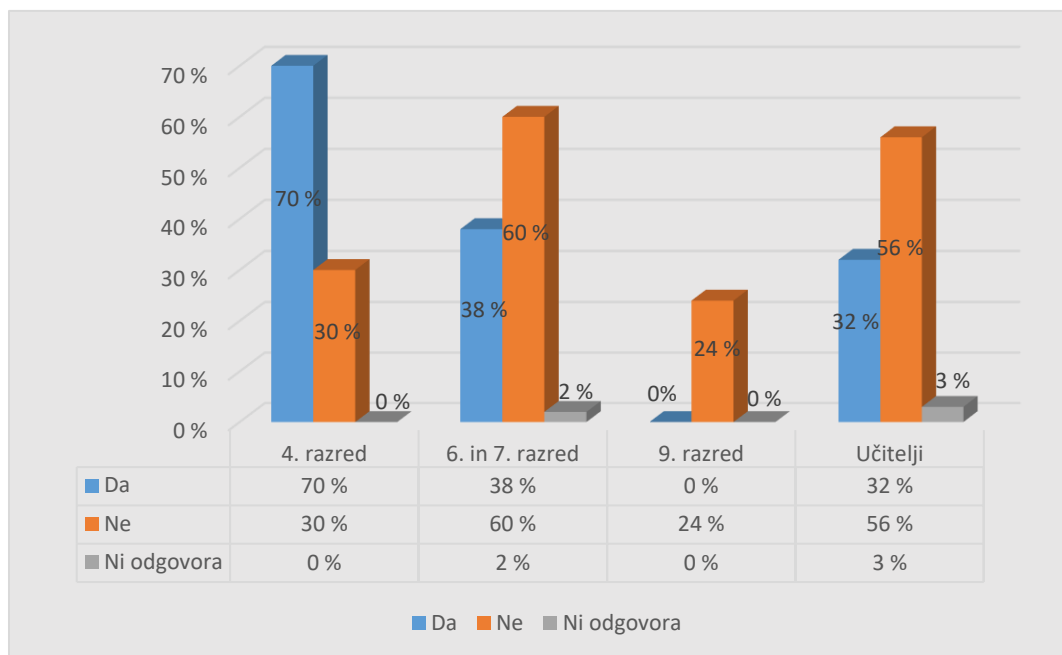
Ali po tvojem mnenju učitelji na naši šoli nudijo pomoč osebi s posebnimi potrebami (npr. če učenec slabše vidi, sliši ...)?

Graf 68: Pomoč učiteljev osebam s posebnimi potrebami

Rezultati so zelo dobri, velika večina odgovori, da učitelji pomagajo osebi s posebnimi potrebami: učenci 4. razreda (92 % anketirancev), učenci 6. in 7. razreda (92 % anketirancev) in učenci 9. razreda (90 % anketirancev).

Ali meniš, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

Graf 69: Dostopnost drugega nadstropja šole

Z vprašanjem sem želel izvedeti, kakšne informacije imajo anketiranci o šoli, pri čemer 70 % anketirancev 4. razreda meni, da oseba, ki je na invalidskem vozičku, lahko pride do drugega nadstropja predmetne stopnje, tako meni 38 % anketirancev 6. in 7. razreda, 24 % anketirancev 9. razreda in 32 % anketiranih učiteljev. Izpostavljam, da invalidna oseba, ki je telesno oz. gibalno ovirana ne more dostopati do drugega nadstropja predmetne stopnje.

Med obdelavo podatkov iz vprašalnika sem ugotovil zelo slabo razumevanje širokega spektra besede invalid. Velika večina meni, da je to oseba, ki je na invalidskem vozičku, je posledično gibalno ovirana in potrebuje pomoč druge osebe. A to ni vse - oseba invalid je lahko tudi oseba z duševno motnjo, gluha oseba, slepa oseba itd.

1. HIPOTEZA: Večina učencev bo menila, da je invalidna oseba tista, ki je na invalidskem vozičku oz. je gibalno ovirana.

Največji odstotek učencev, ki so menili, da je invalid oseba na invalidskem vozičku, so učenci 4. razreda. Z vprašalnikom za 6. in 7. razred sem ugotovil, da si učenci največkrat predstavljajo invalidno osebo kot osebo, ki je gibalno ovirana in je zato na invalidskem vozičku. Učenci 9. razreda so prav tako odgovarjali na isto vprašanje in večina si to osebo predstavlja kot osebo, ki je na invalidskem vozičku in potrebuje pomoč druge osebe.
Hipoteza je potrjena.

2. HIPOTEZA: Pričakujem, da bodo učitelji vedeli, kaj vse zajema pojem invalidna oseba.

Učitelji so največkrat odgovorili, da je invalid oseba, ki je gibalno ovirana. Tako so odgovorili vsi anketirani učitelji. Učitelji so najpogosteje odgovorili tudi, da invalidna oseba potrebuje pomoč druge osebe, je na invalidskem vozičku, ne more hoditi itd. Učitelji ne poznajo širokega spektra pojma invalidnosti in si največkrat razlagajo ta pojem kot to, da je oseba gibalno ovirana.

Hipoteza je zavrnjena.

3. HIPOTEZA: Pričakujem, da bo sedaj, ko je šola prenovljena, večina anketiranih učencev menila, da je prenovljena šola bolj prijazna do invalidnih oseb.

Učenci so prilagojenost šole na lestvici od 1 do 10 ocenili z izvrstno oceno 10. Hkrati so tudi velikokrat odgovorili z oceno 5. Predvidevam, da si je velika večina njih zamislila, ali invalid lahko dostopa do razredne stopnje, in nato podala oceno. Z vsakim razredom nižje je tudi ocena nižja, kar je pričakovano. Učenci 6. in 7. razreda so največkrat ocenili z oceno 5, medtem ko so učenci 9. razreda zamišljali o dostopnosti do predmetne stopnje. Zato so bili tudi bolj kritični pri svojem odgovoru. Učitelji so na lestvici od 1 do 10 največkrat izbrali odgovor 8.

Hipoteza je delno zavrnjena.

4. HIPOTEZA: Pričakujem, da bodo odgovori na moja vprašanja in intervju z Ano Rogel pokazali, da so invalidne osebe v osnovni šoli tarča žaljivk in da učenci za njimi pogosto kažejo s prstom.

Ana mi je v intervjuju povedala, da je bila mnogokrat žrtev različnih žaljivk in kazanja s prstom. Kljub temu so moje ugotovitve pokazale, da bi tako učenci kot tudi učitelji to osebo obravnavali enako kot vse druge svoje sošolce oz. sodelavce.

Hipoteza je potrjena.

5. HIPOTEZA: Menim, da bodo anketiranci - odrasle osebe - menja, da se na parkirna mesta za invalide ne parkira in bodo v Društvu invalidov Logatec potrdili, da ljudje na njim namenjenih parkiriščih ne parkirajo.

V anketi je sodelovalo 20 odraslih oseb, 19 izmed njih na teh parkiriščih ne parkira. Pravijo, da tam ne parkirajo, saj vedo, da je tisto parkirno mesto namenjeno invalidom. Eden od njih tam parkira in tudi pove, da to stori kar pogosto, saj mu ni do hoje. V društvu povedo, da je razmerje med tistimi, ki parkirajo ali ne parkirajo na mestih za invalide, drugačno in povedo tudi, da več ljudi parkira na parkirnih mestih za invalide.

Hipoteza je zavrnjena.

6. HIPOTEZA: Ravnateljica in župan občine Logatec sta seznanjena s problemom in iščeta rešitev glede tega, da učenec na vozičku ne more dostopati v drugo nadstropje Osnovne šole 8 talcev.

Oba sta seznanjena s problemom dostopaja osebe na invalidskem vozičku do drugega nadstropja predmetne stopnje. Išče se rešitev tega problema, saj bo leta 2025 to dostopnost nujno urediti, ker bo obvezna. Med možnimi rešitvami so klančine in stopniščno dvigalo.

Hipoteza je potrjena.

Ugotavljam, da sem 3 hipoteze potrdil, 2 zavrgel in eno delno zavrgel. Nad rezultati sem malo razočaran, vendar menim, da bi se dalo problem popraviti z edukativnimi posnetki o invalidnosti, ki bi jih predvajali na šoli.

4. ZAKLJUČEK

Izkušnje, ki sem jih pri raziskovanju pridobil, so verjetno nepozabne in zagotovo zelo poučne. V raziskovalni nalogi sem popisal svoje raziskovalno delo.

Osnovni namen mojega raziskovanja je bil pridobiti nove raziskovalne izkušnje in znanja in potešiti radovednost o tem, kako osebe razumejo širok spekter pomena invalidnosti.

V raziskovalni nalogi sem želel predstaviti širok spekter definicije besede invalid in tudi pravice, ki tej osebi pripadajo. Srčno upam, da se je tudi bralec te raziskovalne naloge kaj naučil, saj, kot povedano, je ozaveščenost o invalidnosti zelo nizka. In tako bo ostalo, dokler se kaj ne spremeni. Predlagam, da se v učni načrt pri vseh predmetih umesti obravnavo invalidnosti.

5. LITERATURA

1. Vodnik po pravicah invalidov, dostopno na:
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/Invalidi/Zmoremo/Vodnik_po_pravicah_invalidov.pdf (pridobljeno dne 31. 3. 2021)
2. Zaposlovanje in delo invalidov, dostopno na:
https://www.ess.gov.si/delodajalci/zaposlovanje_in_delo_invalidov (pridobljeno dne 31. 3. 2021)
3. EuropaDonna, dostopno na:
<https://europadonna.si/posvetovalnica/pravicebolnikov/invalidnina/> (pridobljeno dne 4. 4. 2021)
4. Pravice invalida, dostopno na:
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/Invalidi/Zmoremo/Lahko_berljiva_in_razumljiva_oblika_Vodnika_po_pravicah_invalidov.pdf (pridobljeno 5. 4. 2021)
5. A TO Z OF DISABILITIES AND ACCOMMODATIONS, dostopno na:
<https://askjan.org/a-to-z.cfm> (pridobljeno 6. 4. 2021)
6. Uveljavljanje pravic, dostopno na:
<https://www.zpiz.si/cms/content2019/invalidnost-zpiz> (pridobljeno 7. 4. 2021)
7. Zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu za delavce invalide, dostopno na:
http://www.osha.mddsz.gov.si/resources/files/pdf/Factsheets_53_-_Sicherheit_und_Gesundheitsschutz_fur_Arbeitnehmer_mit_Behinderungen.pdf (pridobljeno 9. 4. 2021)
8. Ranljive skupine na trgu dela, dostopno na: <https://www.gov.si teme/ranljive-skupine-na-trgu-dela/> (pridobljeno: 13. 4. 2021)
9. Invalidske organizacije, dostopno na: <https://www.soncek.org/cerebralna-paraliza/seznami/invalidske-organizacije/> (Pridobljeno 14. 4. 2021)
10. Register invalidskih organizacij, dostopno na:
<https://podatki.gov.si/dataset/register-invalidskih-organizacij> (pridobljeno 15. 4. 2021)
11. Diskriminacija, dostopno na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Abilizem> (pridobljeno 15. 4. 2021)
12. Glasilo Paraplegik, št 150/oktober2017)
13. Glasilo Paraplegik, št. 157/junij 2019.
14. Zagotavljanje enakih možnosti, Kobal Grum, 2006).
15. Glasilo Paraplegik, št. 162/oktober 2020).
16. Glasilo Paraplegik, št. 151/ december 2017
17. Glasilo Paraplegik, št. 143/ december 2015
18. Zbornik Zveze paraplegikov Slovenije

6. ZAKONI

- Convention on the Rights of Persons with Disabilities, United Nations, 2006.
- Declaration on the Rights of Disabled Persons, General Assembly resolution 3447, United Nations, 1975.
- Predlog zakona o pospeševanju zaposlovanja invalidov, 550-III prva obravnava RS, 2003.
- Standardna pravila za izenačevanje možnosti invalidov, Resolucija 48/96, Generalna skupščina Združenih narodov, 1993.
- Ustava RS, Uradni list RS, št. 33/1991 z dne 28. 12. 1991.
- Ustavni zakon o spremembi 14. člena Ustave Republike Slovenije – UZ14, Uradni list RS, št. 69/04, Ljubljana 2004.
- Zakon o delovnih razmerjih (ZDR), Uradni list RS, št. 42/2002, Ljubljana 2002. Zakon o delovnih razmerjih (ZDR). Uradni list RS, št. 42/2002, Ljubljana 2002.
- Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (ZDVDTP), Uradni list SRS, št. 41/83.
- Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (ZDVDTP), Uradni list SRS, št. 41/83, Uradni list RS, št. 114/06 – ZUTPG, 122/07 – odl. US, 61/10 – ZSVarPre in 40/11 – ZSVarPre-A.
- Zakon o osnovni šoli – uradno prečiščeno besedilo – ZOsn-UPB1, Uradni list RS, št. 23/05, Ljubljana 2005.
- Zakon o osnovni šoli – uradno prečiščeno besedilo – ZOsn-UPB2, Uradni list RS, št. 70/05, Ljubljana 2005.
- Zakon o osnovni šoli – ZOsn, Uradni list RS, št. 12/96, Ljubljana 1996.
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Uradni list RS, št. 12/96, Ljubljana 1996.
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ), Uradni list SRS, št. 27/83, 21/87, 48/87, 27/89, Uradni list RS, št. 14/90, 30/90, 44/90, 10/91 in 12/92.
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1E), Uradni list RS, št. 135/03, Ljubljana 2003.
- Zakon o ratifikaciji Konvencije mednarodne organizacije dela št. 159 o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, Uradni list SFRJ-MP, št. 3-27, Beograd 1987.
- Zakon o Skladu za poplačilo odškodnine žrtvam vojnega in povojnega nasilja (ZSPOZ), Uradni list RS, št. 18/01, Ljubljana 2001.
- Zakon o socialnem varstvu (ZSV), Uradni list RS, št. 54/1992 (56/1992 - popravljeno), 42/1994 Odl.US: U-I-137/93-24, 1/1999, 41/1999, 36/2000, 54/2000, 26/2001, 110/2002, 2/2004 (7/2004 - popravljeno), 36/2004-UPB1.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli – ZOsn-B, Uradni list RS, št. 59/01 Ljubljana 2001.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli – ZOsn-C, Uradni list RS, št. 71/04 Ljubljana 2004.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli – ZOsn-D, Uradni list RS, št. 53/05, Ljubljana 2005.
- Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO), Uradni list RS, št. 50/04, Ljubljana 2004.

- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP), Uradni list RS, št. 54/00, Ljubljana 2000.
- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP), Uradni list RS, št. 54/00, Ljubljana 2000.
- Zakon o vojnih invalidih (Zvojl), Uradni list RS, št. 63/95, 2/97 – odl. US, 19/97, 21/97–popr., 75/97.
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI), Uradni list RS, št. 63/04, Ljubljana 2004.
- Zakon o zaposlovanju in usposabljanju invalidnih oseb (ZUZIO), Uradni list št. 18/76, Ljubljana 1976.
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, Uradni list RS, št. 5/91, 17/1991. 2/1994-popr., 12/1992, 12/1993, 71/1993, 38/1994, 80/1997 Odl. US: U-I-343/1994, 69/1998, 67/2002, 2/2004 (10/2004-popr).
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ), Uradni list RS, št. 9/92, Ljubljana 1992.
- Zakon o žrtvah vojnega nasilja (ZZVN), Uradni list RS, št. 63/95, Ljubljana 1995.

7. SLIKOVNI VIRI

- Slika 1: O mednarodnem dnevu invalidov (Dostopno na: <https://etri.si/novice/3-12-mednarodni-dan-invalidov/>, pridobljeno 30. 3. 2021)
- Slika 2: Tortni diagram avtomobilov, parkiranih na parkirnem mestu za osebe s parkirno karto (Dostopno v glasilu Paraplegik, št. 150, oktober 2017, pridobljeno 30. 3. 2021)
- Slika 3: Tortni diagram spola voznikov kršiteljev oz. oseb, ki so parkirale na parkirnem mestu, namenjenem osebam s parkirno karto za parkiranje (Dostopno v glasilu Paraplegik, št 150, oktober 2017, pridobljeno 30. 3. 2021)
- Slika 4: Stolpčni diagram oseb z invalidsko kartico in brez nje (Dostopno v glasilu Paraplegik, št 150, oktober 2017, pridobljeno 30. 3. 2021)
- Slika 5: Sprednji del parkirne karte, osebni arhiv (pridobljeno dne 30. 3. 2021)
- Slika 6: Zadnji del parkirne karte, osebni arhiv (pridobljeno 30. 3. 2021)
- Slika 7: Tipičen znak na parkirnem mestu, namenjenem invalidni osebi, osebni arhiv (pridobljeno 31. 3. 2021)

8. PRILOGE

9.1. ANKETNI VPRAŠALNIK 4. RAZRED

Vprašalnik (4. razred)

Invalid sem. Kako je meni prilagojeno življenje?

Pozdravljeni, učence in učenci 4. razreda Osnovne šole 8 talcev Logatec.

Sem Anej Novak in obiskujem 9. razred naše šole. Odločil sem se narediti raziskovalno nalogo na temo »Invalid sem. Kako je meni prilagojeno življenje?«

Moja mentorica je gospa Maja Grbec Švajncer.

S to anketo želim izvedeti, kaj vi in vaši vrstniki veste o invalidnosti in kaj si mislite o tem.

Zahvaljujem se za izpolnjen vprašalnik.

Lep pozdrav. Anej

1. Spol:

Moški

Ženski

2. Kako si razlagaš besedo invalid? Možnih je več odgovorov; označi tiste, ki ti ustrezajo.

Invalid je oseba, ki –

- je na invalidskem vozičku,

- je drugačna,

- je telesno oz. gibalno ovirana,

- ne sliši,

- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj,

- ne more hoditi,

- ne vidi,

- ima duševno oz. mentalno motnjo,

- potrebuje pomoč druge osebe,

- nič od naštetega.

3. Si v preteklosti spoznal/-a kakšno invalidno osebo?

Da

Ne

4. Koliko invalidnih oseb si spoznal? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili z odgovorom da.)

Manj kot 5 oseb.

Več kot 5 oseb.

5. Si ti oz. so tvoji starši kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

Da

Ne

6. Ali meniš, da je življenje v Logatcu prilagojeno invalidnim osebam? Kakšen je dostop do trgovin, frizerskih salonov? (S tem vprašanjem sprašujem predvsem za invalidne osebe ki so na invalidskem vozičku.)

Dobra

Slaba

7. Ali meniš, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

Da

Ne

8. Ali meniš, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

Da (enako)

Ne (neenako)

9. Kako ocenjuješ, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe? Svojo oceno opredeli na lestvici od 1 (- pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (- pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

10. Če imaš oz. če bi imel sošolca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnaval/-a?

- Enako kot vse druge svoje sošolce.
- Drugače, saj ni enak vsem drugim sošolcem.

11. Kako ocenjuješ, da je naša šola prilagojena za osebe, ki imajo status invalida? Oceni na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9

10

12. Ali po tvojem mnenju učitelji na naši šoli nudijo pomoč osebi s posebnimi potrebami (npr. če učenec slabše vidi, sliši ...)?

Da

Ne

13. Ali meniš, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

Da

Ne

9.2. ANKETNI VPRAŠALNIK 6. IN 7. RAZRED

Vprašalnik (6. in 7. razred)

Invalid sem. Kako je meni prilagojeno življenje?

Pozdravljeni, učenke in učenci 6. in 7. razreda Osnovne šole 8 talcev Logatec.

Sem Anej Novak in obiskujem 9. razred naše šole. Odločil sem se narediti raziskovalno nalogo na temo »Invalid sem. Kako je meni prilagojeno življenje?«

Moja mentorica je gospa Maja Grbec Švajncer.

S to anketo želim izvedeti, kaj vi in vaši vrstniki veste o invalidnosti in kaj si mislite o tem.

Zahvaljujem se za izpolnjen vprašalnik.

Lep pozdrav. Anej

1. Spol:

Moški

Ženski

2. Kako si razlagaš besedo invalid? Možnih je več odgovorov; označi tiste, ki ti ustrezajo.

Invalid je oseba, ki –

- je na invalidskem vozičku,

- je drugačna,

- je telesno oz. gibalno ovirana,

- ne sliši,

- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj,

- ne more hoditi,

- ne vidi,

- ima duševno oz. mentalno motnjo,

- potrebuje pomoč druge osebe,

- nič od naštetega.

3. Si v preteklosti spoznal/-a kakšno invalidno osebo?

Da

Ne

4. Koliko invalidnih oseb si spoznal? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili z odgovorom da.)

Manj kot 5 oseb.

Več kot 5 oseb.

5. Si ti oz. so tvoji starši kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

Da

Ne

6. Ali meniš, da je življenje v Logatcu prilagojeno invalidnim osebam? Kakšen je dostop do trgovin, frizerskih salonov? (S tem vprašanjem sprašujem predvsem za invalidne osebe ki so na invalidskem vozičku.

Dobra

Slaba

7. Ali meniš, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

Da

Ne

8. Ali meniš, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

Da (enako)

Ne (neenako)

9. Kako ocenjuješ, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe? Svojo oceno opredeli na lestvici od 1 (pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

10. Če imaš oz. če bi imel sošolca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnaval/-a?

- Enako kot vse druge svoje sošolce.
- Drugače, saj ni enak vsem drugim sošolcem.

11. Kako ocenjuješ, da je naša šola prilagojena za osebe, ki imajo status invalida? Oceni na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9

10

12. Ali po tvojem mnenju učitelji na naši šoli nudijo pomoč osebi s posebnimi potrebami (npr. če učenec slabše vidi, sliši ...)?

Da

Ne

13. Ali meniš, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

Da

Ne

9.3. ANKETNI VPRAŠALNIK 9. RAZRED

Vprašalnik (9. razred)

Invalid sem. Kako je meni prilagojeno življenje?

Pozdravljeni, učenke in učenci 9. razreda Osnovne šole 8 talcev Logatec.

Sem Anej Novak in obiskujem 9. razred naše šole. Odločil sem se narediti raziskovalno nalogo na temo »Invalid sem. Kako je meni prilagojeno življenje?«

Moja mentorica je gospa Maja Grbec Švajncer.

S to anketo želim izvedeti, kaj vi in vaši vrstniki veste o invalidnosti in kaj si mislite o tem.

Zahvaljujem se za izpolnjen vprašalnik.

Lep pozdrav. Anej

1. Spol:

Moški

Ženski

2. Kako si razlagaš besedo invalid? Možnih je več odgovorov; označi tiste, ki ti ustrezajo.

Invalid je oseba, ki –

- je na invalidskem vozičku,

- je drugačna,

- je telesno oz. gibalno ovirana,

- ne sliši,

- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj,

- ne more hoditi,

- ne vidi,

- ima duševno oz. mentalno motnjo,

- potrebuje pomoč druge osebe,

- nič od naštetega.

3. Si v preteklosti spoznal/-a kakšno invalidno osebo?

Da

Ne

4. Koliko invalidnih oseb si spoznal? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili z odgovorom da.)

Manj kot 5 oseb.

Več kot 5 oseb.

5. Si ti oz. so tvoji starši kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

Da

Ne

6. Ali meniš, da je življenje v Logatcu prilagojeno invalidnim osebam? Kakšen je dostop do trgovin, frizerskih salonov? (S tem vprašanjem sprašujem predvsem za invalidne osebe ki so na invalidskem vozičku.)

Dobra

Slaba

7. Ali meniš, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

Da

Ne

8. Ali meniš, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

Da (enako)

Ne (neenako)

9. Kako ocenjuješ, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe? Svojo oceno opredeli na lestvici od 1 (- pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (- pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

10. Če imaš oz. če bi imel sošolca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnaval/-a?

- Enako kot vse druge svoje sošolce.
- Drugače, saj ni enak vsem drugim sošolcem.

11. Kako ocenjuješ, da je naša šola prilagojena za osebe, ki imajo status invalida? Oceni na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9

10

12. Ali po tvojem mnenju učitelji na naši šoli nudijo pomoč osebi s posebnimi potrebami (npr. če učenec slabše vidi, sliši ...)?

Da

Ne

13. Ali meniš, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

Da

Ne

9.4. ANKETNI VPRAŠALNIK UČITELJI

Vprašalnik (učitelji)

Invalid sem. Kako je meni prilagojeno življenje?

Spoštovani učiteljice in učitelji Osnovne šole 8 talcev Logatec.

Sem Anej Novak in obiskujem 9. razred naše šole. Odločil sem se narediti raziskovalno nalogo na temo »Invalid sem. Kako je meni prilagojeno življenje?« Moja mentorica je gospa Maja Grbec Švajncer. S to anketo želim izvedeti, kaj vi veste o invalidnosti in kaj si mislite o tem. Prosim vas za sodelovanje in se zahvaljujem, če boste izpolnili vprašalnik.

Anej

1. Spol

- Ženski
- Moški

2. Kako si razlagate besedo invalid? Možnih je več odgovorov; označi tiste, ki vam ustrezajo. Invalid je oseba, ki –

- je na invalidskem vozičku,
- je drugačna,
- je telesno oz. gibalno ovirana,
- ne sliši,
- mora obiskovati šolo, ki je primerna zanj,
- ne more hoditi,
- ne vidi,
- ima duševno oz. mentalno motnjo,
- potrebuje pomoč druge osebe,
- nič od naštetega.

3. Ste v preteklosti učili oz. sedaj učite kakšno invalidno osebo?

Da

Ne

4. Koliko invalidnih oseb ste učili? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno.)

Manj kot 5 oseb.

Več kot 5 oseb.

5. Ste opazili, da bi imeli učenci drugačen odnos do invalidne osebe oz. osebe, ki je drugačna?

Da

Ne

6. V katerih primerih ste to opazili? (To vprašanje je namenjeno samo tistim, ki ste na prejšnje vprašanje odgovorili pritrdilno.)

Vnesite svoj odgovor

7. Ali ima naša šola parkirno mesto, namenjeno invalidom?

Da

Ne

8. Ste kdaj opazili avto na parkirišču za invalide, čeprav ni imel dovoljenja za parkiranje tam?

Da

Ne

9. Ste kdaj pomagali invalidni osebi (npr. pri točenju goriva, v trgovini pri podajanju izdelkov, ki so višje od dosega invalidne osebe ipd.)?

Da

Ne

10. Ali menite, da so invalidne osebe obravnavane drugače, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidnosti?

Da

Ne

11. Ali menite, da so pri zaposlovanju invalidne osebe obravnavane enako, kot vsi drugi, ki nimajo statusa invalidne osebe?

Da (enako).

Ne (neenako).

12. Kako ocenjujete, da je globalna kriza zaradi koronavirusa prizadela invalidne osebe? Svojo oceno opredelite na lestvici od 1 (- pomeni, da invalidnih oseb ta kriza ni nič prizadela) do 10 (- pomeni, da je invalidne osebe ta kriza zelo prizadela).

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

13. Če imate oz. če bi imeli sodelavca, ki ima status invalida, kako bi ga obravnavali?

- Enako kot vse druge svoje sodelavce.
- Drugače, saj ni enak vsem drugim sodelavcem.

14. Kako ocenjujete, da je naša šola prilagojena za osebe, ki imajo status invalida?

Ocenite na lestvici od 1 (- pomeni, da Osnovna šola 8 talcev Logatec sploh ni prilagojena invalidnim osebam) do 10 (- pomeni, da je Osnovna šola 8 talcev Logatec zelo prilagojena invalidnim osebam).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

15. Menite, da je šola po prenovi (in posledično s pridobitvijo dvigala) bolj prilagojena invalidni osebi, ki je na invalidskem vozičku?

- Da
- Ne

16. Ali menite, da na naši šoli učenec, ki ima telesne ovire, lahko pride v drugo nadstropje predmetne stopnje?

- Da
- Ne